

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา
Relationship Between The Use of Electronic Media and Development of Children
Aged 2-5 years at Child Development Centers Under Local Government
Organization, Songkhla Province

ดวงพร ชุมประเสริฐ
Tuangporn Chumprasert

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of
Master of Nursing Science (Pediatric Nursing)
Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา
Relationship Between The Use of Electronic Media and Development of Children
Aged 2-5 years at Child Development Centers Under Local Government
Organization, Songkhla Province

ดวงพร ชุมประเสริฐ
Tuangporn Chumprasert

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of
Master of Nursing Science (Pediatric Nursing)
Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ
สาขาวิชา	พยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลเด็ก)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	คณะกรรมการสอบ
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันฉนี วิรุฬห์พานิช)ประธานสอบ (รองศาสตราจารย์ ดร. บุษกร พันธุ์เมธาฤทธิ)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมกรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันฉนี วิรุฬห์พานิช)
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสมัย วัฒนสิทธิ์)กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสมัย วัฒนสิทธิ์)
กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติกำจร กุศล)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก)

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟาร์รุ่งแสง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันฉวี วิรุฬห์พานิช)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อนและ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นอนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ
สาขาวิชา	พยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลเด็ก)
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Descriptive correlational study) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ คู่ของผู้ปกครองและเด็กที่มีอายุ 2-5 ปี จำนวน 210 คู่ ที่มารับบริการ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (2) แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว (3) แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน (4) คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ (5) แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ ซึ่งแบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยวิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest Method) และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เท่ากับ .73 และ .95 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและสถิติไคสแควร์ ผลการวิจัย มีดังนี้

1. พัฒนาการเด็กโดยรวมและรายด้าน

ร้อยละ 62.9 ของเด็กอายุ 2-5 ปี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยทุกด้าน เมื่อแยกพัฒนาการรายด้าน พบว่าเด็กมีพัฒนาการไม่สมวัยในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (ร้อยละ 22.9) รองลงมา ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (ร้อยละ 10.5) ด้านการเข้าใจภาษา (ร้อยละ 9.5) ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (ร้อยละ 6.7) และด้านการเคลื่อนไหว (ร้อยละ 3.8) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม

ผลการวิจัย พบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในขณะ

เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการโดยรวมของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 11.939, p = 0.001$; $\chi^2 = 6.861, p = 0.009$; $\chi^2 = 7.558, p = 0.006$; และ $\chi^2 = 12.404, p = 0.002$ ตามลำดับ) ส่วนลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม ($\chi^2 = 3.161, p = 0.075$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กแยกเป็นรายด้าน

การศึกษานี้ พบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา และจำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 9.094, p = 0.003$; และ $\chi^2 = 4.313, p = 0.038$ ตามลำดับ) ส่วนระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา ($\chi^2 = 2.941, p = 0.086$; $\chi^2 = 1.123, p = 0.289$; และ $\chi^2 = 2.918, p = 0.228$ ตามลำดับ)

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม พบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 4.683, p = 0.030$) ส่วนระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ($\chi^2 = 0.411, p = 0.521$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = .922, p = 0.337$; และ $\chi^2 = 7.326, p = 0.023$ ตามลำดับ)

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็กด้านการเคลื่อนไหว ($\chi^2 = .620, p = 0.803$; $\chi^2 = 3.930, p = 0.531$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = .741, p = 0.389$; และ $\chi^2 = 3.860, p = 0.125$ ตามลำดับ) ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ($\chi^2 = 2.055, p = 0.152$; $\chi^2 = 0.844, p = 0.358$; $\chi^2 = .612, p = 0.434$; $\chi^2 = .001, p = 0.981$; และ $\chi^2 = 1.136, p = 0.619$ ตามลำดับ) และด้านการใช้ภาษา ($\chi^2 = .002, p = 0.963$; $\chi^2 = 0.022, p = 0.882$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = 1.559, p = 0.212$; และ $\chi^2 = 3.944, p = 0.132$ ตามลำดับ)

ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กวัย 2-5 ปี รวมถึงพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ควรตระหนักถึงผลกระทบของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อพัฒนาการ

เด็กวัย 2-5 ปี โดยเฉพาะผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา นอกจากนี้ทุกฝ่ายควรร่วมกันหาแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กวัย 2-5 ปี มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม

Thesis Title	Relationship Between The Use of Electronic Media and Development of Children Aged 2-5 years at Child Development Centers Under Local Government Organization, Songkhla Province
Author	Miss Tuangporn Chumprasert
Major Program	Nursing Science (Pediatric Nursing)
Academic Year	2019

ABSTRACT

This descriptive correlational study aimed to study the relationship between the use of electronic media and the development of children aged 2-5 years in Child Development Centers under the Local Government Organization, Songkhla Province. The sample consisted of 210 pairs of parents and children aged 2-5 years. The participants were selected at 4 Child Development Centers. Using multi-stage random sampling. Research instruments were (1) Demographic Data Questionnaire Form, (2) The Use of Electronic Media by Children and Families Questionnaire Form, (3) The Use of Electronic Media by Children on Daily Record Form, (4) Developmental Surveillance and Promotion Manual, and (5) Developmental Surveillance and Promotion in Each Age Group Record Form. The Use of Electronic Media by Children and Families Questionnaire Form and The Use of Electronic Media by Children on Daily Record Form were validated by 3 experts and their reliability evaluated using test-retest and Pearson Product Moment Correlation Coefficient, which yielded values of .73 and .95 respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and chi square test. Statistical significance was set at $p < .05$. The results revealed the following:

1. Overall child development and each child development category

Sixty two point nine percent of children aged 2-5 years had age-appropriate development. For each child development category, it was found that the most common delayed development was in receptive language (22.9%), followed by personal and social (10.5%), expressive language (9.50%), fine motor (6.7%), and gross motor (3.8%) categories, respectively.

2. The relationship between the use of electronic media and overall child development.

The amount of time children used electronic media during weekdays, the amount of time children used electronic media during holidays, and the number of electronic media, were inversely related with age-appropriate overall child development ($\chi^2 = 11.939, p = 0.001$; $\chi^2 = 6.861, p = 0.009$; $\chi^2 = 7.558, p = 0.006$ respectively.) whereas parents' participation while children used electronic media was positive related age-appropriate overall child development ($\chi^2 = 12.404, p = 0.002$). No relationship was found between the content of electronic media and overall child development ($\chi^2 = 3.161, p = 0.075$).

3. The relationship between the use of electronic media and each child development category.

The amount of time children used electronic media during weekdays and the number of electronic media were inversely related with the age-appropriate development in receptive language category ($\chi^2 = 9.094, p = 0.003$; $\chi^2 = 4.313, p = 0.038$, respectively.) The amount of time children used electronic media during the holidays, the content of electronic media, and parents' participation while children used electronic media showed no significant relationship with receptive language category ($\chi^2 = 2.941, p = 0.086$; $\chi^2 = 1.123, p = 0.289$; and $\chi^2 = 2.918, p = 0.228$, respectively.)

It was revealed that the amount of time children used electronic media during weekdays was inversely related with age-appropriate development in personal and social category ($\chi^2 = 4.683, p = 0.030$). The amount of time children used electronic media during the holidays, number of electronic media, content of electronic media, and parents' participation while children were using electronic media, showed no relationship with the development in the personal and social category ($\chi^2 = 0.411, p = 0.521$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = .922, p = 0.337$; and $\chi^2 = 7.326, p = 0.023$, respectively.)

In addition, the study also revealed that the amount of time children used electronic media during weekdays, the amount of time children used electronic media during the holidays, the number of electronic media, the content of electronic media, and parents' participation while children were using electronic media, were not

related with child development in gross motor ($\chi^2 = .620, p = 0.803$; $\chi^2 = 3.930, p = 0.531$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = .741, p = 0.389$; and $\chi^2 = 3.860, p = 0.125$, respectively), fine motor ($\chi^2 = 2.055, p = 0.152$; $\chi^2 = 0.844, p = 0.358$; $\chi^2 = .612, p = 0.434$; $\chi^2 = .001, p = 0.981$; and $\chi^2 = 1.136, p = 0.619$, respectively) or expressive language ($\chi^2 = .002, p = 0.963$; $\chi^2 = 0.022, p = 0.882$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = 1.559, p = 0.212$; and $\chi^2 = 3.944, p = 0.132$, respectively.)

Therefore, carers of children aged 2-5 years, including parents or guardians, personnel of government agencies, and private organizations, should be aware of the effect of the use of electronic media by children aged 2-5 years on child development, especially in the category of receptive language development. In addition, all parties should create guidelines to promote the appropriate use of electronic media by children aged 2-5 years.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือให้ คำชี้แนะ รวมทั้งให้กำลังใจที่ดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันธณี วิรุฬห์พานิช และดร.พิสมัย วัฒนสิทธิ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ให้แนวคิด และชี้แนะ แนวทางอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่าง ยิ่ง รวมทั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุง ทำให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตลอดจนคอยให้คำแนะนำ ระหว่างการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนร่วมงานทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจมา โดยตลอด

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครหาดใหญ่ หัวหน้า ศูนย์ ครูพี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครหาดใหญ่ ที่กรุณาช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ปกครองทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ที่เปิดโอกาสให้ ผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อ รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้สนับสนุน ทุนในการจัดทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัย เพื่อนร่วมรุ่น รวมทั้งเพื่อนร่วมงาน ที่ คอยให้ความรัก ความห่วงใยและกำลังใจ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านการศึกษามาโดยตลอด ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ และเพื่อนๆ ที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่คอยเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบ แต่ทุกท่านที่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ และเด็กปฐมวัยทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(8)
กิตติกรรมประกาศ.....	(11)
สารบัญ.....	(12)
รายการตาราง.....	(14)
รายการภาพประกอบ.....	(15)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิด.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายของพัฒนาการเด็ก.....	11
ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก.....	12
การประเมินพัฒนาการเด็ก.....	15
การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	18
ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก.....	23
ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก.....	26
มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	27
บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา.....	30
สรุปผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
บทที่ 4 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	47
ผลการวิจัย.....	47
การอภิปรายผล.....	60
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	68
สรุปผลการวิจัย.....	68
ข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	72
เอกสารอ้างอิง.....	73
ภาคผนวก.....	79
ก การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	80
ข เครื่องมือวิจัย.....	81
ค ใบพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย.....	97
ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	100
ประวัติผู้เขียน.....	101

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงวิธีการสุ่มแบบกำหนดโควตา โดยใช้สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อประชากร.....	33
2	แสดงการสุ่มแบบกำหนดโควตาโดยจับฉลากรายชื่อเด็กตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละระดับชั้น.....	35
3	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	47
4	จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	49
5	จำนวนและร้อยละการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว.....	50
6	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว.....	52
7	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพัฒนาการเด็ก.....	53
8	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม.....	54
9	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการเคลื่อนไหว.....	55
10	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา.....	56
11	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการใช้ภาษา.....	57
12	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการเข้าใจภาษา.....	58
13	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม.....	59

รายการภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 แสดงการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของบุคคลตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ ถึงแม้สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะมีประโยชน์หลายด้าน แต่การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเด็กอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะเด็กวัย 2-5 ปี ซึ่งเป็นช่วงโอกาสทองของพัฒนาการทางสมองและระบบประสาท (นิตยา, 2554) และต้องการการตอบสนองจากผู้เลี้ยงดูเพื่อให้มีการพัฒนาอย่างรอบด้าน การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ขาดการกำกับดูแลจากผู้ใหญ่ อาจจะทำให้เด็กได้รับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีความรุนแรง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กในอนาคตได้ เมื่อเด็กเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เห็นผู้ใหญ่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ตลอดเวลา เด็กจะเห็นแบบอย่างและใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยเช่นกัน ในปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ถูกนำมาใช้ทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และทีวีดี เป็นต้น (วีระศักดิ์, 2556) การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้แต่ละบุคคล แต่ละสถานที่ก็อาจมีความแตกต่างกัน ตามบริบทการใช้ ตามประโยชน์ที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กวัย 2-5 ปี นั้น นอกจากจะเป็นการช่วยกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กแล้วยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กในแง่ลบได้เช่นกัน

สื่ออิเล็กทรอนิกส์หากนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ก็สามารถช่วยกระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก และยังสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กได้ จากการศึกษาพบว่า มีโรงเรียนหลายแห่งนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กวัย 2-5 ปี ทั้งในรูปแบบการฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ ฝึกความคิดสร้างสรรค์ ฝึกการใช้คอมพิวเตอร์ ฝึกการใช้สายตาและมือให้สัมพันธ์กัน รวมถึงพัฒนาความคิดและสัมพันธ์ภาพให้แก่เด็ก (ชนทอง, 2551; อิทธิพงษ์, 2556) จากรายงานของยูเนสโก (Unesco) พบว่าการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในเด็กช่วงวัย 2-5 ปี สามารถส่งเสริมพัฒนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ดีกว่าการสอนเด็กโดยไม่มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาช่วย (Unesco, 2010) สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศโปรตุเกส พบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ทีวีดี สอนในเด็กอายุ 2-5 ปี สามารถช่วยพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้กับผู้อื่นมากขึ้น และช่วยพัฒนาด้านภาษาให้แก่เด็ก (Brito, 2010) และนอกจากการศึกษาในเด็กวัย 2-5 ปี แล้วนั้น ยังพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กที่ครอบคลุมวัยเด็กตั้งแต่ 0-8 ปีด้วยเช่นกัน ดังการศึกษา การใช้แท็บเล็ตเพื่อเป็นสื่อการสอนในเด็กอายุ 0-5 ปี ในประเทศอเมริกา พบว่าแท็บเล็ต

เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สอนได้หลากหลาย ทั้งสอนการเขียน การอ่าน และการใช้แท็บเล็ตในระยะยาวยังสามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการในการเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น (Couse & Chen, 2010) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลดีต่อเด็กหากเลือกใช้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม ซึ่งรายงานประจำปี 2012 ของสมาคมการอนุบาลแห่งประเทศไทย พบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ ดิจิตัล และโทรทัศน์ กับเด็กแรกเกิด-8 ปี จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในเรื่องความคิด สติปัญญา และอารมณ์ แต่ต้องอยู่บนเงื่อนไขที่ว่าใช้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม คำนึงถึงการเลือกใช้อย่างถูกวิธี เช่น เลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมองถึงผลกระทบต่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ และพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก และต้องมองถึงช่วงอายุ พัฒนาการ ความต้องการ ความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม (National Association for the Education of Young Children, 2012) จะเห็นว่าการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมกับเด็กจะสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการและกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กให้ดีขึ้นได้

สื่ออิเล็กทรอนิกส์นอกจากจะถูกนำมาใช้ที่โรงเรียนเพื่อเป็นการนำมาจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีพัฒนาการและกระตุ้นทักษะด้านต่างๆของเด็กแล้ว สื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังถูกนำมาใช้ที่บ้านโดยเข้ามามีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวในสังคมไทย จนกลายเป็นปัจจัยที่ห้าของชีวิต ซึ่งปัจจัยที่ทำให้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของเด็กวัย 2-5 ปี นั้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทอย่างมากทั้งกับผู้ใหญ่และเด็ก (Strasburger, Jordan, & Donnerstein, 2010) และด้วยสภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่หิบบ่นให้แก่เด็ก จากศึกษาเหตุผลที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าผู้ปกครองมีความเข้าใจการให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่โฆษณาว่าเป็นสื่อทางวิชาการจะสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการและสติปัญญาของเด็กได้ ผู้ปกครองจึงได้จัดหามาให้เด็กได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ (Brown, 2011) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าผู้ปกครองอีกส่วนหนึ่งเชื่อว่าการดูโทรทัศน์จะมีผลดีต่อพัฒนาการทางด้านสังคม ภาษาและสติปัญญาของเด็ก (Ruangdaraganon et al., 2009) เช่นเดียวกับการสำรวจกรณีศึกษาความคิดเห็นของพ่อแม่ ถึงเหตุผลการใช้สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ตของเด็ก ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 2,714 คน ในวัย 2-5 ปี ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย พบว่าพ่อแม่อนุญาตให้เด็กเล่นสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต ร้อยละ 98 โดยระบุเหตุผลที่อนุญาตให้เด็กใช้ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา (ร้อยละ 80) ต้องการให้ลูกได้เรียนรู้การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ยังเด็ก (ร้อยละ 68) และเพื่อความสนุกสนานของลูก (ร้อยละ 57) (Neetu et al., 2014) จะเห็นว่าผู้ปกครองจำนวนมากมองเห็นประโยชน์และการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลี้ยงดูลูก โดยเหตุผลต่างๆที่ระบุมองว่าช่วยส่งเสริมพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษา พบว่ามีผู้ปกครองบางส่วนให้เหตุผลของการให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้เด็กเล่นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และดูโทรทัศน์เป็นเวลานานตั้งแต่เด็ก เนื่องจากผู้ปกครองต้อง

ทำงานไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูเด็ก (รัตโนทัย, 2553) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าพ่อแม่บางคนให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพราะเมื่อเด็กอยู่กับหน้าจอโทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ แท็บเล็ต ทำให้เด็กไม่สนใจและอยู่กับที่ได้ พ่อแม่สามารถทำกิจกรรมหรือทำงานอื่นๆ ในบ้านได้ โดยไม่ต้องพะวงกับลูก (วิลภรณ์, 2560) จะเห็นว่าเหตุผลที่เด็กสามารถเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้นั้นเกิดจากที่ผู้ปกครองมีมุมมองที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน ทั้งที่มองว่ามีส่วนในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็ก และมองว่าสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเลี้ยงดูลูกได้ เพราะจากสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่ต้องทำงานเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูเด็กจึงจำเป็นต้องให้เด็กอยู่กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นพี่เลี้ยงของเด็กนั่นเอง

การที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมจะส่งผลดีต่อเด็ก อย่างไรก็ตามจากการศึกษา ยังพบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่เหมาะสม จะส่งผลให้เด็กขาดโอกาสในการฝึกฝน ขาดจินตนาการ และเรียนรู้ทักษะในด้านภาษาและสังคม เนื่องจากเด็กจะสนใจเฉพาะภาพ แสง สี เสียง ที่เปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วบนหน้าจอ ทำให้เด็กนิ่งและให้ความสนใจต่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ แต่ทั้งนี้การรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กเป็นการสื่อสารเพียงทางเดียว ทั้งที่โดยลักษณะธรรมชาติตามวัยของเด็กแล้ว เป็นวัยที่ต้องมีการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองตามธรรมชาติ การเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส เด็กจะได้เรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย และจากการเล่นกับเพื่อนๆ เด็กจะเรียนรู้บทบาทในสังคม ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม เด็กได้ทำความเข้าใจในความต้องการของตนเองและผู้อื่น แต่เมื่อเด็กได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นสื่อทางเดียว ทำให้เด็กไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ส่งผลให้ทักษะทางด้านภาษาและสังคมบกพร่อง ซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการการเรียนรู้ และระดับสติปัญญาของเด็กในอนาคต (กรมสุขภาพจิต, 2558ข; กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) นอกจากนี้การที่พ่อแม่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งเล่นโทรศัพท์มือถือ เล่นเกมส์ ดูรายการโทรทัศน์ สิ่งเหล่านี้ก็จะกลายเป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบผู้ปกครองได้ (จิรภรณ์, 2560) สำหรับในสหรัฐอเมริกา สมาคมกุมารแพทย์อเมริกัน ศึกษาพบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยระยะเวลาเฉลี่ยต่อวันมากกว่า 2 ชั่วโมง มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการเรียน สมาธิสั้น การกินอาหาร และการนอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะในเด็กวัย 2-5 ปี โดยเด็กวัยนี้เป็นช่วงที่สมองเติบโตอย่างรวดเร็ว การถูกกระตุ้นโดยมือถือ ไอแพด แท็บเล็ต โทรทัศน์ ที่มากเกินไป ทำให้เด็กไม่มีสมาธิ กระบวนการคิดพัฒนาล่าช้า มีความบกพร่องด้านการเรียน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมได้ (Strasburger, Jordan, & Donnerstein, 2012) ดังนั้นการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถูกวิธีและไม่เหมาะสมกับเด็ก ก็ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ไม่เหมาะสมตามวัยและมีผลต่อการใช้ชีวิตในระยะยาวของเด็กได้

ในปัจจุบันเด็กมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้นเช่นเดียวกับวัยผู้ใหญ่ จากการศึกษาพบว่าระยะเวลาในการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในวัย 2-5 ปี มีระยะเวลามากขึ้น จากข้อมูล

การสำรวจสถานการณ์การดูโทรทัศน์ในเด็กอายุ 2-5 ปี ประจำปี 2553 พบว่า เด็กเกือบทุกคนได้ดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 96.7) ระยะเวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 1.9 ชั่วโมงต่อวัน (รัตโนทัย, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการดูโทรทัศน์ของเด็กวัยเตาะแตะทั่วประเทศไทย โดยการติดตามเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดจนอายุ 3 ปี พบว่า สัดส่วนของเด็กที่ดูโทรทัศน์ขณะอายุ 2, 2.5 และ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 90.2, 91.7 และ 94.7 ตามลำดับ โดยใช้ระยะเวลาดูโทรทัศน์เฉลี่ยที่ 40, 60 และ 60 นาทีต่อวัน (Intusoma et al., 2013) สำหรับในจังหวัดสงขลาจากรายงานการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของเด็ก พบว่าเด็กอายุ 2-5 ปี ดูโทรทัศน์เฉลี่ยต่อวัน โดยวันจันทร์-ศุกร์ อยู่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 67.2 และมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 29.6 และในวันเสาร์-อาทิตย์ อยู่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 65.6 และมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 30.2 จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการดูสื่อประเภทโทรทัศน์ของเด็กในจังหวัดสงขลาในช่วงวันธรรมดาและวันหยุดมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย นั่นแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองให้เด็กใช้สื่อประเภทโทรทัศน์ทุกวันในหนึ่งสัปดาห์ และนอกจากนี้ยังพบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ซีดี หรือดีวีดี เฉลี่ยต่อวัน ในวันจันทร์-ศุกร์ และวันเสาร์-อาทิตย์ ใช้น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 48.7 และมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 19.0 จะเห็นได้ว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดาและวันหยุดไม่แตกต่างกัน (ลัดดา, 2556) จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เลี้ยงดูเด็กด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่อายุยังน้อย และยิ่งพบว่าระยะเวลาการใช้เพิ่มขึ้นตามอายุของเด็ก ซึ่งแน่นอนว่าทุกอย่างมีผลดีก็ย่อมมีผลเสีย สำหรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็เช่นเดียวกันเมื่อถูกนำมาใช้มากขึ้นทุกวันก็ย่อมมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กได้เช่นกัน

จากการศึกษาพัฒนาการเด็กวัย 2-5 ปี ในประเทศไทย พบว่ามีปัญหาพัฒนาการภาษาล่าช้ามากขึ้น ส่วนหนึ่งพบว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการ โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งการที่ผู้ปกครองปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ตามลำพัง โดยไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากพ่อแม่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กได้ (พนิต, 2550) และจากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้ มีอิทธิพลต่อเด็กมากขึ้นทุกวัน ทั้งช่วยส่งเสริมพัฒนาการที่ดีและมีผลให้พัฒนาการล่าช้ากว่าวัย ซึ่งอิทธิพลที่เด็กได้รับเหล่านี้จะส่งผลในระยะยาวต่อพัฒนาการของเด็กในอนาคตได้ โดยสมาคมกุมารแพทย์อเมริกัน ให้คำแนะนำการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็ก โดยเด็กอายุมากกว่า 2 ปีควรใช้เวลากับสื่อผ่านหน้าจอทุกชนิด ไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อวัน (American Academy of Pediatric, 2010)

จากการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยของเด็กไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่ามีเด็กจำนวนไม่น้อย ที่มีพัฒนาการไม่เหมาะสมตามวัย โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพกรมอนามัยได้ทดสอบพัฒนาการเด็กด้วยแบบทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Denver Developmental Screening Test II, [Denver II]) ในปี พ.ศ. 2542, 2547, 2550, 2553 และ 2557 พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการรวมปกติทุกด้าน ร้อยละ 71.7, 72.0, 67.7, 73.4 และ 72.8 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกพัฒนาการราย

ด้านของเด็ก 0-5 ปี พ.ศ. 2557 พบว่า พัฒนาการด้านภาษาล่าช้ามากที่สุด (ร้อยละ 26.8) รองลงมา พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กล่าช้า (ร้อยละ 11.4) พัฒนาการด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองล่าช้า (ร้อยละ 9.6) และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ล่าช้า (ร้อยละ 8.0) และเมื่อวิเคราะห์ในกลุ่มเด็กที่มีพัฒนาการโดยรวมล่าช้า พบว่าร้อยละ 50 เด็กมีปัญหาพัฒนาการด้านภาษาร่วมด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2557) และมีข้อมูลจากการโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติ ทั่วประเทศไทย พ.ศ. 2558 ประเมินด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) พบว่า เด็กไทยมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 84.91 สงสัยล่าช้าร้อยละ 15.09 เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นรายด้านพบว่าเด็กที่พัฒนาการสงสัยล่าช้า ด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา (ร้อยละ 57.5) รองลงมา ด้านการเข้าใจภาษา (ร้อยละ 37.2) ด้านการใช้ภาษา (ร้อยละ 35.96) ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (ร้อยละ 35.29) และด้านการเคลื่อนไหว (ร้อยละ 27.15) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ค) จะเห็นว่าพัฒนาการของเด็กไทยจำนวนไม่น้อยที่ยังมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัยอาจจะด้วยปัจจัยต่างๆ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีส่วนในการเรียนรู้ของเด็กที่จะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา จะเห็นว่าพัฒนาการของเด็กล่าช้ากว่าวัยนั้นในปัจจุบันยังมีอยู่จำนวนไม่น้อย โดยปัญหาพัฒนาการของเด็กนั้นอาจมีความเกี่ยวข้องกับการได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่เหมาะสมร่วมด้วย ถึงแม้ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้อาจจะไม่ได้เป็นสาเหตุหลักโดยตรงของปัญหาดังกล่าว และที่ผ่านมายังพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาที่เป็นข้อโต้แย้งกันอยู่ บางการศึกษาพบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลดีต่อพัฒนาการเด็ก แต่บางการศึกษาพบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจส่งผลให้พัฒนาการเด็กล่าช้ากว่าวัยได้ โดยจากการศึกษาที่ผ่านมายังไม่พบการศึกษาของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กในทุกด้าน และในจังหวัดสงขลาเองเป็นจังหวัดที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา เพื่อได้ทราบข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และนำข้อมูล มาให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็ก ได้เข้าใจและตระหนักถึงอิทธิพลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่างๆต่อพัฒนาการ สามารถเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดการให้เด็กได้บริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และพัฒนาการในเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

คำถามการวิจัย

1. การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา คิดเป็นร้อยละเท่าไร
2. เด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัยคิดเป็นร้อยละเท่าไร
3. การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กหรือไม่

กรอบแนวคิด

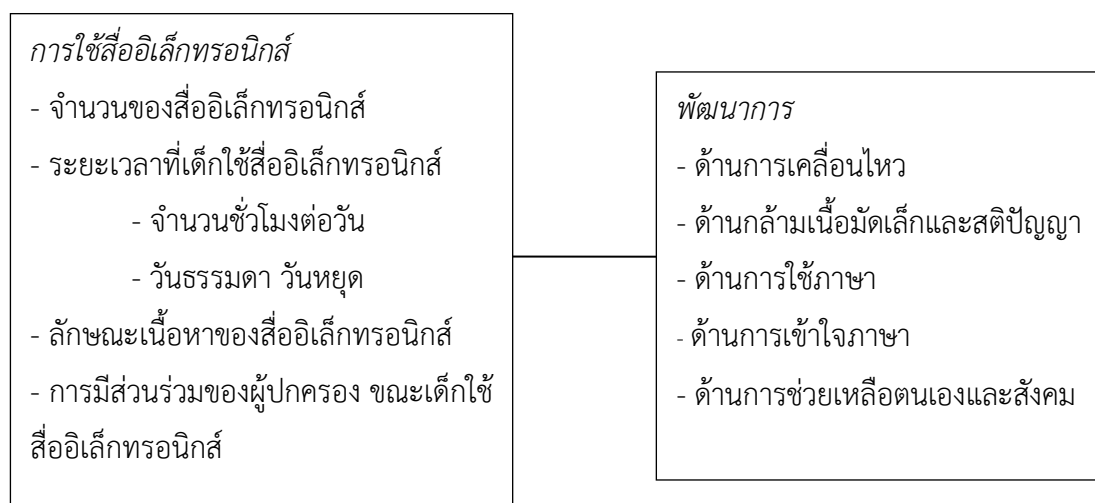
กรอบแนวคิดครั้งนี้ เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กและการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก ซึ่งพัฒนาการเด็กเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านระบบต่างๆของร่างกาย และความสามารถของระบบหรือบุคคลในการทำหน้าที่ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำหน้าที่ที่สลับซับซ้อนยุ่งยากได้ สามารถในการปรับตัวต่อภาวะใหม่ของบุคคลนั้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องครอบคลุมพัฒนาการ 5 ด้าน ดังนี้ พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการเข้าใจภาษา ด้านการใช้ภาษา และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) โดยในเด็กอายุ 2-5 ปี ต้องมีการเฝ้าระวังพัฒนาการของเด็กเพื่อได้ทราบระดับความสามารถด้านต่างๆของเด็ก ในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) ซึ่งการที่เด็กจะมีพัฒนาการที่สมวัย พ่อแม่หรือผู้มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็ก ต้องอบรมเลี้ยงดูและจัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมให้แก่เด็ก เพื่อให้เกิดโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาได้ครบทุกด้านอย่างสมดุล แต่หากการเลี้ยงดูเด็กโดยจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ให้แก่เด็ก เช่นการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลี้ยงดูเด็ก ให้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กที่มากเกินไปก็ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กได้ โดยในปัจจุบันปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กอาจเกิดจากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media) หมายถึง สื่อที่บันทึกสารสนเทศด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ มือถือ ดิจิตัล และแท็บเล็ต เป็นต้น (วีระศักดิ์, 2556) ซึ่งการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามคำแนะนำของสมาคมกุมารแพทย์อเมริกา (American Academy of Pediatrics, [AAP]) ได้ให้นโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเด็ก และผลกระทบของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในด้านเกี่ยวกับปริมาณและเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อเด็ก ได้แก่ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ควรให้เด็กอายุตั้งแต่ 2 ปี

ขึ้นไปใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลามากกว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน เพราะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เด็กและพ่อแม่มีปฏิสัมพันธ์กันน้อยลง ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการและสติปัญญาที่ไม่สมวัย และขาดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหาได้ พ่อแม่ต้องตระหนักถึงผลกระทบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้ใหญ่ที่อาจจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก พ่อแม่ควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมกับเด็ก เพื่อได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ได้รับร่วมกัน (American Academy of Pediatric, 2010)

ในปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการพัฒนารูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้บางครั้งการเข้าถึงข้อมูลที่รวดเร็ว ก็เข้ามาแทนที่การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมของเด็ก ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ของเด็กเปลี่ยนแปลง โดยภาพและเสียงที่นำเสนอในสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นมีผลต่ออารมณ์จิตใจ และทักษะการเรียนรู้ของเด็กได้ (วีระศักดิ์, 2556) ผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องมีความรู้ เท่าทันสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลกระทบที่มีต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ที่เหมาะสมตามวัย เพราะเด็กวัย 2-5 ปี ถือเป็นรากฐานในการพัฒนาไปสู่ผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เป็นช่วงที่ทักษะและการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ กำลังเจริญเติบโต ดังนั้นการนั่งเล่นคอมพิวเตอร์หรือดูโทรทัศน์นานๆ ขัดต่อธรรมชาติของความเป็นเด็ก ทำให้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาประกอบแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยคาดว่า จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการใช้ภาษา ด้านการเข้าใจภาษา ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ดังภาพ 1

ภาพ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

นิยามศัพท์

พัฒนาการเด็ก หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจากง่ายไปยาก ซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กวัย 2-5 ปี ประเมินด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว (Gross motor) หมายถึง ความสามารถในการทรงตัว และการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น เดินต่อเท้า กระโดด เป็นต้น

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา (Fine motor) หมายถึง ความสามารถในการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อและตา รวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆ เช่น การวาดวงกลม ชีตเขียน เป็นต้น

พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (Receptive language) หมายถึง ความสามารถในการจำและรู้จักความหมายของคำต่างๆ การรับรู้ภาษาที่ผู้อื่นแสดงออกมา เช่น ทำตามคำสั่งง่ายๆ ชี้อวัยวะ เป็นต้น

พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive language) หมายถึง ความสามารถการพูดเพื่อแสดงออกถึงความเข้าใจเรื่องราวอย่างถูกต้อง เช่น ออกเสียงพูดเป็นคำๆ หรือวลี เป็นต้น

พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal and Social) หมายถึง ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ด้วยตนเอง รวมถึงทักษะการมีความสัมพันธ์และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น เช่น การแต่งตัว ติดกระดุมเสื้อเองได้ เป็นต้น

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้ปกครองบันทึกข้อมูลทุกวันเป็นระยะเวลา 7 วันต่อเนื่องกัน โดย

จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ยอดรวมของอุปกรณ์ที่มีหน้าจอในการแสดงผลโดยนับเป็นประเภท ได้แก่ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และทีวีดี

ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ ความนานที่เด็กใช้ในการดูหรือเล่นเกมผ่านอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีหน้าจอสำหรับแสดงผล โดยบันทึกเป็นเวลาตั้งแต่เด็กเริ่มดูหรือเล่นเกมจนกระทั่งเลิกดูหรือเล่นเกมแต่ละครั้ง นำมารวมกันและคิดออกมาเป็นจำนวนชั่วโมงต่อวัน

ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ รูปแบบของเนื้อหาที่เด็กดูหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยผ่านอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีหน้าจอสำหรับแสดงผล โดยระบุเป็นชื่อหรือประเภทของเนื้อหา เช่น การ์ตูน รายการเด็ก รายการบันเทิง ละคร ภาพยนตร์ ประกวดร้องเพลง โฆษณาของเล่น รายการข่าว เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในขณะที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ การที่ผู้ปกครองอยู่ร่วมกับเด็กในขณะที่เด็กดูหรือเล่นเกมผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีหน้าจอสำหรับแสดงผล รวมถึงการให้คำแนะนำแก่เด็กในช่วงเวลานั้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ที่มารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา เก็บข้อมูลโดยให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามและแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็ก และประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เก็บข้อมูลตั้งแต่ เดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม 2560

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ผู้มีบทบาทในการดูแลเด็ก ได้ทราบข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กอายุ 2-5 ปี และนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการแนะนำการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เด็กอายุ 2-5 ปี ได้อย่างเหมาะสม และตระหนักถึงผลกระทบหากใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เหมาะสม

2. เพื่อให้ผู้มีบทบาทในการดูแลเด็ก ทราบพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา และนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นพัฒนาการ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เหมาะสมตามวัย

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐาน และแนวทางในการวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายของพัฒนาการเด็ก
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก
3. การประเมินพัฒนาการเด็ก
4. การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 1) ความหมายของสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 2) จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 3) ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 4) ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 6) ผลของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อพัฒนาการเด็ก
5. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก
6. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก
7. มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
8. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

ความหมายของพัฒนาการเด็ก

พัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปฏิสนธิจนเข้าสู่ช่วงอายุ 2-5 ปี ซึ่งจะมีลักษณะพิเศษกว่าพัฒนาการในช่วงอื่นๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านทั้งทางคุณภาพและปริมาณจะเกิดขึ้นอย่างผสมผสานในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างชัดเจน อีกทั้งพัฒนาการเป็นกระบวนการที่มีการประสานงานพร้อมกันไปหมดทั้งร่างกายและจิตใจ คือ การเติบโตทางร่างกายและพัฒนาการทางอารมณ์และสติปัญญานั้นจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างใกล้ชิด เพราะฉะนั้น การศึกษาพัฒนาการเด็กจะต้องศึกษาพัฒนาการทุกด้านเพื่อให้เข้าใจ เพราะความเข้าใจในพัฒนาการจะช่วยให้สามารถสังเกต อบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ต่างๆ ให้กับเด็กได้โดยตรงกับระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน (เยาเวพา, 2540) ซึ่งพัฒนาการเด็ก มีการนิยามความหมายค่อนข้างสากลในทางบวก รายละเอียดมีความแตกต่างกันบ้างโดยมีผู้ให้ความหมายของพัฒนาการเด็กลักษณะต่างๆ ดังนี้

พัฒนาการเด็ก หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการทำหน้าที่ และวุฒิภาวะ ของอวัยวะระบบต่างๆ รวมทั้งตัวบุคคลให้ทำสิ่งต่างๆ ที่สลับซับซ้อนมากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มทักษะใหม่ๆ ในการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมและสังคม ความสามารถในการทำหน้าที่ที่ด้านต่างๆ และแสดงออกในพฤติกรรมพัฒนาการ เช่น การคิด การพูด ทักษะในด้านการทรงตัวและเคลื่อนไหว การใช้ภาษาสื่อความหมาย การช่วยตนเองและการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น (นิตยา, 2554)

พัฒนาการเด็ก หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านวุฒิภาวะของระบบต่างๆ และตัวบุคคล ความสามารถของระบบหรือบุคคลให้ทำหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำหน้าที่ที่สลับซับซ้อนยุ่งยากได้ ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ และความสามารถในการปรับตัวต่อภาวะใหม่ของบุคคลนั้น ซึ่งจะต้องครอบคลุมพัฒนาการ 5 ด้าน ดังนี้ พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา ด้านการเข้าใจภาษา ด้านการใช้ภาษา และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก)

ในการวิจัยครั้งนี้ พัฒนาการเด็ก หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านระบบต่างๆ ของร่างกาย และความสามารถของระบบหรือบุคคลในการหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำหน้าที่ที่สลับซับซ้อนยุ่งยากได้ สามารถปรับตัวต่อภาวะใหม่ของบุคคลนั้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กวัย 2-5 ปี ซึ่งต้องครอบคลุมพัฒนาการ 5 ด้านประกอบด้วย

พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว (Gross motor) หมายถึง ความสามารถด้านการทรงตัว และการเคลื่อนไหว เช่น ยืน เดิน กระโดด เป็นต้น

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา (Fine motor) หมายถึงความสามารถในการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อและตาในการแก้ปัญหา เช่น การหยิบจับ ขีดเขียน เป็นต้น

พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (Receptive language) หมายถึงความสามารถในการจำและรู้จักความหมายของคำต่างๆ ความเข้าใจรับรู้ภาษาที่ผู้อื่นพูดหรือสื่อสารออกมา เช่น การอ่าน การฟังเข้าใจเนื้อหาที่ผู้อื่นพูด ตามคำสั่งง่ายๆ ซื่อวิริยะ เป็นต้น

พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive language) หมายถึงความสามารถในการพูดเพื่อแสดงออกถึงความเข้าใจเรื่องราวอย่างถูกต้อง เช่น ออกเสียงพูดเป็นคำๆ หรือวลี เป็นต้น

พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคม (Personal and Social) หมายถึงทักษะการช่วยเหลือดูแลตนเองในกิจวัตรประจำวันต่างๆ รวมถึงทักษะการมีความสัมพันธ์และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น เช่น แต่งตัว ตัดกระดาษตัวเองได้ เป็นต้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ถูกพัฒนาโดยเพียเจต์ (Piaget อ้างตามพรพนทิพย์, 2556) แบ่งพัฒนาการตั้งแต่ช่วงวัยทารกจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ พัฒนาการทางประสาทและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor stage) พัฒนาการก่อนเกิดความคิดอย่างมีเหตุผล (Preoperational stage) พัฒนาการความคิดอย่างมีเหตุผล (Concrete Operation stage) เป็นรูปธรรม และพัฒนาการความเข้าใจอย่างมีเหตุผล (Formal Operation stage) ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ซึ่งอยู่ในระยะพัฒนาการก่อนเกิดความคิดอย่างมีเหตุผล (Preoperational stages)

พัฒนาการก่อนเกิดความคิดอย่างมีเหตุผล (Preoperational stages) ตั้งแต่ 2-5 ปี เด็กเริ่มพัฒนากระบวนการคิด แต่ไม่ได้คิดอย่างมีเหตุผลเช่นผู้ใหญ่ เรียนรู้ความรู้สึกเจ็บปวด นำสัญลักษณ์มาใช้ทดแทนวัตถุ เริ่มมีเหตุผล สร่างจินตนาการ และพัฒนาการทางภาษาเริ่มชัดเจนขึ้น มีความสามารถในการใช้ภาษาในการอธิบายคำหรือวัตถุ สามารถในการแยกกลุ่มวัตถุ และการเล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น

ในครั้งนีผู้วิจัยเลือกทฤษฎีนี้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของเด็กอายุ 2-5 ปี ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสติปัญญาในอนาคต โดยข้อมูลพื้นฐานของเด็กแต่ละคนมาใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้เด็กได้เหมาะสมกับขีดความสามารถของเด็ก โดยให้เด็กฝึกทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เพื่อพัฒนาประสาทการ

รับรู้ เคลื่อนไหว และจัดกิจกรรมที่จะช่วยกระตุ้นความคิดเพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์เพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการในขั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์

ทฤษฎีของพัฒนาการด้านจิตวิเคราะห์ พัฒนาโดยฟรอยด์ (Freud อ้างตามพรรรถทิพย์, 2556) โดยแบ่งพัฒนาการทางเพศเป็นระยะต่างๆไว้ 5 ขั้นตอนได้แก่ ความสุขอยู่ที่ปาก (Oral stage) ความสุขอยู่ที่การใช้ทวารหนัก (Anal stage) ความสุขอยู่ที่การผูกพันกับพ่อหรือแม่ (Phallic stage) ความสุขอยู่ที่การเก็บกดความแฉ่งเร้นทางเพศ (Latency stage) และความสุขอยู่ที่การได้สนใจในเพศตรงข้าม (Genital stage) ในที่นี้จะขอกล่าวถึงพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ซึ่งอยู่ในระยะทวารหนัก (Anal stage) และระยะการผูกพันกับพ่อหรือแม่ (Phallic stage)

1. ความสุขอยู่ที่การใช้ทวารหนัก (Anal stage) ตั้งแต่อายุ 1-3 ปี เป็นช่วงที่เด็กมีความสนใจในการควบคุมการขับถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ เป็นช่วงที่ฝึกการใช้อุปกรณ์ในการขับถ่าย (Toilet training) การควบคุมการขับถ่ายเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความเป็นอิสระ จุดหลักของช่วงนี้ คือการฝึกต้องใช้การชม และการให้รางวัลในช่วงกระตุ้น เพื่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกต่อเด็ก ถ้าเด็กถูกบังคับหรือเข้มงวดเกินไป เด็กไม่ได้รับความพึงพอใจ จะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ยึดติด เช่นเป็นคนเจ้าระเบียบ หรือรักความสะอาดจนเกินไป แต่ถ้าถูกละเลยการฝึกการขับถ่ายจะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีระเบียบ หรือไม่รู้จักจัดระบบของงาน

2. ความสุขอยู่ที่การผูกพันกับพ่อหรือแม่ (Phallic stage) ตั้งแต่อายุ 3-6 ปี เป็นช่วงที่ความพึงพอใจที่อวัยวะเพศ เด็กผู้ชายเริ่มรู้สึกอิจฉาพ่อที่เป็นคู่แข่งการแย่งความรักจากแม่ ในขณะที่เดียวกันกลัวการลงโทษของพ่อ ส่วนเด็กหญิงก็อยากใกล้ชิดพ่อ ถ้าเด็กชายไม่กลัวพ่อเด็กจะสร้างเอกลักษณ์ของพ่อสร้างลักษณะของเพศชาย ถ้ามีปัญหาช่วงนี้เด็กจะมีปัญหาเรื่องเพศได้

ในครั้งนี้นำผู้วิจัยเลือกทฤษฎีนี้มาใช้ในเด็กอายุ 2-5 ปี ซึ่งจะอยู่ระหว่าง 2 ขั้นตอน ได้แก่ ความสุขอยู่ที่การใช้ทวารหนัก (Anal stage) ความสุขอยู่ที่การผูกพันกับพ่อหรือแม่ (Phallic stage) โดยจะนำมาใช้ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ดูแลในการประเมินพัฒนาการเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมในประเด็นที่เด็กวัย 2-5 ปี สามารถเข้าห้องน้ำ ควบคุมการขับถ่ายได้และเด็กสามารถบอกเพศของตัวเองได้ สามารถนำทฤษฎีนี้มาวิเคราะห์พัฒนาการของเด็กได้ว่าเหมาะสมตามวัยหรือไม่

3. ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของอีริคสัน

ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพ ถูกพัฒนาโดยอีริคสัน (Erikson อ้างตามพรรรถทิพย์, 2556) โดยแบ่งพัฒนาการทางสังคมของบุคคลไว้ 8 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นวางใจหรือไม่ไว้วางใจ (Trust vs. Mistrust) ขั้นความเป็นตัวของตัวเองหรือความละอายและสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy vs.

Shame and Doubt) ชั้นความคิดริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) ชั้นขยัน ความสำเร็จของงานหรือรู้สึกด้อย (Industry vs. Inferiority) ชั้นรู้จักตนเองหรือสับสนในบทบาท (Identity vs. Role Confusion) ชั้นความผูกพันรักใคร่หรือความรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy vs. isolation) ชั้นการสร้างงานหรือการอยู่ตามลำพัง (Generativity vs. Self absorption or Stagnation) และชั้นความมั่นคงหรือความซึมเศร้า (Integrity vs. Despair) ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ซึ่งอยู่ในชั้นความเป็นตัวของตัวเองหรือความละอายและสงสัยไม่แน่ใจ และชั้นความคิดริเริ่มหรือรู้สึกผิด

1. ชั้นความเป็นตัวของตัวเองหรือความละอายและสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy VS Shame and Doubt) ช่วงอายุ 2-3 ปี วัยนี้เด็กจะแสดงออกให้เห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีความเป็นตัวของตัวเอง ในทางตรงข้ามถ้าเด็กไม่ได้รับความพอใจเด็กจะเกิดความอายและกลัวการแสดงออก ซึ่งในวัยเด็กจะเกี่ยวข้องกับพ่อ แม่ หรือพี่เลี้ยงมาก

2. ชั้นความคิดริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative VS Guilt) ช่วงอายุ 3-6 ปี วัยนี้เด็กจะเลียนแบบสมาชิกในครอบครัว ทดลองสิ่งใหม่ๆ ถ้าทดลองแล้วผิดพลาด เด็กจะเกิดความขยาดและหวาดกลัว ในวัยนี้เด็กจะเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวและเด็กๆนอกบ้าน

จากทฤษฎีนี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กในระยะ 2-5 ปี โดยช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็ก ตลอดจนเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้การแก้ปัญหาและการคิดของเด็ก ซึ่งจะเป็นแนวทางส่งเสริมพัฒนาการทางด้านความคิด สติปัญญา และความสามารถ รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการทุกๆ ด้านของเด็กให้เจริญเติบโตไปพร้อมๆกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาเด็กตามวัยได้อย่างเหมาะสมตามวัย

4. ทฤษฎีพัฒนาการของกิเซล

ทฤษฎีพัฒนาการของกิเซลถูกพัฒนาโดยกิเซล (Gesell อ้างตามพรหมทิพย์, 2556) โดยแบ่งวงจรของพฤติกรรมของแต่ละช่วงอายุ ในการเจริญเติบโตและพัฒนาการ กิเซลได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross motor development) พัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดเล็กหรือการปรับตัว (Fine motor or Adaptive development) พัฒนาการของภาษา (Language development) และพัฒนาการด้านบุคคล สังคม (Personal social development) ดังนี้

1. พัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross motor development) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่างๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

2. พัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดเล็กหรือการปรับตัว (Fine motor or Adaptive development) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือ ซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก

เช่น การเขียนหนังสือ การจับดินสอ ฯลฯ ฉะนั้นพฤติกรรมด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหว

3. พัฒนาการของภาษา (Language Development) เป็นวิธีการสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทางหน้าตา ท่าทาง การเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย ความสามารถในการเปล่งเสียง และภาษาพูดการเข้าใจในการสื่อสารกับผู้อื่น

4. พัฒนาการด้านบุคคล สังคม (Personal Social Development) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็กระหว่างบุคคลกับบุคคล

แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็น เกณฑ์ในการพิจารณาถึงการจัดกิจกรรมรวมทั้งการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก โดยพฤติกรรมทุกชนิดของบุคคลจะต้องมาจากความพร้อมของเด็ก ดังนั้นจึงมีการนำแนวคิดนี้มาใช้ในการฝึกหัดเด็กในเรื่องของพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ว่าการฝึกหัดจะให้ผลดีต่อเมื่อเด็กมีความพร้อม การบังคับเด็กขณะที่ยังไม่พร้อมจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี การเร่งฝึกฝนหรือให้เรียนรู้ในสิ่งใด ย่อมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก แม้ว่าเด็กจะทำได้ก็ต้องใช้เวลาที่ยาวนาน แต่ถ้าเด็กมีความพร้อมสำหรับการฝึกหัดในเรื่องนั้นๆ ย่อมทำให้ง่ายและใช้เวลาน้อย

การประเมินพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ในประเทศไทยได้มีการแปลและพัฒนาเครื่องมือคัดกรองพัฒนาการเด็กหลายแบบ ตามบริบทของหน่วยงานที่นำมาใช้ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ เครื่องมือแบบทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Denver Developmental Screening Test II, [Denver II]) มีจำนวน 125 หัวข้อ ทำให้ยากต่อการนำไปใช้และมีปัญหาในเรื่องลิขสิทธิ์ กรมอนามัยจึงพัฒนาแบบประเมินอนามัย 49 ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นอนามัย 55 ซึ่งได้เลือกหัวข้อจากเครื่องมือแบบทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Denver Developmental Screening Test II, [Denver II]) มา 44 หัวข้อจาก 125 หัวข้อ และมีเครื่องมือที่ใช้ในการวินิจฉัย คือเมื่อคัดกรองแล้วสามารถแยกกลุ่มที่สงสัยพัฒนาการผิดปกติ กลุ่มนี้ต้องได้รับการตรวจยืนยันโดยใช้เครื่องมืออีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ยุ่งยาก และใช้ในโรงพยาบาลที่มีจิตแพทย์เด็กหรือกุมารแพทย์ที่จบทางพัฒนาการโดยเฉพาะ ซึ่งกรมสุขภาพจิตก็ได้พัฒนาเครื่องมือที่ง่ายขึ้นคือ คู่มือการคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด-5 ปี (Thai Developmental Skill Inventory, [TDSI]) จะเห็นว่าที่ผ่านมานี้หน่วยงานต่างๆ ทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข ต่างพัฒนาเครื่องมือในการคัดกรองพัฒนาการเด็ก ทำให้เกิดความสับสนไม่ทราบจะใช้เครื่องมือใดในการคัดกรอง กระทรวงสาธารณสุขเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการมีเครื่องมือที่เป็นเครื่องมือกลางในการคัดกรองพัฒนาการเด็ก จึงตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่ คือคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย DSPM

(Developmental Surveillance and Promotion Manual) ใช้สำหรับคัดกรองเด็กกลุ่มปกติ ประกอบด้วย 116 หัวข้อ ซึ่งออกแบบให้มีความง่ายในการประเมินพัฒนาการและเหมาะสมกับเด็กไทย (วัลลภ, 2558) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กไทยทั่วประเทศ

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้เฝ้าระวังคัดกรอง และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเครื่องมือนี้ได้ปรับปรุงจากเครื่องมือชุดเดิม 3 ชุดเข้าด้วยกัน คือ 1) อนามัย 55 ของกรมอนามัย 2) คู่มือการคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด-5 ปี (Thai Developmental Skill Inventory, [TDSI]) ของกรมสุขภาพจิต และ 3) คู่มือแบบทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Denver Developmental Screening Test II, [Denver II]) ซึ่งคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การประเมินสองส่วน คือ เฝ้าระวังพัฒนาการ (Developmental Surveillance) โดยติดตามสังเกต ทดสอบ พฤติกรรมพัฒนาการตามวัย ประเมินพัฒนาการตามช่วงอายุตามระยะ ตรวจสอบสุขภาพโดยผู้ปกครอง ครู หรือผู้ที่บทบาทในการดูแลเด็ก และ ประเมินพัฒนาการแบบคัดกรอง (Developmental screening) โดยทดสอบพฤติกรรม พัฒนาการที่ละเอียดขึ้นสำหรับเด็กปฐมวัยทั่วไปเพื่อค้นหากรณีที่น่าจะก้าวหน้าช้า ประเมินพัฒนาการช่วงอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) ได้รับการประเมินประสิทธิภาพโดยการศึกษาเปรียบเทียบความไวและความจำเพาะของคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย กับเครื่องมือแบบทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Denver Developmental Screening Test II, [Denver II]) ในช่วงอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน เด็กจากศูนย์อนามัยทั่วประเทศ จำนวน 11 แห่ง แต่ละกลุ่มอายุ กลุ่มละ 150 ราย ทดสอบโดยนักวิชาการศูนย์อนามัยที่ 1-11 พบว่า ความไว (Sensitivity) ของการตรวจพัฒนาการเด็กด้วยแบบทดสอบคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยร้อยละ 96.04 และความจำเพาะ (Specificity) ของการตรวจพัฒนาการเด็กด้วยแบบทดสอบคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ร้อยละ 64.69 กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มดำเนินการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อย่างเป็นทางการเป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ภายใต้โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2558 โดยเน้นความสำคัญของการเฝ้าระวังและส่งเสริมให้ลูกมีพัฒนาการสมวัย และหากมีความผิดปกติก็สามารถค้นพบและแก้ไขได้ทันเวลาที่ ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะให้คำแนะนำและช่วยคัดกรองว่าเด็กมีพัฒนาการสมวัยหรือไม่ เมื่อเด็กอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือนตามลำดับ คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ

เด็กปฐมวัยถูกพัฒนาให้มีความง่าย เพื่อให้พ่อแม่เข้าใจและใช้ได้ด้วยตนเอง (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ค)

เครื่องมือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยนั้น จะใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน ทำการประเมินพัฒนาการเด็กโดยแยกรายด้านตามเกณฑ์อายุ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. Gross Motor (GM) หมายถึง พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว
 2. Fine Motor (FM) หมายถึง พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา
 3. Receptive Language (RL) หมายถึง พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา
 4. Expressive Language (EL) หมายถึง พัฒนาการด้านการใช้ภาษา
 5. Personal and Social (PS) หมายถึง พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม
- การแปลผลพัฒนาการโดยรวม

1. พัฒนาการสมวัย หมายถึง มีผลการประเมินพัฒนาการสมวัยครบทุกด้าน
2. พัฒนาการไม่สมวัย หมายถึง มีพัฒนาการอย่างน้อย 1 ด้านที่ไม่สมวัย

การแปลผลพัฒนาการรายด้าน

1. พัฒนาการสมวัย หมายถึง เด็กสามารถผ่านข้อทดสอบตามแบบวัดพัฒนาการในด้านนั้นๆของช่วงอายุตามที่กำหนดทุกข้อ
2. พัฒนาการไม่สมวัย หมายถึง เด็กไม่สามารถผ่านข้อทดสอบตามแบบวัดพัฒนาการในด้านนั้นๆของช่วงอายุตามที่กำหนดอย่างน้อย 1 ข้อ

วิธีการประเมินพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็กแยกรายด้านตามเกณฑ์อายุ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย เตรียมตัวผู้ประเมินและการส่งเสริมพัฒนาการ เตรียมอุปกรณ์ เตรียมสถานที่สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก และการเตรียมเด็ก
2. ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ประเมินกับเด็ก และผู้ประเมินแนะนำตัวเองแก่เด็ก

3. ขั้นตอนการประเมิน ประกอบด้วย

3.1 สอบถามวันเดือนปีเกิดจากครูประจำศูนย์แล้วคำนวณอายุเด็ก โดยเอาวัน เดือน และปี ที่ทำการทดสอบเป็นตัวตั้ง วันเดือนปีเกิดเป็นตัวลบ เริ่มประเมินพัฒนาการจากด้านใดก่อนก็ได้ที่ตรงกับอายุจริงของเด็ก

3.2 ในช่วงอายุใดที่มีข้อประเมิน 2 หรือ 3 ข้อ หากเด็กไม่ผ่านข้อใดข้อหนึ่งให้ถือว่าไม่ผ่านในช่วงอายุนั้น เช่น เด็กวัย 2 ปี 6 เดือน ต้องได้รับการประเมินทักษะด้านการเคลื่อนไหว 2 ทักษะ ได้แก่ กระโดดข้ามเชือกบนพื้นไปข้างหน้าได้ และขว้างลูกบอลขนาดเล็กได้โดย

ยกมือขึ้นเหนือศีรษะ หากการประเมินในครั้งนี้เด็กสามารถทำได้ทั้ง 2 ทักษะ เด็กจะได้รับการประเมินว่าผ่านทักษะด้านการเคลื่อนไหว แต่หากเด็กทำทักษะใดทักษะหนึ่งไม่ได้ เด็กจะได้รับการประเมินว่าไม่ผ่านทักษะด้านการเคลื่อนไหว

3.3 ใส่เครื่องหมายถูก ในช่องผ่านเมื่อเด็กประเมินผ่าน ในกรณีที่เด็กประเมินไม่ผ่าน ให้ใส่เครื่องหมายถูก ลงในช่องไม่ผ่าน

4. ขั้นตอนสรุป เมื่อประเมินพัฒนาการเด็กเสร็จแล้วทุกครั้ง ผู้ประเมินจะต้องสรุปผลการประเมินและให้ข้อมูลแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก ดังนี้

4.1 กรณีประเมินแล้วพบว่าสมวัย ให้แนะนำครูประจำชั้นประเมินพัฒนาการเด็กในช่วงอายุต่อไปตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของกระทรวงสาธารณสุข

4.2 กรณีที่เด็กประเมินแล้วพบว่าไม่สมวัย ผู้ประเมินให้คำแนะนำครูประจำชั้น ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของกระทรวงสาธารณสุขในข้อทักษะที่เด็กไม่ผ่านการประเมินบ่อยๆ โดยให้ครูประจำชั้นประเมินซ้ำในข้อทักษะที่เด็กไม่ผ่านหลังจากนั้นอีก 1 เดือน

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ความหมายของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) เป็นสื่อที่เกิดจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ ดังนี้

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อที่บันทึกสารสนเทศด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อาจอยู่ในรูปของสื่อบันทึกข้อมูลประเภทสารแม่เหล็กเช่น แผ่นจานแม่เหล็กชนิดอ่อน (Floppy disk) และสื่อประเภทจานแสง (Optical disk) บันทึกอักขระแบบดิจิทัลไม่สามารถอ่านได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์บันทึกและอ่านข้อมูลเป็นสื่อที่เกิดจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโทรคมนาคม แสดงผลออกมาหลายรูปแบบตามที่โปรแกรมไว้ เช่น มีเสียง เป็นภาพเคลื่อนไหว (กิตานันท์, 2544)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อหรือวัสดุที่ไม่ได้ทำมาจากกระดาษ มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนโดยมีไฟฟ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง ใช้งานโดยการผ่านประสาทสัมผัสทางตาและหู ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน, 2555)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อที่บันทึกสารสนเทศด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์โดยอยู่ในรูปแบบของโทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ มือถือ และแท็บเล็ต เป็นต้น (วีระศักดิ์, 2556)

จากที่มีผู้ให้ความหมายสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้จำนวนมาก ดังนั้นจึงได้สรุปเกี่ยวกับความหมายของสื่อในวิจัยครั้งนี้คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสิ่งที่บันทึกสารสนเทศด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อาจอยู่ในรูปของสื่อบันทึกข้อมูล มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน มีลักษณะมีเสียง มีภาพเคลื่อนไหว ซึ่งอยู่ในรูปแบบของโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ดิจิทัล

ในวิจัยครั้งนี้ ความหมายของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้ปกครองบันทึกข้อมูลทุกวันเป็นระยะเวลา 7 วันต่อเนื่องกัน ดังนี้

จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จำนวนและลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในที่นี้ คือ ยอดรวมของอุปกรณ์ที่มีหน้าจอในการแสดงผลโดยนับเป็นประเภท ได้แก่ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และดิจิทัล เมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลถูกจัดกลุ่มเป็น สื่ออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 1 ประเภท หรือ 2 ชนิดขึ้นไป ฉะนั้นจะกล่าวถึงจำนวนและลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละประเภทที่นำมาศึกษาดังต่อไปนี้

1. โทรทัศน์ คือกระบวนการถ่ายทอดเสียงและภาพได้พร้อมกัน จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยวิธีเปลี่ยนคลื่นเสียงและภาพให้เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าออกสู่อากาศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) และเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงจากรูปภาพด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ การเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นด้วยการเปลี่ยนพลังงานแสง ระบบการส่งภาพและเสียงไปพร้อมๆ กันด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสื่อสารตามเป้าหมาย (จุฑารัตน์, 2556)

2. คอมพิวเตอร์ คือ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติ ทำหน้าที่เสมือนสมองกล ใช้สำหรับแก้ปัญหาต่างๆทั้งที่ง่ายและซับซ้อน โดยวิธีทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีทั้งประเภทคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ และคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

3. โทรศัพท์มือถือ คืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการสื่อสารสองทางโดยใช้คลื่นวิทยุในการติดต่อกับเครือข่ายโทรศัพท์มือถือโดยผ่านสถานีฐาน เครือข่ายของโทรศัพท์มือถือแต่ละผู้ให้บริการจะเชื่อมต่อกับเครือข่ายของโทรศัพท์บ้านและเครือข่ายโทรศัพท์มือถือของผู้ให้บริการอื่น โทรศัพท์มือถือที่มีความสามารถเพิ่มขึ้นในลักษณะคอมพิวเตอร์พกพาถูกเรียกว่า สมาร์ทโฟน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) และเป็นอุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ลักษณะเดียวกับโทรศัพท์บ้าน แต่ไม่ต้องใช้สายโทรศัพท์ พกพาได้สะดวก มีคุณสมบัติในการสื่อสารทางเสียงและสามารถสนับสนุนการสื่อสารด้วยข้อความ เช่น การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต การเล่นเกมต่างๆ เป็นต้น (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2555)

4. แท็บเล็ต คือ คอมพิวเตอร์ที่รวมการทำงานทุกอย่างไว้ในจอสัมผัสโดยใช้ปากกาดิจิตอล หรือปลายนิ้ว เป็นอุปกรณ์พื้นฐาน แทนการใช้คีย์บอร์ดและเมาส์ มีอุปกรณ์ไร้สายสำหรับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและระบบเครือข่ายภายใน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2555)

5. อินเทอร์เน็ต คือ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ทั่วโลกไว้ด้วยกัน มีประโยชน์ในการให้ความรู้ ความบันเทิง เป็นต้น อินเทอร์เน็ตใช้ในการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล การค้นหาข้อมูล การสนทนาโต้ตอบ การแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นต้น (ครรรชิต, 2540) และเป็นเครือข่ายซึ่งเป็นที่รวมของเครือข่ายย่อยๆ ที่สามารถสื่อสารกันได้ บริการบนอินเทอร์เน็ต แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ บริการสื่อสารแลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูลและบริการค้นหาข้อมูล (วาสนา, 2540)

ระยะเวลาที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ระยะเวลาที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือความนานที่เด็กใช้ในการดูหรือเล่นเกมผ่านอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีหน้าจอสําหรับแสดงผล โดยบันทึกเป็นเวลาตั้งแต่เด็กเริ่มดูหรือเล่นเกมสัปดาห์ละครั้ง เลิกดูหรือเล่นเกมแต่ละครั้ง นำมารวมกันและคิดออกมาเป็นจำนวนชั่วโมงต่อวัน โดยแบ่งเป็นการเล่นหรือดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา และในช่วงวันหยุด โดยคิดระยะเวลาเฉลี่ยเป็นชั่วโมง และเมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจะนำมาจัดกลุ่มเป็น น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน และมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน โดยจัดกลุ่มจากแนวทางการศึกษาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามคำแนะนำของสมาคมกุมารแพทย์อเมริกา (American Academy of Pediatrics, [AAP]) ซึ่งได้ให้นโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในประเด็นระยะเวลาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยเด็กอายุมากกว่า 2 ปี ควรใช้ระยะเวลา 1-2 ชั่วโมงต่อวัน (American Academy of Pediatric, 2010)

ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบของเนื้อหาที่เด็กดูหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยผ่านอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีหน้าจอสําหรับแสดงผล โดยระบุเป็นชื่อหรือ ประเภทของเนื้อหา เช่น การ์ตูน รายการเด็ก รายการบันเทิง ละคร ภาพยนตร์ ประกวดร้องเพลง โฆษณาของเล่น รายการข่าว เป็นต้น สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อที่มีลักษณะการออกแบบมาสำหรับเด็กโดยตรง และสื่อที่ออกแบบมาสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งรายละเอียดของสื่อทั้ง 2 ประเภทนี้ ได้แก่

1. สื่อที่ผลิตขึ้นมาเพื่อให้เด็กดูโดยตรง เป็นรายการเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับสิ่งแวดล้อมที่เด็กพบเห็นในชีวิตประจำวัน การดำเนินเรื่องง่าย ให้คุณหรือโทษอย่างเด่นชัด ไม่ซับซ้อน (ลักษมี, 2551) เช่น โปรแกรมทางทีวีหรือวิดีโอโดยเฉพาะที่โฆษณาว่าสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการและสติปัญญาของเด็กได้ เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีสัญลักษณ์การจัดระดับประเภทรายการ มีช่วงอายุ

จำเพาะเจาะจงเพื่อให้เหมาะกับเด็กแต่ละช่วงวัย (วีระศักดิ์, 2556) เช่น รายการผลิตสำหรับเด็ก 2-5 ปี คือรายการเจ้าขุนทอง เป็นต้น

2. สื่อที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้ใหญ่ เป็นรายการทั่วไปที่ผู้ใหญ่สามารถรับชมได้ เหมาะสำหรับผู้ชมอายุ 18 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาไม่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งเด็กเล็กยังไม่สามารถแยกแยะเหตุการณ์ที่ดูจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออกจากเหตุการณ์จริงได้ เช่นละครโทรทัศน์ เป็นต้น และมีรายการประเภทเฉพาะผู้ใหญ่ซึ่งจะไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน เช่น รายการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวกลางคืน รายการเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ เป็นต้น (วีระศักดิ์, 2556)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การที่ผู้ปกครองอยู่ร่วมกับเด็กในขณะที่เด็กดูหรือเล่นเกมผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีหน้าจอสําหรับแสดงผล รวมถึงการให้คำแนะนำแก่เด็กในช่วงเวลานั้น การเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็ก ควรสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นมาเพื่อให้เด็กดูโดยตรง เช่น โปรแกรมทางทีวีดีหรือวิดีโอที่สามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการและสติปัญญาของเด็กได้ เด็ก หรือรายการโทรทัศน์จะมีสัญลักษณ์การจัดระดับประเภทรายการ มีช่วงอายุจำเพาะเจาะจงเพื่อให้เหมาะกับเด็กแต่ละช่วงวัย เช่น รายการผลิตสำหรับเด็ก 3-5 ปี คือรายการเจ้าขุนทอง เป็นต้น (วีระศักดิ์, 2556) และควรเป็นรายการที่เป็นประโยชน์ คือ รายการสำหรับเด็ก การ์ตูนสำหรับเด็ก และสารคดี เป็นต้น (Intusoma et al., 2013) และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามคำแนะนำของสมาคมกุมารแพทย์อเมริกา (American Academy of Pediatrics, [AAP]) ได้ให้นโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเด็ก ประเด็นที่พ่อแม่ต้องตระหนักถึงผลกระทบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้ใหญ่ที่อาจจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก พ่อแม่ควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมกับเด็ก มีส่วนร่วมในการเลือกลักษณะเนื้อหาและพูดคุยแนะนำระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เด็กได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ได้เหมาะสม (American Academy of Pediatric, 2010)

ผลของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อพัฒนาการเด็ก

สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยในปัจจุบันมากกว่าในอดีต ซึ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงถูกนำมาใช้ในผู้ใหญ่แต่ในเด็กเองก็เช่นกัน เด็กมีโอกาสเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้นจากการหดยีนให้ ของผู้ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กจากหลากหลายมุมมองที่ต่างกันไป ซึ่งจากการสำรวจกรณีศึกษาความคิดเห็นของพ่อแม่ถึงเหตุผลการใช้สมาร์โฟนและแท็บเล็ตของเด็ก ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 2,714 คน ที่มีลูกในช่วงวัย 3-8 ปี ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย พบว่าพ่อแม่อนุญาตให้เด็กเล่นสมาร์โฟนและแท็บเล็ต ร้อยละ 98 โดยระบุเหตุผลการอนุญาตให้เด็กใช้อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา (ร้อยละ 80) เพื่อต้องการให้ลูกได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีตั้งแต่ยังเด็ก (ร้อยละ 68) เพื่อความสนุกสนานของลูก (ร้อยละ 57) (Neetu et al., 2014) จะเห็นว่าพ่อแม่ส่วนใหญ่ให้เด็กเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์และ

นำมาใช้ในการเลี้ยงดูลูกเพราะมุมมองที่แตกต่างกันไป แต่ขณะเดียวกันหากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ถูกนำมาใช้ไม่เหมาะสมอาจให้ผลตรงข้ามกับที่คาดหวังไว้ได้

ผลทางด้านบวกของสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก พบการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าผลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลดีต่อเด็ก ดังผลการศึกษาการดูโทรทัศน์กับพัฒนาการทางภาษาและสมรรถนะทางสังคม และอารมณ์ พบว่าการให้เด็กแรกเกิด-3 ขวบ ดูโทรทัศน์ช่วยลดความเสี่ยงพัฒนาการทางภาษาล่าช้าของเด็กได้ร้อยละ 21-31 และลดความเสี่ยงสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ล่าช้าได้ร้อยละ 43 เมื่อเทียบกับเด็กที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์เลย และหากดูรายการที่ให้ความรู้จะลดความเสี่ยงต่อพัฒนาการภาษาการล่าช้าได้ร้อยละ 23 และลดความเสี่ยงสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ล่าช้าได้ร้อยละ 37 เมื่อเทียบกับการดูรายการโทรทัศน์ทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามการดูสื่อโทรทัศน์จะส่งผลดีกับเด็กได้นั้นต้องดูในระยะเวลาที่เหมาะสม คือ 30 นาที-2 ชั่วโมง และเป็นรายการที่เป็นประโยชน์ คือ รายการสำหรับเด็ก และสารคดี และยังพบว่าเด็กเพียง 1 ใน 8 คนเท่านั้นที่ดูรายการที่เป็นประโยชน์สำหรับเด็ก (Intusoma et al., 2013) นั่นแสดงให้เห็นว่าเด็กจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการเลือกรายการที่เหมาะสมให้แก่เด็ก ซึ่งอาจทำให้เด็กเหล่านี้ได้รับผลกระทบต่อพัฒนาการด้านภาษาและสมรรถนะทางสังคม และอารมณ์ล่าช้ากว่าปกติได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการใช้แท็บเล็ตเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่าเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เมื่อเด็กใช้แท็บเล็ตรวมกับการออกแบบและวาดภาพ ถ้ามคำถาม แลกเปลี่ยนสนทนาซึ่งกันและกันไปด้วย (Shifflet, Toledo, & Matton, 2012) จะเห็นว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็มีผลทางด้านบวกแก่พัฒนาการเด็กไม่น้อยหากนำมาใช้ให้เหมาะสมแก่เด็ก

ผลทางด้านลบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก ปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อพัฒนาการของเด็กจำนวนมาก นอกจากผลทางด้านบวกที่ได้กล่าวมาข้างต้น ก็จะทำให้เห็นว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลในด้านลบได้เช่นกันหากนำมาใช้ไม่เหมาะสม ดังการศึกษาหนึ่งที่พบว่าการให้เด็กดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ก่อนเข้านอน ทำให้ระยะเวลาในการนอนหลับสั้นลง และระยะเวลาในการนอนไม่สม่ำเสมอ ทำให้เด็กเกิดปัญหาทางด้านอารมณ์ และการเรียนรู้ตามมาได้ (Jolin & Weller, 2011) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพัฒนาการในเด็กวัย 2-5 ปี พบว่าเป็นวัยที่สมองเติบโตอย่างรวดเร็ว และจะพัฒนามากขึ้นเมื่อมีสิ่งแวดล้อมกระตุ้นอย่างเหมาะสม แต่การกระตุ้นโดยมือถือ ไอแพด แท็บเล็ต โทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ตต่างๆ เด็กจะได้รับการกระตุ้นที่มากเกินไป ซึ่งทำให้เด็กไม่มีสมาธิ กระบวนการคิดพัฒาล่าช้า บกพร่องด้านการเรียน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมได้ (Strasburger, Jordan, & Donnerstein, 2012) และจากการศึกษาการดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเวลานานส่งผลให้เด็กขาดโอกาสในการฝึกฝน และเรียนรู้ทักษะในด้านต่างๆ เพราะเด็กสนใจเฉพาะภาพแสงสีเสียงที่เปลี่ยนแปลง และเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วบนหน้าจอ ทำให้เด็กไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ส่งผลให้ทักษะทางด้านภาษาและสังคมบกพร่องซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการการเรียนรู้ และระดับสติปัญญาของเด็กในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) สอดคล้อง

กับการศึกษาที่พบว่าการศึกษาที่ผู้ปกครองดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสื่อสำหรับผู้ใหญ่โดยตรงโดยมีเด็กอยู่ด้วย มักมีผลเสียต่อสุขภาพของเด็กที่มีผลกระทบต่อการเล่นของเด็กโดยจะไปขัดขวางจินตนาการ ทำให้ไม่สามารถเล่นได้อย่างต่อเนื่อง เพราะเด็กจะสนใจดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในขณะที่กำลังเล่นแม้เพียงชั่วครู่ก็ตาม เด็กมีปฏิสัมพันธ์รวมทั้งมีการพูดสื่อสารกับพ่อแม่ลดลงทั้งๆที่เด็กอาจไม่ได้ดูสื่อโดยตรงแต่เกิดจากที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูใช้เวลาส่วนใหญ่สนใจสื่อเหล่านั้นมากกว่ากิจกรรมที่ทำร่วมกับเด็ก จึงยังทำให้พ่อแม่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กและมีการสื่อสารพูดคุยกันลดลง (Tanimura, Okuma, & Kyoshima, 2007) จะเห็นว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้ในแต่ละวันไม่ได้มีแต่ด้านดีเพียงอย่างเดียวหากมีการใช้ที่ไม่เหมาะสมก็อาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้ปกครองควรตระหนักถึงการใช้อิเล็กทรอนิกส์และจัดสรรให้เด็กได้รับอย่างเหมาะสม

ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กวัย 2 - 5 ปี มีหลากหลายปัจจัย ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กแบ่ง เป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยทางพันธุกรรม และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้มีผลทำให้เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน โดยแต่ละปัจจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรม (Genetic) คือการถ่ายทอดลักษณะต่างๆ จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งในครอบครัวเดียวกัน หรือในเชื้อสายเดียวกัน พันธุกรรมอาจเป็นตัวกำหนดแนวทางที่ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์อย่างไรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีผลตอบสนองต่อการเรียนรู้หรือสติปัญญาของเด็กเอง (Machintosh, 1995) และมีการศึกษาปัจจัยด้านพันธุกรรมต่อพัฒนาการของมนุษย์ โดยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับพัฒนาการด้านสติปัญญามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ (Plomin & Craig, 1997) ลักษณะต่างๆที่ได้รับการถ่ายทอดมานั้นจะเป็นคุณสมบัติที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่างๆเหล่านี้ คือ

1.1 ลักษณะทางกายภาพ (Physical appearance) คือ ลักษณะการถ่ายทอดโครโมโซมที่กำหนดลักษณะทางกาย ได้แก่ เพศ รูปร่าง ความสูง น้ำหนัก ลักษณะความผิดปกติและความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดมาตั้งแต่กำเนิดและทำให้เด็กแต่ละคน มีลักษณะภายนอกและพัฒนาการส่วนบุคคลแตกต่างกัน (จินตนาและคณะ, 2557)

1.2 ลักษณะทางสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการของสมองในช่วงแรกจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางพันธุกรรม และเกิดเป็นกระบวนการพัฒนาที่ทำให้เด็กแสดงออกทางพฤติกรรมและสติปัญญา (นิชรา, 2551)

1.3 โรคบางอย่าง เช่น โรคที่ทำให้สมองช้าหรือปัญญาอ่อน (Phenylketonuria) โรคซึ่งเกิดจากการผิดปกติของโครโมโซม (Chromosome Abnormalities) (จินตนาและคณะ, 2557)

2. ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (Environment) คือ สภาพภายนอกซึ่งแยกออกจากตัวบุคคลได้หรือหมายถึง สิ่งเร้าต่างๆที่มาจากเกี่ยวข้องกับบุคคล ทำให้บุคคลนั้นมีการกระทำต่างๆได้ อาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้เป็นอิทธิพลต่อการพัฒนาของมนุษย์นอกเหนือไปจากอิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์มาก โดยเฉพาะในขณะที่มีการพัฒนาทางสรีระอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึงเจริญเติบโต (นิขรา, 2551) และในวิจัยนี้จะกล่าวถึงสิ่งแวดล้อมภายหลังเกิด โดยสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพราะบุคคลจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ซึ่งได้แก่

2.1 ภาวะโภชนาการ: การได้รับสารอาหารที่ร่างกายต้องการเป็นพื้นฐานสำคัญของสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งจะส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก ทำให้เจริญเติบโตเหมาะสมตามวัย หากเด็กได้รับอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการจะส่งผลต่อภาวะโภชนาการและสติปัญญาของเด็กได้ โดยเด็กที่มีสติปัญญาดำมีความสัมพันธ์กับเด็กขาดสารอาหารประเภทโปรตีน เช่น เนื้อ นม ไข่ (สำนักโภชนาการกระทรวงสาธารณสุข, 2557) โภชนาการที่เหมาะสมจะช่วยให้พัฒนาการและร่างกายสามารถทำงานตามหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ภาวะโภชนาการจึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นสุขอนามัยของเด็กได้ เด็กที่มีภาวะทางโภชนาการดีจะสามารถเจริญเติบโตตามเกณฑ์ของพัฒนาการที่สมวัย ในทางตรงข้ามเด็กที่มีภาวะทางโภชนาการบกพร่องเด็กจะมีสุขภาพอ่อนแอ เจ็บป่วยได้ง่าย ร่างกายเจริญเติบโตช้า (กรมอนามัย, 2557) จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการต่อพัฒนาการสมวัยเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กที่ไม่ขาดสารอาหารจะมีพัฒนาการสมวัยสูงกว่าเด็กที่ขาดสารอาหาร โดยน้ำหนักตามส่วนสูงเด็กที่ปกติและอ้วนจะมีพัฒนาการสมวัยสูงกว่าเด็กที่ผอม ส่วนสูงของเด็กปฐมวัยโดยเด็กที่สูงปกติและเด็กอ้วนจะมีพัฒนาการสมวัยสูงกว่าเด็กที่เตี้ย และภาวะเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยโดยเด็กที่สูงสมส่วนจะมีพัฒนาการสมวัยสูงกว่าเด็กที่สูงไม่สมส่วน (จินตนาและคณะ, 2557) และพบว่าเด็กที่มีภาวะเตี้ย แคระแกรน ขาดสารอาหารและขาดธาตุเหล็กส่งผลต่อการใช้กล้ามเนื้อและสติปัญญาของเด็ก (กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

2.2 อายุของแม่: ปัจจัยอายุของแม่ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) โดยจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก ปัจจัยด้านอายุของแม่พบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 16-19 ปี มีพัฒนาการสงสัยล่าช้ามากที่สุด และเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 20-39 ปีมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าน้อยที่สุด โดยในเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าพบว่าได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 16-19 ปี มีโอกาสที่พัฒนาการล่าช้ามากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 20-39 ปี 2.2 เท่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 40-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีโอกาสพัฒนาการล่าช้ามากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 20-39 ปี คิดเป็น 1.4

เท่า (เขาวรัตน์, 2555) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าแม่ที่อายุช่วง 20-35 ปี และมากกว่า 35 ปี จะมีโอกาสที่พัฒนาการเด็กสมวัยน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กปฐมวัยที่แม่ตั้งครรภ์ในช่วงต่ำกว่าอายุ 20 ปี ถึงแม้ว่าแม่ที่มีอายุต่ำ 20 ปี จะมีความคิด วุฒิภาวะ และความพร้อมในการเลี้ยงดูลูกน้อยมาก และจากการศึกษาเด็กปฐมวัย (จินตนาและคณะ, 2557) สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก พบว่าอายุของแม่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก โดยพบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากแม่อายุ 45 ปีขึ้นไป มีโอกาสที่พัฒนาการล่าช้ามากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากแม่ที่มีอายุระหว่าง 36-44 ปี และยิ่งพบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากแม่ที่มีอายุระหว่าง 36-44 ปี มีโอกาสที่พัฒนาการล่าช้ามากกว่าเด็กที่มีแม่อายุระหว่าง 20-35 ปี คิดเป็น 1.3 เท่า (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ง)

2.3 ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงดูเด็ก: ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงดู มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าลูกจะมีพัฒนาการสมวัยสูงสุด (ร้อยละ 78.8) ระดับอนุปริญญา/ปวส. (ร้อยละ 77.3) และผู้เลี้ยงดูที่ไม่ได้เรียนหนังสือ (ร้อยละ 62.2) (จินตนาและคณะ, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า แม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีการศึกษาสูง มีโอกาสให้เข้าถึงความรู้ หรือช่องทางการค้นหาความรู้มากขึ้นซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก นำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น (Benasich & Brooks, 1996) และสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่าระดับการศึกษามารดาที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก โดยมารดาที่ไม่ได้รับการศึกษาลูกจะมีพัฒนาการล่าช้ามากที่สุด (ร้อยละ 37.8) รองลงมาเป็นมารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 32.7) และเด็กมีพัฒนาการล่าช้าจากมารดาที่ไม่ได้รับการศึกษา จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือการศึกษาระดับสูงกว่า คิดเป็น 2.1 เท่า (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ง) และสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก พบว่าเด็กปฐมวัยที่บิดาไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบการศึกษามัธยมศึกษา มีพัฒนาการสมวัยต่ำกว่าเด็กที่บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป (สุนรีและเพ็ชรน้อย, 2552)

2.4 อาชีพของแม่: อาชีพของแม่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีผลต่อการพยากรณ์โอกาสพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยมารดาที่มีอาชีพค้าขาย และมารดาอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จะมีโอกาสที่เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้นกว่า มารดาอาชีพรับจ้าง/เกษตรกรกรรมและมารดาที่ไม่ทำงานหรือเป็นแม่บ้าน (จินตนาและคณะ, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก พบว่าอาชีพของแม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก โดยอาชีพเกษตรกรกรรม เด็กมีโอกาสที่จะมีพัฒนาการล่าช้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.3 และรองลงมาอาชีพรับจ้าง เมื่อเปรียบเทียบกับแม่ในแต่ละอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรกรรม และอาชีพรับจ้างเด็กกลุ่มนี้จะมีพัฒนาการล่าช้ามากกว่าอาชีพรับราชการ คิดเป็น 1.9 เท่า (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ง)

2.5 รายได้ครัวเรือน: รายได้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก โดยรายได้ครอบครัวน้อยกว่า 10,000 บาท เด็กจะมีพัฒนาการล่าช้ามากที่สุด (ร้อยละ 30.6) รองลงมา รายได้ครอบครัวระหว่าง 10,000-20,000 บาท (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษารายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยและมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์โอกาสการพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรายได้ของครอบครัวที่มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน รายได้ช่วง 9,000-15,000 บาทต่อเดือน มีโอกาสที่เด็กปฐมวัยมีพัฒนาสมวัยเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 9,000 บาทต่อเดือน (จินตนาและคณะ, 2557) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี มีอาชีพที่มั่นคงมีรายได้ที่พอเพียงจะมีโอกาสทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงกว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ (Pramod et al., 2009)

2.6 ลักษณะครอบครัว: ลักษณะครอบครัวสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก โดยครอบครัวขยายลูกจะมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 73.7 ส่วนครอบครัวเดี่ยวลูกจะมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 71.1 (จินตนาและคณะ, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ที่พบว่าลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก โดยเด็กในลักษณะครอบครัวเดี่ยวมีโอกาสที่จะมีพัฒนาการล่าช้ามากกว่าเด็กที่อาศัยในลักษณะครอบครัวขยาย 1.1 เท่า (กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

2.7 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก โดยจากการศึกษาปฐมวัยกับสื่อไอที พบว่า การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับเด็กวัย 2-5 ปี ทำให้เด็กได้รับผลกระทบจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เด็กขาดพัฒนาการทางสังคม ขาดทักษะในการอยู่ร่วมกันและการปรับตัวในสังคม ทำให้เด็กขาดการพัฒนาในเรื่องภาษา และส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวสื่อสารกันน้อยลง สัมพันธภาพในครอบครัวลดลง เกิดช่องว่างในครอบครัวมาก (นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาบ้านครอบครัว, 2559) สอดคล้องกับการศึกษา สื่อยุคใหม่สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าการที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เด็กสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวลดลงและมีการสื่อสารกับคนรอบข้างน้อยลง การเลี้ยงดูเด็กในช่วงปฐมวัยโดยใช้โทรทัศน์หรือคอมพิวเตอร์เป็นประจำในระยะเวลานานๆ อาจส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กไม่ว่าจะเป็น พัฒนาการทางกายถูกจำกัดและการเคลื่อนไหวลด (รักทรัพย์, สุจิตรา, ชูลีวัลย์ และสรินดา, 2560)

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก

อิทธิพลจากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งทางบวกและทางลบ จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เด็กมีโอกาสที่เข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากผู้ปกครองที่นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเลี้ยงดู โดยที่ตระหนักเห็นแต่ผลดีของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ได้คิดถึงผลกระทบอย่างอื่นที่อาจมีเกิด

กับเด็ก โดยจะเห็นได้ว่าเด็กยุคปัจจุบันสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์แสวงหาความรู้ เล่นเกม เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของเวลาและสถานที่ แต่หากการให้เด็กใช้อย่างขาดสติในเด็กช่วงวัย 2-5 ปี ก็อาจนำไปสู่ปัญหาได้เช่นกัน จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นว่าพัฒนาการของเด็กไม่เหมาะสมตามวัยนั้น ยังมีอยู่จำนวนมากไม่น้อย ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่เหมาะสม ถึงแม้ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจไม่ได้เป็นสาเหตุหลักโดยตรงของปัญหาดังกล่าวก็ตาม ซึ่งจากผลการศึกษาการใช้โทรทัศน์มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก โดยการที่ผู้ปกครองเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้ขณะที่เด็กกำลังเล่นอยู่ใกล้ๆ โดยที่เด็กอาจไม่ได้ดูโทรทัศน์ด้วยก็มีผลกระทบโดยอ้อมเกิดขึ้นกับเด็กได้ เนื่องจากผู้ปกครองมองว่าเด็กไม่สนใจดูสื่อโทรทัศน์แต่นั้นเป็นเสียงหรือช่วงจังหวะที่ไปรบกวนเด็กในการเล่นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และผู้ปกครองเองก็ดูโทรทัศน์โดยไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ซึ่งทำให้พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลลดลงได้ (Vandewater, Bickham, & Lee, 2006)

ในทางกลับกันสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้อย่างเหมาะสมก็ส่งผลบวกแก่เด็กได้ด้วยเช่นกัน จากรายงานของยูเนสโก (Unesco) ปี 2010 พบว่าการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในช่วงวัย 2-5 ปี สามารถส่งเสริมพัฒนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ดีกว่าการสอนเด็กโดยไม่มี การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาช่วย สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศโปรตุเกส พบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ดีวีดี ในการสอนเด็กอายุ 2-5 ปี สามารถช่วยพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้กับผู้อื่นมากขึ้น และช่วยพัฒนาด้านภาษาให้แก่เด็ก (Brito, 2010) แม้จะมีผลงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงผลบวกจากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ขณะเดียวกันถึงหากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ถูกนำไปใช้ไม่เหมาะสม ก็อาจให้ผลตรงข้ามกับที่ต้องการได้เช่นกัน

มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น โดยอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ อันเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมี 5 รูปแบบ คือ 1) เทศบาล 2) องค์การบริหารส่วนตำบล 3) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 4) กรุงเทพมหานคร 5) เมืองพัทยา การวิจัยนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลของเทศบาลนคร ซึ่งเทศบาลถูกแบ่งเป็น 3 ประเภทตามขนาดดังนี้ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะในส่วนของเทศบาลนคร

เทศบาลนคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดใหญ่ที่มีประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป และมีรายได้เพียงพอต่อการให้บริการสาธารณะตามหน้าที่ที่

กฎหมายบัญญัติไว้ การจัดตั้งเทศบาลนคร กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนครตามพ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. 2496 (ฉบับล่าสุด) โดยเทศบาลนครสองแห่งแรกของไทยคือเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ซึ่งปัจจุบันได้ยุบรวมกันกลายเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาลนครประกอบด้วยนายกเทศมนตรี ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลที่มีสมาชิกจำนวน 24 คนมาจากการเลือกตั้งของราษฎรในเขตเทศบาลทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรในเขตเทศบาล มีรองนายกเทศมนตรีมาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรี นอกจากนี้ยังมีสำนักงานเทศบาลซึ่งมีปลัดเทศบาลเป็นหัวหน้าพนักงานเทศบาล ทำหน้าที่เป็นหน่วยงาน ธุรการและหน่วยงานให้บริการประชาชนภายใต้การบังคับบัญชาของนายกเทศมนตรี

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ เป็นแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำหรับมาตรฐานดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย (กระทรวงมหาดไทย, 2553)

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยจะดำเนินงานด้านการบริหารงาน การให้บริการ อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เด็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน และรวมถึงดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งบเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งบการอุดหนุน จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น งบเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียน หนังสือ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการเบิกจ่ายงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. มาตรฐานด้านบุคลากร

มาตรฐานด้านบุคลากร อันหมายถึง ผู้บริหารทุกภาคส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานที่เหมาะสมตามเกณฑ์ ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก เจ้าหน้าที่ทุกคนที่ส่วนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีคุณสมบัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมพัฒนาการ ให้ถูกต้องเหมาะสมตามหลักการที่ได้วางแผนไว้

3. มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานโดยมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการและจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการจัดสร้างอาคาร สถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องคำนึงถึงความมั่นคง ถูกสุขลักษณะ แข็งแรง ทนทาน และเหมาะสมปลอดภัยแก่เด็กที่มาใช้บริการ และสามารถเป็นแหล่งส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ ซึ่งอาคารสถานที่ที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะจะส่งผลต่อสุขภาพของเด็กและเจ้าหน้าที่ในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็ก และช่วยในการฝึกสุนทรีย์ให้เด็กอย่างถูกต้องเหมาะสม

4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

หลักสูตรการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการบูรณาการ การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเรียน ทั้งในรูปแบบที่บูรณาการเรียนการสอนและการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม ซึ่งเด็กที่รับการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรนี้จะได้รับการพัฒนาทุกด้านและพร้อมทั้งสามารถส่งเสริมความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงวิถีชีวิตของเด็ก เน้นกิจกรรมผ่านการเล่น ให้เด็กมีพัฒนาการที่มีคุณภาพ เน้นความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัยให้เหมาะสมตามวัย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติร่วมกัน

5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรทางศาสนา สามารถมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อตอบสนองให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามความต้องการของสังคม และชุมชน จนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะทำให้สามารถดำเนินการและขับเคลื่อนไปสู่มาตรฐานการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยแท้จริง

6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จัดให้มีการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พัฒนาบุคลากรครู ทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานนั้น ควรมีการจัดตั้งและส่งเสริมการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม

บริบทของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

พัฒนาการเด็ก เด็กทุกคนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลนคร จังหวัดสงขลา ได้รับการประเมินพัฒนาการโดยครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์ตามช่วงวัย โดยผลการประเมินย้อนหลัง 2 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ปี 2560 พัฒนาการโดยรวมของเด็กสมวัยเฉลี่ยร้อยละ 72 และไม่สมวัยร้อยละ 28 และ ปี 2561 พัฒนาการโดยรวมของเด็กสมวัยเฉลี่ยร้อยละ 76 และไม่สมวัยร้อยละ 24 (รายงานประจำปีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา, 2561)

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในศูนย์ตามตารางเวลาที่ได้จัดไว้ตามมาตรฐานของศูนย์ สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุ่มโบร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนวัวเก่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงาม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมัจจาเมาะ ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลนคร จังหวัดสงขลา มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในศูนย์เด็กเล็ก เพียงโทรทัศน์จำนวน 1 เครื่อง/ศูนย์ และจะเปิดใช้ตามกิจกรรมต่างๆตามที่จัดไว้ เช่น ใช้เคารพธงชาติตอนเช้า กิจกรรมสนทนาการ โดยเฉลี่ยต่อวันจะเปิดใช้ประมาณ 1-2 ชั่วโมง ตามมาตรฐานที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติ (คู่มือมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560)

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่าพัฒนาการของเด็กไทยมีแนวโน้มล่าช้ากว่าเกณฑ์ปกติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กวัย 2-5 ปี เป็นวัยที่สมองพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการเจริญเติบโตด้านพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านอย่างเห็นได้ชัด ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงควรได้รับการดูแลใส่ใจ กระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสม เพื่อส่งผลต่อระดับสติปัญญา พฤติกรรม พัฒนาการ และความสามารถในทุกด้านในอนาคต แต่การที่เด็กคนหนึ่งจะมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆมากมาย โดยปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กมีทั้งปัจจัยด้านพันธุกรรม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการใช้สื่อจอภาพมากมายหลากหลายรูปแบบ เช่น โทรทัศน์ ทีวีดี คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือแท็บเล็ต ล้วนมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก ซึ่งมีรายการหรือสื่อต่างๆ จำนวนน้อยมากที่จัดเป็นโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กอย่างแท้จริง เนื่องจากรายการหรือเกมส่วน

ใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กไม่ชัดเจน จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ เช่น ทำให้เด็กรู้จักเสียงของตัวอักษร คำคล้องจอง และรู้จักคำศัพท์เพิ่มขึ้น หากเล่นเกมที่ผ่านเกมเกี่ยวกับการศึกษาร่วมกับมีพ่อแม่ร่วมดูเนื้อหาในสื่อที่เด็กดู หรือร่วมเล่นเกมกับเด็ก เพื่ออธิบายสิ่งที่เด็กได้เห็นและได้ยิน ให้เด็กเข้าใจถูกต้อง และเด็กได้ดูรายการที่เหมาะสม เป็นรายการที่ผลิตขึ้นสำหรับเด็กวัยอายุ 2-5 ปี โดยเฉพาะ ก็จะทำให้เด็กได้รับชมเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยโดยไม่มีเนื้อหาที่มีความรุนแรงทั้งคำพูดและการกระทำให้เด็กได้เลียนแบบ แต่หากพ่อแม่ละเลยไม่มีการเลือกเนื้อหาของรายการที่เหมาะสมให้แก่เด็ก สื่อต่างๆ เหล่านี้ก็จะเป็นอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กได้ และด้วยยุคสังคมปัจจุบันก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาพัฒนาการของเด็กนั้นอาจมีความเกี่ยวข้องกับการได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่เหมาะสมร่วมด้วย ถึงแม้ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้อาจจะไม่ได้เป็นสาเหตุหลักโดยตรงของปัญหาดังกล่าวก็ตาม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา เพื่อจะได้ทราบข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และนำข้อมูลที่ได้มาให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็ก ได้เข้าใจและตระหนักถึงอิทธิพลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่างๆต่อพัฒนาการเด็ก สามารถเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดการให้เด็กได้บริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Descriptive correlational study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือคู่ของผู้ปกครองและเด็กที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลนครจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย เทศบาลนครสงขลา มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 5 ศูนย์ และเทศบาลนครหาดใหญ่ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 ศูนย์ รวมจำนวนเด็กทั้งสิ้น 441 คน ดังนั้นประชากรจึงประกอบด้วยคู่ของผู้ปกครองและเด็ก จำนวนทั้งสิ้น 441 คู่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือคู่ของผู้ปกครองและเด็กที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลนครจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย เทศบาลนครสงขลา มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 3 ศูนย์ และเทศบาลนครหาดใหญ่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 ศูนย์ กลุ่มตัวอย่างจึงประกอบด้วยคู่ของผู้ปกครองและเด็ก จำนวนทั้งสิ้น 230 คู่

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์ในการคัดเลือก

คุณสมบัติของเด็ก

1. เป็นเด็กที่มารับบริการ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครในจังหวัดสงขลา ที่มีอายุตั้งแต่ 2-5 ปี ในขณะที่ดำเนินการเก็บข้อมูล
2. สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ
3. ไม่มีโรคประจำตัวหรือได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคที่มีผลต่อพัฒนาการ และโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ ออติสติก สมาธิสั้น สมองพิการ เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้ปกครอง

1. เป็นผู้ปกครองของเด็กที่มารับบริการ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครในจังหวัดสงขลา ที่บุตรมีอายุตั้งแต่ 2-5 ปี ในขณะที่ดำเนินการเก็บข้อมูล

2. สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ สนทนาพูดคุยได้เป็นปกติ อ่านออก เขียนได้

เกณฑ์ในการคัดออก

1. ระหว่างการประเมินเด็กไม่ยอมทำกิจกรรมต่างๆตามที่ผู้ประเมินชักชวน เช่น ปาล้างของใส่ เป็นต้น และหลังจากพูดคุยให้เด็กสงบ เด็กยังไม่ให้ความร่วมมือเกิน 3 ครั้ง ผู้วิจัยจะหยุดการประเมินพัฒนาการ

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากที่ผ่านมาไม่พบการศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยตรงจึงไม่มีข้อมูลที่สามารถนำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การหาขนาดอิทธิพล (effect size) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องการศึกษาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และพัฒนาการเด็กในลักษณะเชิงบรรยาย ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงคำนวณโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane อ้างตามบุญใจ, 2556) (ภาคผนวก ก) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 209 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือคู่ของผู้ปกครองและเด็ก จำนวน 230 คู่ เมื่อเก็บข้อมูลจริงมีข้อมูลสูญหายจากการตอบแบบสอบถามจำนวน 20 ราย จึงคงเหลือกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วนจำนวน 210 คู่

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนการเลือกดังนี้

1. เลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครสงขลา จำนวน 5 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุโบร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าสะพาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนเก่าเส้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนวิวก่า และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงาม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวน 1 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสยิมัจยาเม้าะ

2. ใช้วิธีการแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กระทรวงมหาดไทย, 2556) ดังนี้

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก (มีเด็กปฐมวัยไม่เกิน 50 คน) มี 1 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุโบร์

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง (มีเด็กปฐมวัยมากกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 100 คน) มี 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าสะพาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนเก่าเส้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนวิวก่า และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงาม

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ (มีเด็กปฐมวัยมากกว่า 100 คน) มี 1 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมัจยาเม๊าะ

3. สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบเฉพาะเจาะจงตามขนาดของศูนย์ โดยศูนย์ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ อย่างละ 1 ศูนย์ ส่วนศูนย์ขนาดกลางมีจำนวน 4 ศูนย์ ใช้วิธีการเลือกโดยสุ่มจับฉลากเลือกมา 1 ศูนย์ แต่เมื่อเก็บข้อมูลจริง ปรากฏว่าเก็บข้อมูลได้ไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการ ผู้วิจัยจึงได้สุ่มจับฉลากศูนย์เด็กเล็กขนาดกลางเพิ่มอีก 1 ศูนย์ ดังนั้นศูนย์เด็กเล็กขนาดกลางเพิ่มเป็น 2 ศูนย์ โดยได้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นตัวแทนในขนาดต่างๆ ดังนี้

1) ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กขนาดเล็ก ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุโบร์

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนวัวเก่า และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงาม

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมัจยาเม๊าะ

4. ใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดสัดส่วนขนาดตัวอย่าง โดยใช้สัดส่วนจำนวนที่เท่ากัน ได้สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ต่อประชากรเท่ากับ 230: 328 คือ 1: 1.42 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวนทั้งสิ้น 230 คน (ตาราง 1) ดังนี้

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก จำนวน 34 คน

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง ศูนย์ที่ 1 จำนวน 62 คน ศูนย์ที่ 2 จำนวน 36 คน

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ จำนวน 98 คน

ตาราง 1

แสดงวิธีการสุ่มแบบกำหนดโควตา โดยใช้สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อประชากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กขนาดเล็ก		
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุโบร์	48	34
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง		
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนวัวเก่า	89	62
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงาม	51	36
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่		
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมัจยาเม๊าะ	140	98
รวม	328	230

5. สุ่มจับฉลากเลือกรายชื่อเด็กตามจำนวนที่ต้องการโดยใช้การสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota sampling) ในระดับชั้นที่เท่าๆกัน หากระดับชั้นใดมีเด็กมากกว่า 1 ห้องเรียน ให้นำรายชื่อเด็กแต่ละห้องมารวมกันและสุ่มจับฉลากรายชื่อเด็กตามจำนวนที่ต้องการ (ตาราง 2) ดังนี้

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก มี 3 ระดับชั้น ระดับชั้นที่ 1 (2.6-2.11 ปี) จำนวน 12 คน ระดับชั้นที่ 2 (3-3.11 ปี) จำนวน 11 คน และระดับชั้นที่ 3 (4-4.11 ปี) จำนวน 11 คน รวมทั้งสิ้น 34 คน

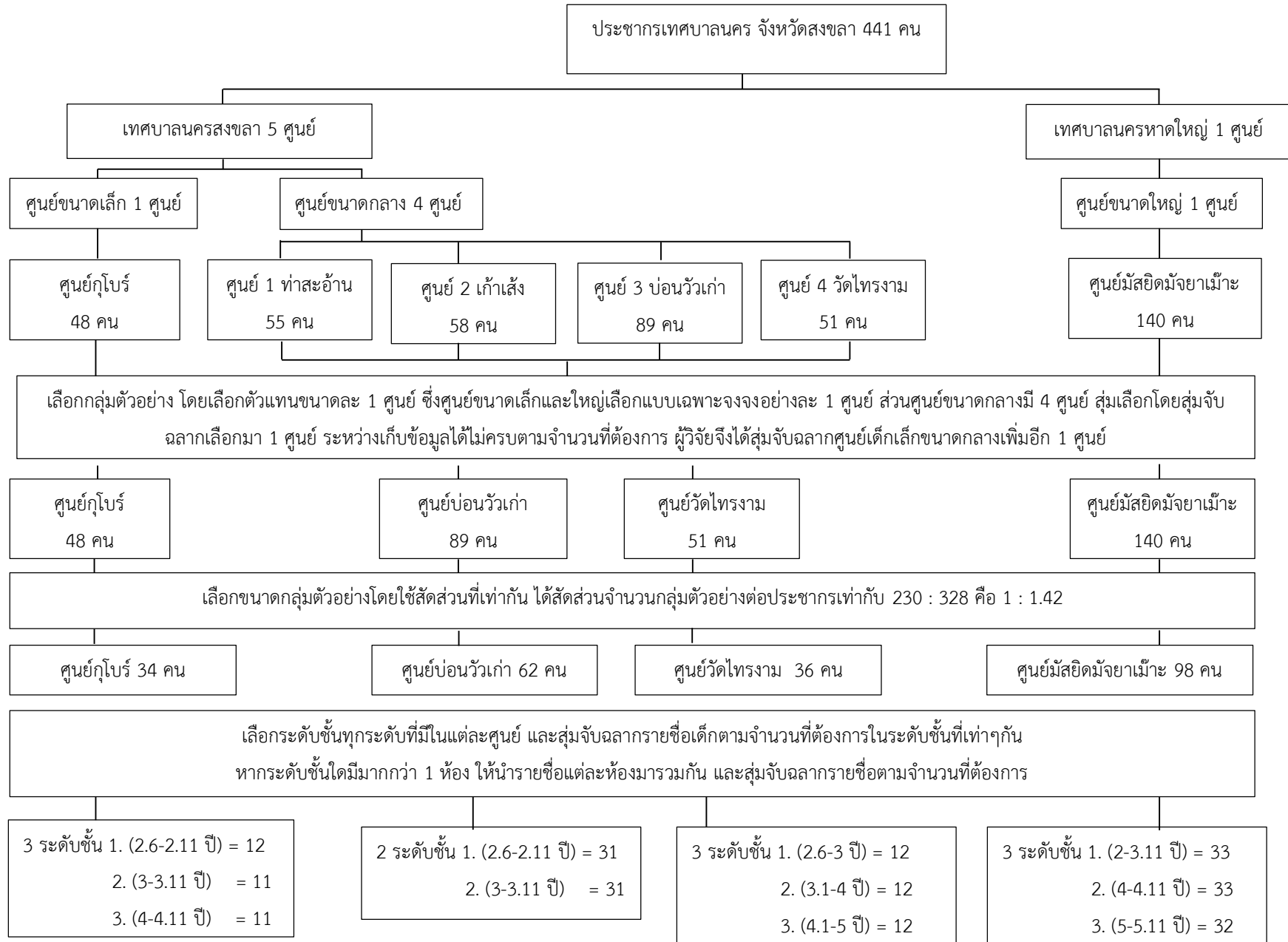
2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง ศูนย์ที่ 1 มี 2 ระดับชั้น ระดับชั้นที่ 1 (2.6-2.11 ปี) จำนวน 31 คน และระดับชั้นที่ 2 (3-3.11 ปี) จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น 62 คน และศูนย์ที่ 2 มี 3 ระดับชั้น ระดับชั้นที่ 1 (2.6-3 ปี) จำนวน 12 คน ระดับชั้นที่ 2 (3.1-4 ปี) จำนวน 12 คน และระดับชั้นที่ 3 (4.1-5 ปี) จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 36 คน

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ มี 3 ระดับชั้น ระดับชั้นที่ 1 (2-3.11) จำนวน 33 คน ระดับชั้นที่ 2 (4-4.11) จำนวน 33 คน และระดับชั้นที่ 3 (5-5.11) จำนวน 32 คน รวมทั้งสิ้น 98 คน

ตาราง 2

แสดงการสุ่มแบบกำหนดโควตาโดยจับฉลากรายชื่อเด็กตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละระดับชั้น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับชั้นที่ 1 (2.6-2.11 ปี)		ระดับชั้นที่ 2 (3-3.11 ปี)		ระดับชั้นที่ 3 (4-5.11 ปี)		รวมกลุ่มตัวอย่าง
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
	ศูนย์ชุมชนกุโบร์	16	12	17	11	15	
ศูนย์บ่อนว้าวเก่า	45	31	44	31	-	-	62
ศูนย์วัดไทรงาม	17	12	18	12	16	12	36
ศูนย์มัธยมดิมัง	47	33	46	33	47	32	98
ยาแม่าะ							
รวม	125	88	125	87	78	55	230

แผน 2. แสดงการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sample)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม และแบบประเมินพัฒนาการจากคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

1. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

1.1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก เก็บข้อมูลโดยให้ผู้ปกครองอ่านข้อความและตอบแบบสอบถามเอง ซึ่งมีจำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วยคำถามความสัมพันธ์กับเด็ก เพศ อายุ ระดับการศึกษาของผู้ดูแลหลัก อาชีพของผู้ดูแลหลัก รายได้ต่อเดือนของครอบครัว สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง ลักษณะของครอบครัว และผู้ดูแลเด็กเป็นหลัก (ภาคผนวก ข)

1.1.2 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก เก็บข้อมูลโดยให้ผู้ปกครองอ่านข้อความและตอบแบบสอบถามเอง ซึ่งมีจำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ (นับถึงวันประเพณี) วันเดือนปีเกิด น้ำหนักส่วนสูงปัจจุบัน โรคประจำตัว ปัญหาสุขภาพช่องปาก ประวัติการได้รับวัคซีน และอายุที่เด็กได้รับการประเมินพัฒนาการครั้งสุดท้าย (ภาคผนวก ข)

1.2 แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เก็บข้อมูลโดยให้ผู้ปกครองอ่านข้อความและตอบแบบสอบถามเอง ประกอบด้วยข้อความให้เลือกตอบมีทั้งหมด 5 ข้อ ประกอบด้วย (1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในบ้าน (2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้ (3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ปกครองใช้ (4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เด็กดู (5) ประเภทของสื่อหรือรายการที่เลือกให้เด็กดู (ภาคผนวก ข)

1.3 แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เก็บข้อมูลโดยให้ผู้ปกครองนำแบบบันทึกกลับไปทำที่บ้านและนำมาส่งครูประจำชั้นวันต่อวัน ซึ่งเป็นแบบบันทึกที่ให้ผู้ปกครองบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายใน 24 ชั่วโมง โดยบันทึกทุกวันเป็นเวลา 7 วันต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย วันที่ จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะ

เนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ภาคผนวก ข)

2. เครื่องมือประเมินพัฒนาการ

เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ประกอบด้วย (1) คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) (2) อุปกรณ์สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก และ (3) แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

1. คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) ซึ่งเครื่องมือการประเมินแบ่งออกเป็น 5 ด้านมีทั้งหมด 116 ข้อ (ภาคผนวก ค) ประกอบด้วย

1) พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว (Gross motor) หมายถึง ความสามารถในการทรงตัวและการเคลื่อนไหวร่างกาย ประเมินในเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 14 ข้อ

2) พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine motor) หมายถึง ความสามารถในการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อมือและตา รวมถึงการแก้ปัญหา ประเมินในเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 16 ข้อ

3) พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (Receptive language) หมายถึง ความสามารถในการจำ และรู้จักความหมายของคำต่างๆ การรับรู้ภาษาที่ผู้อื่นแสดงออกมา ประเมินในเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 13 ข้อ

4) พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive language) หมายถึง ความสามารถในการพูดเพื่อแสดงออกถึงความเข้าใจเรื่องราวอย่างถูกต้อง ประเมินในเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 13 ข้อ

5) พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal and social) หมายถึง ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆด้วยตนเอง รวมถึงทักษะการมีความสัมพันธ์และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ประเมินในเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 14 ข้อ

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Surveillance) มีทั้งหมด 15 ช่วงอายุ มีจำนวนข้อประเมินทั้งหมด 78 ข้อโดยส่วนใหญ่มีข้อประเมิน 5 ข้อ ในแต่ละช่วงอายุ หรือด้านละ 1 ข้อ ยกเว้นที่ช่วงอายุ 37-41 เดือน ในด้าน PS และที่ช่วงอายุ 43-48 เดือน ในด้าน FM มีจำนวน 2 ข้อ เท่าๆ กัน

ส่วนที่ 2 การคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Screening) มีทั้งหมด 4 ช่วงอายุ (9,18,30 และ 42 เดือน) จำนวนทั้งหมด 38 ข้อ

2. อุปกรณ์สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก แบ่งตามช่วงอายุที่ทำการประเมิน ในวิจัยนี้จะกล่าวถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินช่วงวัย 2-5 ปี มีดังนี้

1) ชุดตุ๊กตาผ้า มีลักษณะเป็นตุ๊กตาผ้าเด็กผู้หญิงมีผมสวมชุดกระโปรงสีสดใสที่มีกระดุมขนาด 2 ซม. 3 เม็ด

2) ชุดของเล่น ประกอบด้วย ลูกบอลยางป๊อบ ถ้วยเล็ก รถ โดยแต่ละอย่างมีลักษณะดังนี้ ลูกบอลยางป๊อบมีเสียง เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-6 ซม. ถ้วยขนาดเล็ก สีขาว ทำจากเมลามีน/พลาสติกเนื้อดี รถของเล่นทำด้วยพลาสติกแข็งแรง ไม่คมไม่ทำจากพลาสติกจากกระบวนการรีไซเคิล

3) ชุดก้อนไม้สีเหลี่ยมลูกบาศก์ 10 ก้อน 10 สี มีลักษณะเป็นก้อนไม้สีเหลี่ยมลูกบาศก์ ขนาด $1\times 1\times 1$ นิ้ว ทาด้วยสี non toxic ไม่มีเสียง ไม่เป็นเชื้อรา สีแดง สีเขียว สีเหลือง สีส้ม สีฟ้า สีม่วง สีชมพู สีน้ำตาล สีขาว สีดำ อย่างละ 1 ก้อน รวมเป็น 10 ก้อน

4) ชุดของเล่นตามประโยชน์ ประกอบด้วย หวี ซ้อน ถ้วยฝักคีมมีหูแปรงสีฟัน แต่ละอย่างมีลักษณะดังนี้ หวีขนาดเล็ก มีด้ามจับความยาว10-15 ซม.ทำจากพลาสติกเนื้อดี ซี่ของหวีไม่แหลมคม ซ้อนขนาดเล็ก สีขาว ความยาว10-15 ซม. ทำจากเมลามีน/พลาสติกเนื้อดี ฝักคีม 2 หู ทำจาก เมลามีน/พลาสติกเนื้อดี และแปรงสีฟันสำหรับเด็ก ขนนุ่ม

5) ชุดกล่องพลาสติกผูกเชือกสำหรับลาก หรือ รถลาก มีลักษณะกล่องพลาสติกขนาดประมาณ 10×30 ซม. มีฝาปิด และเชือกทำจากด้าย อ่อนนิ่ม หรือม้วนขดเก็บได้ง่ายขนาด 4-6 มม.ยาวประมาณ 100-120 ซม.

6) ชุดลูกบอลขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15 ซม. มีลักษณะเป็นลูกบอลยาง เส้นผ่าศูนย์กลาง 15 ซม.

7) ชุดรูปทรงเรขาคณิต ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงวงกลมสีเดียวกันชนิดละ 3 ขนาด ชุดทรงเรขาคณิต 3 ขนาด ทำจากไม้ทาด้วยสี non toxic สีเดียวกัน ไม่มีเสียง ไม่เป็นเชื้อรา ประกอบด้วย แท่งไม้รูปทรงสามเหลี่ยมด้านเท่า สีน้ำเงิน หนา 1.5 ซม. 3 ขนาด แต่ละขนาดต่างกันประมาณ 1 ซม. แท่งไม้รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส สีน้ำเงิน หนา 1.5 ซม. 3 ขนาด แต่ละขนาดต่างกันประมาณ 1 ซม. แท่งไม้รูปทรงกระบอก สีน้ำเงิน 3 ขนาด หนา 1.5 ซม. 3 ขนาด แต่ละขนาดต่างกันประมาณ 1 ซม.

8) ชุดภาพตัดต่อ 3 ชั้น มีลักษณะเป็นภาพสีเคลือบมัน รูปเด็กผู้หญิง ทำจากกระดาษแข็งขนาด 15×20 ซม. ตัดออกเป็นสี่เหลี่ยมเท่าๆกัน 3 ชั้น

9) ชุดจัดประเภทสิ่งของ ประกอบด้วยบัตรภาพอาหารจำลอง 3 ชนิด บัตรภาพสัตว์ 3 ชนิด บัตรภาพเสื้อผ้า 3 ชนิด ลักษณะบัตรรูปภาพประเภทอาหาร 3 ชนิด (ปลาทูทอด ผัดผักรวม ไข่ดาว) ภาพสี่เหลี่ยมขนาด 10×10 ซม. จำนวน 3 ภาพ บัตรรูปภาพประเภทสัตว์ (ไก่ ช้าง วัว) ภาพสี่เหลี่ยมขนาด 10×10 ซม. จำนวน 3 ภาพ บัตรรูปภาพเสื้อผ้า (กางเกง ชุดเดรส เสื้อ) ภาพสี่เหลี่ยมขนาด 10×10 ซม. จำนวน 3 ภาพ

10) ชุดกรรไกรปลายมน กระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 10 ซม.

ลักษณะเป็นกรรไกรปลายมนสำหรับเด็ก สมุดฉีก ขนาด 10×10 ซม.

11) ชุดภาพตัดต่อ 8 ชิ้น 1 รูป มีลักษณะเป็นภาพสี่เหลี่ยมขนาด 20×20 ซม. ตัดออกเป็นสี่เหลี่ยมเท่าๆกัน 8 ชิ้น

12) ชุดภาพ กลางวัน กลางคืน มีลักษณะเป็นบัตรรูปภาพกลางวัน สี่เหลี่ยมขนาด 10×15 ซม. หน้า 160 แกรม จำนวน 3 ภาพ บัตรรูปภาพกลางคืน สี่เหลี่ยมขนาด 10×15 ซม. หน้า 160 แกรม จำนวน 3 ภาพ

13) ชุดหนังสือนิทาน เป็นหนังสือนิทานที่มีรูปภาพและคำอธิบาย ประกอบ หน้าละประมาณ 20-30 คำ เป็นถ้อยคำคล้องจอง และอ่านจบใน 5 นาทีภาพแต่ละหน้า องค์ประกอบไม่มากเกินไป

14) ชุดดินสอ กระดาษ กระดาษที่มีรูปวงกลมขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว ลักษณะเป็นดินสอ ความเข้ม HB ยาว ไม่น้อยกว่า 10 ซม. (เพื่อให้เด็กจับได้ถนัด) จำนวน 1 แท่ง สมุดฉีก และกระดาษที่มีรูปวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 นิ้ว

3. *แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ*
เป็นแบบบันทึกพัฒนาการเด็ก หลังจากประเมินพัฒนาการเด็กเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ประเมินพัฒนาการเด็กและลงบันทึกเอง โดยลงบันทึกการประเมินพัฒนาการเด็กทุกคน แบบบันทึกมีลักษณะเป็นตารางประกอบด้วย ช่วงอายุของเด็ก และมีช่องสี่เหลี่ยมสำหรับ ใส่เครื่องหมายถูกในช่อง ผ่านเมื่อเด็กประเมินผ่าน ในกรณีที่เด็กประเมินไม่ผ่านให้ใส่เครื่องหมายถูก ลงในช่องไม่ผ่าน โดยลงบันทึกพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการเข้าใจภาษา ด้านการใช้ภาษา ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity)

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลเด็ก

จำนวน 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพผู้ที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ท่าน และกุมารแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กจำนวน 1 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Valid Index: CVI) ได้เท่ากับ 0.87 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การหาความเที่ยง (Reliability)

แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และปรับปรุงตามคำแนะนำของทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาล ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยวิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest Method) ทำการประเมิน 2 ครั้งในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกันโดยระยะห่างกัน 2 วัน (Yaghmaie อ้างตามสิรินิตดา, 2558) จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สูตรคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เท่ากับ .73 และ .95 ตามลำดับ ซึ่งในการใช้ประเมินความเที่ยงของเครื่องมือจะประเมินจากค่า .00 ถึง 1 หากค่าความเที่ยงของเครื่องมือเข้าใกล้ 1 แสดงว่า เครื่องมือมีเที่ยงสูง ซึ่งค่าที่สามารถยอมรับได้ คือ ไม่ต่ำกว่า .70 (บุญใจ, 2553)

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) ได้ผ่านการทดสอบความไวและความจำเพาะ พบว่า ความไวและความจำเพาะของคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ร้อยละ 96.04 และร้อยละ 64.69 ตามลำดับ สรุปได้ว่าคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นเครื่องมือที่มีความไว (Sensitivity) สูง และความจำเพาะ (Specificity) ต่ำ จึงเป็นเครื่องมือคัดกรองที่ดี สามารถคัดกรองส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็กไทยได้เหมาะสม โดยเป็นเครื่องมือมาตรฐานที่สามารถนำมาใช้กับเด็กไทยทั่วประเทศ (กระทรวงสาธารณสุข, 2558ก) และสำหรับตัวผู้วิจัยเองได้ฝึกความเชี่ยวชาญในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater reliability) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้วิจัยประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ประเมินจำนวน 10 คน ในเวลาเดียวกันแต่ต่างคนต่างประเมิน และนำผลการประเมินมาตรวจสอบหาความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน ได้ผลตรงกันทุกคนซึ่งเป็นค่า 1.00 โดยค่าความเที่ยงที่ยอมรับได้ .80 ขึ้นไป (Burn & Grove, 2005)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองและเด็กอายุ 2-5 ปี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการประกอบด้วยการเก็บข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ภายหลังโครงการวิจัยได้ผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือผ่านคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขออนุญาตจากนายกเทศมนตรีเทศบาลนคร เพื่อขอเก็บข้อมูล และให้เป็นผู้ประสานกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลนครในจังหวัดสงขลา

1.2 ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการสุ่มเลือกในการเก็บข้อมูล เพื่อแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง และการรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองและเด็ก

1.3 ผู้วิจัยขอรายชื่อเด็กที่ตรงตามเกณฑ์คุณสมบัติคัดเข้าจากครูประจำชั้น และใช้ตัวเลขแทนรายชื่อของเด็ก จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มรายชื่อเด็กให้ได้ตามที่ต้องการ หลังได้รายชื่อเด็ก ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ครูประจำชั้นประสานกับผู้ปกครองของเด็ก โดยให้นัดหมายกับผู้ปกครองในตอนเย็นขณะมารับเด็กกลับบ้านวันละ 5-10 คน และในวันถัดไปหลังจากได้นัดหมายกับผู้ปกครองเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเข้าชี้แจงรายละเอียด และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 15-20 นาที

1.4 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ อธิบายการพิทักษ์สิทธิ์แก่กลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การใช้แบบสอบถาม แบบบันทึก แบบประเมินพัฒนาการ อุปกรณ์ในการประเมินพัฒนาการ พร้อมทั้งขออนุญาตผู้ปกครองในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามใบพิทักษ์สิทธิ์การเข้าร่วมวิจัย หากผู้ปกครองท่านใดยินดีเข้าร่วมวิจัย ให้ลงนามการเข้าร่วมวิจัยทุกคน

1.5 ดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองของเด็ก โดยให้แบบสอบถาม แบบบันทึกแก่ผู้ปกครอง ชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถาม และแบบบันทึก โดยให้ผู้ปกครองนำแบบสอบถาม และแบบบันทึกกลับไปทำที่บ้านและนำกลับมาคืนในวันถัดไปของทุกวันแก่ครูประจำชั้น โดยบันทึกทุกวันเป็นเวลา 7 วันต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจากวัน จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ สำหรับวันเสาร์ อาทิตย์ เป็นวันหยุดราชการ ให้ผู้ปกครองนำมาคืนในจันทร์ของสัปดาห์ถัดไป

1.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม และแบบบันทึกที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้อง เพื่อมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยพบว่าในแต่ละวันผู้ปกครองนำแบบสอบถามมาคืนแก่ครูประจำชั้นเฉลี่ยวันละ 3-5 ชุด ดังนั้นผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดตามผู้ปกครองที่ไม่ได้นำแบบบันทึกมาคืน

แต่พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ยังไม่นำมาคืน โดยให้เหตุผลว่าลืมนำมาคืน อย่างไรก็ตามเมื่อครบระยะเวลา 7 วัน ผู้ปกครองทุกคนนำแบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กมาคืนครบจำนวน 230 ชุด และเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการประเมินพัฒนาการครบทั้ง 230 คน เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามพบว่าแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กมีจำนวน 20 ชุดที่บันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงคัดคู่ของผู้ปกครองและเด็กจำนวน 20 คู่นี้ออกจากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้ครบสมบูรณ์มีจำนวน 210 คู่

2. ข้อมูลพัฒนาการเด็ก มีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

2.1.1 เตรียมผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การใช้คู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของกระทรวงสาธารณสุข โดยได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาศักยภาพครู ผู้ดูแลเด็กเล็กเครือข่ายร่วมเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบ่อนวัวเก่า ณ โรงเรียนเทศบาล 5 และศึกษาเอกสารคู่มือ แนวทางการใช้คู่มือ การใช้ทักษะ วิธีการเฝ้าระวัง วิธีการประเมิน เกณฑ์การตัดสิน และรายละเอียดของอุปกรณ์ การใช้อุปกรณ์ และเตรียมคำพูดที่จะใช้ในข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ทดลองทำหรือฝึกก่อนการประเมินจริง โดยฝึกความเชี่ยวชาญกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการใช้แบบสังเกต (Inter-rater reliability) และนำผลการประเมินมาตรวจสอบหาความเที่ยง (Burn & Grove, 2005) ซึ่งได้ผลตรงกันทุกคน

2.2 ขั้นการเก็บข้อมูลพัฒนาการเด็ก

2.2.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือขอรายชื่อเด็กจากครูประจำชั้น และผู้วิจัยเป็นคนจับฉลากสุ่มรายชื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ และขออนุญาตในการนำเด็กมาประเมินพัฒนาการในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยไม่รบกวนเวลาการทำงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์จัดกิจกรรมให้แก่เด็ก

2.2.2 ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม

2.2.2.1 การเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินเด็กแต่ละช่วงอายุให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละราย จัดเตรียม และตรวจสอบอุปกรณ์ให้ครบตามหมวดหมู่และเรียงตามลำดับการใช้ก่อนหลัง อุปกรณ์เปิดใช้ครั้งละ 1 ชุด ใช้เสร็จแล้วเก็บทันที แล้วจึงเปิดชุดใหม่ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ และให้เด็กมีสมาธิ หรือสนใจอุปกรณ์เฉพาะที่ต้องการจะใช้ประเมินเท่านั้น

2.2.2.2 การเตรียมสถานที่ สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุโบร์ ใช้ห้องเรียนของเด็กระดับชั้นที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนวัวเก่าใช้ห้องทำกิจกรรมอ่านหนังสือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงามใช้มุมห้องเรียนของเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมัจจาเมาะใช้ลานกิจกรรมหลังห้องเรียน ซึ่งแต่ละที่เป็นห้องหรือมุมที่เป็นสัดส่วน ไม่คับแคบ

เกินไป อากาศถ่ายเทสะดวก ทำให้เด็กรู้สึกสุขสบาย ไม่หงุดหงิด และให้ความร่วมมือในการประเมิน ไม่มีสิ่งอื่นที่กระตุ้น หรือเร้าความสนใจของเด็ก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ รูปหรือวัตถุที่มีสีสัน ฉูดฉาด เป็นห้องที่ไม่มีเสียงดังรบกวน หรือมีคนอื่นผ่านไปมา พื้นห้องสะอาด ปลอดภัย ไม่ลื่น ไม่มีสิ่งของที่ไม่น่าเป็นอยู่ในห้อง อุปกรณ์ต่างๆ ภายในห้องต้องมีความปลอดภัย ไม่แหลมคม ไม่มีเหลี่ยม หรือมุมที่อาจก่อให้เกิดอันตราย มีการจัดเบาะ โต๊ะหรือเก้าอี้ต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินในแต่ละช่วงวัย ให้เหมาะสม

2.2.2.3 การเตรียมเด็ก เด็กไม่ป่วยทางกาย ไม่หิว ไม่ง่วง อิ่มเกินไป หรือหงุดหงิด งอแง เนื่องจากจะทำให้เด็กไม่ให้ความร่วมมือในการประเมิน ก่อนการประเมิน ได้ต้องพาเด็กเข้าห้องน้ำปัสสาวะ หรือขับถ่ายให้เรียบร้อยก่อนการประเมิน เพื่อไม่ให้ขาดความต่อเนื่องในการประเมินให้เด็กเล่น พุดคุย ทำความคุ้นเคยกับผู้ประเมิน และอุปกรณ์บางส่วน โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 10 - 15 นาที

2.2.3 ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับเด็ก โดยแนะนำตัวเอง “ชื่อเป็น และบอกเด็กว่าจะทำการประเมินพัฒนาการของน้อง เด็กช่วง 2-5 ปี สามารถพุดคุยโต้ตอบและทำตามคำสั่งได้ดี ผู้ประเมินสามารถพุดคุยกับเด็กโดยตรง ด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล คำพูดที่เหมาะสมกับการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยนี้ เช่น การชวนคุยเรื่องต่างๆไป การชม เป็นต้น เมื่อเด็กความร่วมมือหรือสามารถประเมินได้ ได้ชมเด็กทุกครั้ง และให้เด็กเล่นของเล่น หรืออุปกรณ์ที่เตรียมมาก่อนเริ่มประเมิน โดยระหว่างการสร้างสัมพันธภาพจะมีผู้ปกครองหรือครูพี่เลี้ยงอยู่ร่วมด้วย

2.2.4 ขั้นตอนการประเมิน ประกอบด้วย

2.2.4.1 สอบถามวันเดือนปีเกิดจากข้อมูลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แล้วคำนวณอายุเด็กโดยเอาวัน เดือน และปี ที่ทำการทดสอบเป็นตัวตั้ง วันเดือนปีเกิดเป็นตัวลบ เริ่มประเมินพัฒนาการจากด้านใดก่อนก็ได้ที่ตรงกับอายุจริงของเด็ก ซึ่งระยะเวลาในการประเมินแต่ละคน ใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที ในการประเมินพัฒนาการเด็ก อนุญาตให้ผู้ปกครองหรือครูพี่เลี้ยงอยู่ด้วยได้ในรายที่เด็กมีปัญหา เช่น กลัว ร้องไห้กับคนแปลกหน้า เป็นต้น แต่ไม่ให้มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็ก

2.2.4.2 ในช่วงอายุใดที่มีข้อประเมิน 2 หรือ 3 ข้อ หากเด็กไม่ผ่านข้อใดข้อหนึ่งให้ถือว่าไม่ผ่านในช่วงอายุนั้น เช่น เด็กวัย 2 ปี 6 เดือน ต้องได้รับการประเมินทักษะด้านการเคลื่อนไหว 2 ทักษะ ได้แก่ กระโดดข้ามเชือกบนพื้นไปข้างหน้าได้ และขว้างลูกบอลขนาดเล็กได้ โดยยกมือขึ้นเหนือศีรษะ หากการประเมินในครั้งนี้เด็กสามารถทำได้ทั้ง 2 ทักษะ เด็กจะได้รับการประเมินว่าผ่านทักษะด้านการเคลื่อนไหว แต่หากเด็กทำทักษะใดทักษะหนึ่งไม่ได้ เด็กจะได้รับการประเมินว่าไม่ผ่านทักษะด้านการเคลื่อนไหว

2.2.4.3 ใส่เครื่องหมายถูก ในช่องผ่านเมื่อเด็กประเมินผ่าน ในกรณีที่เด็กประเมินไม่ผ่าน ให้ใส่เครื่องหมายถูกลงในช่องไม่ผ่าน

2.2.5 ขั้นตอนสรุป เมื่อประเมินพัฒนาการเด็กเสร็จแล้วทุกครั้ง ผู้วิจัยสรุปผลการประเมิน ตามเกณฑ์ในการแปลความหมาย

2.2.5.1 เกณฑ์ในการแปลผลโดยรวม

- 1) พัฒนาการสมวัย หมายถึง มีผลการประเมินพัฒนาการครบทุกด้าน
- 2) พัฒนาการไม่สมวัย หมายถึง มีพัฒนาการอย่างน้อย 1 ด้านที่ไม่สมวัย

2.2.5.2 เกณฑ์ในการแปลผล โดยแยกเป็นรายด้าน

- 1) พัฒนาการสมวัยแต่ละด้าน หมายถึง เด็กสามารถผ่านข้อทดสอบตามแบบวัดพัฒนาการในด้านนั้นๆของช่วงอายุตามที่กำหนดทุกข้อ
- 2) พัฒนาการไม่สมวัยแต่ละด้าน หมายถึง เด็กไม่สามารถผ่านข้อทดสอบตามแบบวัดพัฒนาการในด้านนั้นๆของช่วงอายุตามที่กำหนดอย่างน้อย 1 ข้อ

2.2.5.3 ให้ข้อมูลผลการประเมินแก่ผู้ปกครองเด็ก

- 1) กรณีประเมินแล้วพบว่าสมวัย ผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำครูประจำชั้น ให้ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในช่วงอายุต่อไป ตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของกระทรวงสาธารณสุข
- 2) กรณีที่เด็กประเมินแล้วพบว่าไม่สมวัย ผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำครูประจำชั้น ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของกระทรวงสาธารณสุข ในข้อทักษะที่เด็กไม่ผ่านการประเมินบ่อยๆ โดยให้ครูประจำชั้นประเมินซ้ำในข้อทักษะที่เด็กไม่ผ่านหลังจากนั้นอีก 1 เดือน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผ่านคณะกรรมการประเมินจริยธรรมในงานวิจัยของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยจัดทำใบพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างแนบพร้อมกับแบบสอบถาม ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวกับเด็กและผู้ปกครองของเด็กที่มาใช้บริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดสงขลา พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมการวิจัย และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมการวิจัย และเปิดโอกาสให้สอบถามเกี่ยวกับข้อสงสัย พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกขั้นตอน โดยไม่มีผลใด ๆ ต่อการเข้ารับบริการเด็กและผู้ปกครอง ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างถูกเก็บเป็นความลับและผลการวิจัยถูกนำเสนอออกมาในภาพรวม หากผู้ปกครองยินดีและยินยอมเข้าร่วมการวิจัยและผู้ปกครองอนุญาต ผู้วิจัยให้เซ็นลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยในครั้งนี้ผู้ปกครองยินยอมเข้าร่วมวิจัยและเซ็นลงนามครบหมดทุกคน และขอให้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัวในวันแรกที่ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย และตอบแบบบันทึกการ

ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน จำนวน 7 วันต่อเนื่องกัน และกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 2-5 ปี ที่เข้าร่วมการวิจัยได้รับการประเมินพัฒนาการด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1 ครั้ง เพื่อประเมินความเหมาะสมของพัฒนาการกับช่วงอายุของเด็ก กรณีที่เกิดอุบัติเหตุระหว่างการประเมินพัฒนาการ เช่น เด็กปาสิ่งของโดนตัวเอง เป็นต้น ผู้วิจัยจะทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่บุตรของท่านทันที และรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบ และดำเนินการช่วยเหลือร่วมกันต่อไป ในกรณีที่เด็กยังไม่ยินยอมและไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยจะหยุดประเมินพัฒนาการและพูดคุยเพื่อลอบโยนหรือชวนทำกิจกรรมอื่นจนเด็กพร้อมหรือให้เด็กสงบ หลังจากนั้นจะประเมินความพร้อมในการเข้ารับการประเมินอีกครั้ง และถ้าเด็กมีความพร้อม ผู้วิจัยทำการประเมินต่อไป แต่หากเด็กไม่พร้อมรับการประเมิน ผู้วิจัยหยุดประเมินพัฒนาการและทำการประเมินในวันถัดไปเมื่อเด็กพร้อม แต่หากเด็กยังไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่พร้อมรับการประเมินเกิน 3 ครั้ง ผู้วิจัยหยุดการประเมิน เด็กสามารถออกจากกรวิจัยได้โดยไม่ผลกระทบบใดๆ ระหว่างเก็บข้อมูลในครั้งนี้ไม่มีเด็กออกจากกรวิจัย เด็กทุกคนได้รับการประเมินครบจำนวน 230 คน (ภาคผนวก จ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเด็ก เพศ ผู้ดูแลหลัก และข้อมูลเรียงอันดับ (Ordinal Scale) ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพครอบครัว ลักษณะครอบครัว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ และในส่วนของข้อมูลที่เป็นระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กรณีที่มีการกระจายแบบไม่ปกติ ใช้ค่ามัธยฐานและอินเนอร์ควอไทล์
2. ข้อมูลทั่วไปของเด็ก ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้แก่ เพศ โรคประจำตัว สุขภาพช่องปาก และการได้รับวัคซีน จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ และในส่วนของข้อมูลที่เป็นระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) ได้แก่ อายุ อายุเมื่อได้รับประเมินพัฒนาการครั้งสุดท้าย จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กรณีที่มีการกระจายแบบไม่ปกติ ใช้ค่ามัธยฐานและอินเนอร์ควอไทล์
3. ข้อมูลพัฒนาการเด็ก เป็นระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
4. ข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และการหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการในเด็ก 2-5 ปี ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรส่วน

ท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) กรณีไม่ผ่านข้อทดสอบเบื้องต้นใช้ Yates' Correction Chi-Square และ Fisher's Exact Test

5. ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติไคสแควร์ (บุญใจ, 2553) โดยการตรวจสอบ ดังนี้

- 1) ข้อมูลแต่ละค่าจะต้องอยู่ที่ช่อง (cell) ใดช่อง (cell) หนึ่งเท่านั้น
- 2) ข้อมูลแต่ละค่าจะเป็นอิสระจากข้อมูลอื่น
- 3) ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นค่าความถี่
- 4) ค่าความถี่คาดหวัง (Expected count) ในแต่ละช่อง (Cell) ต้องไม่น้อยกว่า 5 หรือถ้ามีช่องที่มีความถี่น้อยกว่า 5 แล้ว จำนวนนั้นต้องไม่มากกว่า 20% ของจำนวนช่องทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Descriptive correlational study) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยการบรรยายและตาราง โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง
- ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเด็ก
- ตอนที่ 3 การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว
- ตอนที่ 4 พัฒนาการเด็ก
- ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม
- ตอนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กแยกรายด้าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 81.9) และมีสถานะเป็นแม่ (ร้อยละ 72.4) และร้อยละ 9.5 เป็นผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่ โดยมีอายุระหว่าง 20-65 ปี การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมตอนต้น ร้อยละ 42.4 มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 36.2) รายได้ต่อเดือนของครอบครัวอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 47.1) สถานภาพของผู้ปกครองที่ดูแลเด็กพบว่ามีสถานภาพคู่ (ร้อยละ 81.4) ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยายมากที่สุด (ร้อยละ 50.0) และผู้ดูแลหลักพบว่า เป็นแม่มีมากที่สุด (ร้อยละ 76.2) ดังตาราง 3

ตาราง 3

จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (N =210)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับเด็ก		
พ่อ	38	18.1
แม่	152	72.4
อื่นๆ (ตา ยาย ย่า ป้า)	20	9.5
เพศ		
ชาย	38	18.1
หญิง	172	81.9
อายุ (ปี) (Min = 20, Max = 65, Md = 38, IQD = 11)		
20-40	173	82.4
41-60	32	15.2
60 ขึ้นไป	5	2.4
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	42	20.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	89	42.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	39	18.6
ปริญญาตรี	40	19.0
อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	8	3.8
ค้าขาย	63	30.0
รับจ้าง	76	36.2
ไม่ทำงาน/แม่บ้าน	44	21.0
อื่นๆ (ธุรกิจส่วนตัว เสริมสวย ลูกจ้าง)	19	9.0
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว (บาท)		
< 5,000	14	6.7
5,000-10,000	99	47.1
10,001-20,000	69	32.9
20,001-50,000	21	10.0
> 50,000บาท	7	3.3

ตาราง 3 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ			
	คู่	171	81.4
	คู่ แต่แยกกันอยู่	10	4.8
	แยกทาง/หย่าร้าง	21	10.0
	หม้าย	7	3.3
	โสด	1	0.5
ลักษณะครอบครัว			
	ครอบครัวเดี่ยว	99	47.1
	จำนวนสมาชิกครอบครัวเดี่ยว		
	3-4 คน	74	74.7
	5-6 คน	24	24.3
	7-9 คน	1	1.0
	ครอบครัวขยาย	105	50.0
	จำนวนสมาชิกครอบครัวขยาย		
	3-5 คน	35	33.3
	6-9 คน	64	61.0
	10-13 คน	6	5.7
	พ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว	6	2.9
	จำนวนสมาชิกพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว		
	2-3 คน	4	66.7
	4-5 คน	2	33.3
ผู้ดูแลหลัก			
	พ่อ	24	11.4
	แม่	160	76.2
	ญาติ	26	12.4

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเด็ก

ข้อมูลทั่วไปของเด็ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.2 อายุอยู่ระหว่าง 26-60 เดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.4) ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มที่มีโรคประจำตัว พบว่า ร้อยละ 96.5 มีโรคประจำตัวอื่นๆ (เช่น หอบหืด ภาวะขาดเอนไซม์จีซิกพีดี) ปัญหาสุขภาพช่องปากของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก (ร้อยละ 56.7) ในรายที่พบว่ามีปัญหาสุขภาพช่องปาก พบว่าทุกคนมีฟันผุ (ร้อยละ 100) และผลการได้รับวัคซีนพบว่าได้รับครบตามเกณฑ์มากที่สุด (ร้อยละ 89.5) ดังตารางที่ 4 ตาราง 4

จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (N = 210)

ข้อมูลทั่วไปของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	118	56.2
หญิง	92	43.8
อายุ (Md = 42 เดือน, IQD = 15)		
25-30	21	10.0
31-36	73	34.8
37-42	46	22.0
43-48	16	7.2
49-54	13	6.3
55-60	41	19.7
โรคประจำตัว		
ไม่ทราบ	8	3.8
ไม่มี	173	82.4
มี	29	13.8
โรคราลัสซีเมีย	1	3.5
อื่นๆ (เช่น หอบหืด ภาวะขาดเอนไซม์จีซิกพีดี)	28	96.5
ปัญหาสุขภาพช่องปาก		
ไม่ทราบ	12	5.7
ไม่มี	119	56.7
มี	79	37.6
ฟันผุ	79	100.0

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติการได้รับวัคซีน		
รับและครบตามเกณฑ์	188	89.5
รับแต่ไม่ครบตามเกณฑ์	15	7.2
จำไม่ได้	7	3.3

ตอนที่ 3 การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว พบว่า ประเภทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในบ้านมากที่สุดได้แก่ โทรทัศน์ และโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 99.0 ประเภทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กมากที่สุด พบว่าเป็นโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 96.2 ประเภทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ปกครองใช้มากที่สุดได้แก่ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 99.5 ขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลือกรายการต่างๆ ให้เด็กเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 72.9 และรายการที่ส่วนใหญ่ผู้ปกครองเลือกให้เด็กดูคือ การ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 91.4 ดังตาราง 5

ตาราง 5

จำนวนและร้อยละการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว (N = 210)

ข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในบ้าน		
โทรทัศน์	208	99.0
คอมพิวเตอร์	143	68.1
โทรศัพท์มือถือ	208	99.0
แท็บเล็ต	146	69.5
เครื่องเล่นเพลงและดีวีดี	114	54.3
ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้ที่บ้าน		
โทรทัศน์	202	96.2
คอมพิวเตอร์	37	17.6
โทรศัพท์มือถือ	198	94.3
แท็บเล็ต	49	23.3
เครื่องเล่นเพลงและดีวีดี	35	16.7

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ปกครองใช้		
โทรทัศน์	209	99.5
คอมพิวเตอร์	67	31.9
โทรศัพท์มือถือ	208	99.0
แท็บเล็ต	58	27.6
เครื่องเล่นเพลงและดีวีดี	93	44.3
ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลือกรายการต่างๆขณะเด็กใช้สื่อ		
ไม่ได้เลือก	18	8.6
เลือกเป็นบางครั้ง	153	72.9
เลือกทุกครั้ง	39	18.6
รายการที่เลือกให้เด็กดู		
การ์ตูน	192	91.4
ละคร	69	32.9
โฆษณาของเล่น	62	29.5
รายการบันเทิง	85	40.5
สารคดีเด็ก	138	65.7
อื่นๆ (รายการเกี่ยวกับการศึกษา)	6	2.9

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัวพบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ระยะเวลาเฉลี่ยคือ 2.37 ชั่วโมงต่อวัน ในช่วงวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ระยะเวลาเฉลี่ย 3.16 ชั่วโมงต่อวัน และพบว่าส่วนใหญ่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าหรือเท่ากับ 2 ชั่วโมงต่อวัน เช่นเดียวกันทั้งในวันปกติและในช่วงวันหยุด คิดเป็นร้อยละ 60.5 และ 71.4 ตามลำดับ จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่อ 2 ประเภทขึ้นไป ได้แก่ โทรทัศน์กับมือถือ/โทรทัศน์กับแท็บเล็ต/โทรทัศน์กับดีวีดี/มือถือกับคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 81.4) ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่อลักษณะเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กและลักษณะเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่ควบคู่กันไป ได้แก่ การ์ตูนกับละคร /การ์ตูนกับรายการบันเทิง/เกมกับละคร/โฆษณาของเล่นกับรายการบันเทิง/การ์ตูน ละคร ร่วมกับรายการบันเทิง/การ์ตูน ละคร ร่วมกับสารคดีเด็ก/การ์ตูน ละคร ร่วมกับรายการเกี่ยวกับการศึกษา/การ์ตูน ละคร ร่วมกับเกม (ร้อยละ 82.4) และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า เด็กส่วนใหญ่ผู้ปกครองไม่ได้อยู่ร่วมขณะใช้สื่อ ไม่ได้รับคำแนะนำระหว่างการใช้อิเล็กทรอนิกส์ และไม่มีส่วนในการเลือกลักษณะและเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็ก (ร้อยละ 49.5) ดังตาราง 6

ตาราง 6

จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว (N = 210)

ข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์		
วันปกติ (จันทร์-ศุกร์) (M = 2.37, SD = 1.34)		
- น้อยกว่า 2 ชั่วโมง/วัน	83	39.5
- มากกว่าหรือเท่ากับ 2 ชั่วโมง/วัน	127	60.5
วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) (M = 3.16, SD = 2.00)		
- น้อยกว่า 2 ชั่วโมง/วัน	60	28.6
- มากกว่าหรือเท่ากับ 2 ชั่วโมง/วัน	150	71.4
จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์		
ประเภทเดียว (โทรทัศน์ หรือ มือถือ)	39	18.6
2 ประเภทขึ้นไป (โทรทัศน์กับมือถือ โทรทัศน์กับแท็บเล็ต โทรทัศน์กับดีวีดี มือถือกับคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ มือถือร่วมกับแท็บเล็ต/ โทรทัศน์ มือถือร่วมกับดีวีดี/ มือถือ โทรทัศน์ร่วมกับ คอมพิวเตอร์)	171	81.4
ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์		
สื่อที่เหมาะสมกับเด็ก*	37	17.6
สื่อที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่**	0	0
สื่อที่เหมาะสมกับเด็กร่วมกับสื่อที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่***	173	82.4
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์		
อยู่ร่วมตลอด พุดคุยแนะนำมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ	68	32.4
บางครั้งบางเวลา พุดคุยแนะนำมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ	38	18.1
ไม่อยู่ร่วมหรือไม่พุดคุยแนะนำ	104	49.5

* การ์ตูน สารคดี รายการเกี่ยวกับการศึกษา โฆษณาของเล่น เกมส์

** ละคร รายการบันเทิง

*** การ์ตูนกับละคร /การ์ตูนกับรายการบันเทิง/เกมส์กับละคร/โฆษณาของเล่นกับรายการบันเทิง/การ์ตูน
ละคร ร่วมกับรายการบันเทิง/การ์ตูน ละคร ร่วมกับสารคดีเด็ก/การ์ตูน ละคร ร่วมกับรายการเกี่ยวกับ
การศึกษา/การ์ตูน ละคร ร่วมกับเกมส์

ตอนที่ 4 พัฒนาการเด็ก

พัฒนาการเด็ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการสมวัยทุกด้านโดยรวม ร้อยละ 62.9 ไม่สมวัย ร้อยละ 37.1 เมื่อแยกพัฒนาการรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาไม่สมวัยมากที่สุด ร้อยละ 22.9 รองลงมาคือ พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมไม่สมวัย (ร้อยละ 10.5) ด้านการใช้ภาษาไม่สมวัย (ร้อยละ 9.5) ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญาไม่สมวัย (ร้อยละ 6.7) และด้านการเคลื่อนไหวไม่สมวัย (ร้อยละ 3.8) ตามลำดับ ดังตาราง 7

ตาราง 7

จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพัฒนาการเด็ก (N = 210)

พัฒนาการเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
พัฒนาการโดยรวม		
สมวัย	132	62.9
ไม่สมวัย	78	37.1
พัฒนาการรายด้าน		
ด้านการเคลื่อนไหว		
สมวัย	202	96.2
ไม่สมวัย	8	3.8
ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา		
สมวัย	196	93.3
ไม่สมวัย	14	6.7
ด้านการใช้ภาษา		
สมวัย	190	90.5
ไม่สมวัย	20	9.5
ด้านการเข้าใจภาษา		
สมวัย	162	77.1
ไม่สมวัย	48	22.9
ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม		
สมวัย	188	89.5
ไม่สมวัย	22	10.5

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการเด็กกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก ดังตาราง 8

ตาราง 8

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	พัฒนาการเด็ก				χ^2	p
	สมวัย (n= 132)		ไม่สมวัย (n= 78)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
เวลา (วันธรรมดา)					11.939	0.001*
< 2 ชม./วัน	64	48.5	19	24.4		
≥ 2 ชม./วัน	68	51.5	59	75.6		
เวลา (วันหยุด)					6.861	0.009*
< 2 ชม./วัน	46	34.9	14	17.9		
≥ 2 ชม./วัน	86	65.1	64	82.1		
จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์					7.558	0.006*
สื่อประเภทเดียว	32	24.2	7	9.0		
สื่อ 2 ประเภทขึ้นไป	100	75.8	71	91.0		
ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์					3.161	0.075
สื่อที่เหมาะสมกับเด็ก	28	21.2	9	11.5		
สื่อที่เหมาะสมกับเด็กร่วมกับเหมาะสมกับผู้ใหญ่	104	78.8	69	88.5		
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ^b					12.404	0.002*
อยู่ร่วมตลอดและพูดคุยแนะนำ	50	37.9	18	23.1		
อยู่ร่วมบางเวลาและพูดคุยแนะนำ	29	22.0	9	11.5		
ไม่อยู่ร่วมหรือไม่พูดคุยแนะนำ	53	40.1	51	65.4		

* $p < .05$

^b Fisher's Exact Test

ตอนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กแยกรายด้าน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ดังตาราง 9 ตาราง 9

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการเคลื่อนไหว

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	พัฒนาการเด็กด้านการเคลื่อนไหว				χ^2	p
	สมวัย (n = 202)		ไม่สมวัย (n = 8)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
เวลา (วันธรรมดา) ^a					.620	0.803
< 2 ชม./วัน	79	95.2	4	4.8		
> 2 ชม./วัน	123	96.8	4	3.2		
เวลา (วันหยุด) ^a					3.930	0.531
< 2 ชม./วัน	59	98.3	1	1.7		
> 2 ชม./วัน	143	95.3	7	4.7		
จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ^a						
สื่อประเภทเดียว	38	97.4	1	2.6	.000	1.000
สื่อ 2 ประเภทขึ้นไป	164	95.9	7	4.1		
ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ^a						
สื่อที่เหมาะสมกับเด็ก	37	100.0	0	0	.741	0.389
สื่อที่เหมาะสมกับเด็กและผู้ใหญ่	165	95.4	8	4.6		
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็ก ^b						
ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
อยู่ร่วมตลอดและพูดคุยแนะนำ	67	98.5	1	1.5	3.860	0.125
อยู่ร่วมบางเวลาและพูดคุยแนะนำ	38	100.0	0	0.0		
ไม่อยู่ร่วมหรือไม่พูดคุยแนะนำ	97	93.3	7	6.6		

^a Yates' Correction Chi-Square (Continuity Correction)

^b Fisher's Exact Test

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา ดังตาราง 10

ตาราง 10

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	พัฒนาการเด็กด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา				χ^2	p
	สมวัย (n = 196)		ไม่สมวัย (n = 14)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
เวลา (วันธรรมดา)					2.055	0.152
< 2 ชม./วัน	80	96.4	3	3.6		
> 2 ชม./วัน	116	91.3	11	8.7		
เวลา (วันหยุด) ^a					.844	0.358
< 2 ชม./วัน	58	96.7	2	3.3		
> 2 ชม./วัน	138	92.0	12	8.0		
จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ^a					.612	0.434
สื่อประเภทเดียว	38	97.4	1	2.6		
สื่อ 2 ประเภทขึ้นไป	158	92.4	13	7.6		
ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ^a					.001	0.981
สื่อที่เหมาะสมกับเด็ก	34	91.9	3	8.1		
สื่อที่เหมาะสมกับเด็กและผู้ใหญ่	162	93.6	11	6.4		
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็ก ^b					1.136	0.619
ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
อยู่ร่วมตลอดและพูดคุยแนะนำ	65	95.6	3	4.4		
อยู่ร่วมบางเวลาและพูดคุยแนะนำ	36	94.7	2	5.3		
ไม่อยู่ร่วมหรือไม่พูดคุยแนะนำ	95	91.3	9	8.7		

^a Yates' Correction Chi-Square (Continuity Correction)

^b Fisher's Exact Test

พัฒนาการด้านการใช้ภาษา พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการใช้ภาษา ดังตาราง 11

ตาราง 11

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการใช้ภาษา

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	พัฒนาการเด็กด้านการใช้ภาษา				χ^2	p
	สมวัย (n = 190)		ไม่สมวัย (n = 20)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
เวลา (วันธรรมดา)						
< 2 ชม./วัน	75	90.4	8	9.6	.002	0.963
> 2 ชม./วัน	115	90.5	12	9.5		
เวลา (วันหยุด)						
< 2 ชม./วัน	54	90.0	6	10.0	.022	0.882
> 2 ชม./วัน	136	90.7	14	9.3		
จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์						
สื่อประเภทเดียว	35	89.7	4	10.3	.000	1.000
สื่อ 2 ประเภทขึ้นไป	155	90.6	16	9.4		
ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์						
สื่อที่เหมาะสมกับเด็ก	36	97.3	1	2.7	1.559	0.212
สื่อที่เหมาะสมกับเด็กและผู้ใหญ่	154	89.0	19	11.0		
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็ก ^b						
ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
อยู่ร่วมตลอดและพูดคุยแนะนำ	63	92.6	5	7.4	3.994	0.132
อยู่ร่วมบางเวลาและพูดคุยแนะนำ	37	94.7	1	5.3		
ไม่อยู่ร่วมหรือไม่ได้พูดคุยแนะนำ	90	87.5	14	12.5		

^b Fisher's Exact Test

พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา และจำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา ดังตาราง 12

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการเข้าใจภาษา

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	พัฒนาการเด็กด้านการเข้าใจภาษา				χ^2	p
	สมวัย (n = 162)		ไม่สมวัย (n = 48)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
เวลา (วันธรรมดา)					9.094	0.003*
< 2 ชม./วัน	73	87.9	10	12.1		
> 2 ชม./วัน	89	70.1	38	29.9		
เวลา (วันหยุด)					2.941	0.086
< 2 ชม./วัน	51	85.0	9	15.0		
> 2 ชม./วัน	111	74.0	39	26.0		
จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์					4.313	0.038*
สื่อประเภทเดียว	35	89.7	4	10.3		
สื่อ 2 ประเภทขึ้นไป	127	72.3	44	27.7		
ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์					1.123	0.289
สื่อที่เหมาะสมกับเด็ก	31	83.8	6	16.2		
สื่อที่เหมาะสมกับเด็กและผู้ใหญ่	131	75.7	42	24.3		
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็ก ^b ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์					2.918	0.228
อยู่ร่วมตลอดและพูดคุยแนะนำ	55	80.9	13	19.1		
อยู่ร่วมบางเวลาและพูดคุยแนะนำ	32	84.2	6	15.8		
ไม่อยู่ร่วมหรือไม่พูดคุยแนะนำ	75	72.1	29	27.9		

* $p < .05$

^b Fisher's Exact Test

พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ดังตาราง 13

ตาราง 13

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	พัฒนาการเด็กด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม				χ^2	p
	สมวัย (n = 188)		ไม่สมวัย (n = 22)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
เวลา (วันธรรมดา)					4.683	0.030*
< 2 ชม./วัน	79	95.2	4	4.8		
> 2 ชม./วัน	109	85.8	18	14.2		
เวลา (วันหยุด)					.411	0.521
< 2 ชม./วัน	55	91.7	5	8.3		
> 2 ชม./วัน	133	88.7	17	11.3		
จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ^a					.000	1.000
สื่อประเภทเดียว	35	89.7	4	10.3		
สื่อ 2 ประเภทขึ้นไป	153	89.5	18	10.5		
ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ^a					.922	0.337
สื่อที่เหมาะสมกับเด็ก	31	83.8	6	16.2		
สื่อที่เหมาะสมกับเด็กและผู้ใหญ่	157	90.8	16	9.2		
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็ก ^b ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์					7.326	0.023
อยู่ร่วมตลอดและพูดคุยแนะนำ	64	94.1	4	5.9		
อยู่ร่วมบางเวลาและพูดคุยแนะนำ	37	94.7	1	5.3		
ไม่ได้อยู่ร่วมหรือไม่ได้พูดคุยแนะนำ	87	84.6	17	15.4		

* $p < .05$

^a Yates' Correction Chi-Square (Continuity Correction)

^b Fisher's Exact Test

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครสงขลา จำนวน 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุโบร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนว้าวเก่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงาม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวน 1 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสยิตม์จายาเม๊ะ จากผลการวิเคราะห์ที่ร่วมกับการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองและเด็ก

ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 81.9) และมีสถานะเป็นแม่ (ร้อยละ 72.4) โดยมีอายุระหว่าง 20-65 ปี การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมตอนต้น (ร้อยละ 42.4) มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 36.2) รายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 47.1) สถานภาพของผู้ดูแลเด็กพบว่า มีสถานภาพคู่ (ร้อยละ 81.4) เป็นครอบครัวขยายมากที่สุด (ร้อยละ 50.0) และผู้ดูแลหลักเป็นแม่มากที่สุด (ร้อยละ 76.2) จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยด้านแม่หรือผู้ดูแลมีผลต่อพัฒนาการเด็ก ซึ่งจากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเมื่อนำมาเทียบเคียงกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าเด็กที่ผู้ดูแลอายุ 20-39 ปี มีพัฒนาการสมวัยมากกว่าเด็กที่ผู้ดูแลอายุ 40-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป (เยาวรัตน์, 2555) ยังพบว่าการศึกษาที่บิดาไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบการศึกษาปถมศึกษานั้น เด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการสมวัยต่ำกว่าเด็กที่บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป (สุนรีและเพ็ชรน้อย, 2552) และเมื่อเทียบเคียงกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าอาชีพของผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่ามารดาที่มีอาชีพรับจ้าง/เกษตรกรรวมพัฒนาการเด็กสมวัยน้อยกว่ามารดาที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (จินตนาและคณะ, 2557) และรายได้ของครอบครัวมีอิทธิพลต่อพัฒนาการสมวัยของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในการศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างมีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาทมากที่สุด เมื่อเทียบเคียงกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท 15,000 บาท และ 15,000-20,000 บาท มีโอกาสที่เด็กมีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น 1.71 ,1.3 และ 1.27 เท่า ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 9,000 บาท (จินตนาและคณะ, 2557) เมื่อนำข้อมูลทั่วไปมาวิเคราะห์ทำให้เห็นได้ว่าปัจจัยต่างๆเหล่านี้ล้วนมีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งสิ้น

ข้อมูลทั่วไปของเด็ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.2 อายุอยู่ระหว่าง 26-60 เดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.4) ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มที่มีโรคประจำตัว พบว่า ร้อยละ 96.5 มีโรคประจำตัวอื่นๆ (เช่น หอบหืด ภาวะขาดเอนไซม์จีซิกพีดี) และร้อยละ 3.4 มีโรคธาลัสซีเมีย ปัญหาสุขภาพช่องปากของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก (ร้อยละ 56.7) ในรายที่พบว่ามีปัญหาสุขภาพช่องปาก พบว่าทุกคนมีฟันผุ (ร้อยละ 100) และผลการได้รับวัคซีนพบว่าได้รับครบตามเกณฑ์

มากที่สุด (ร้อยละ 89.5) ซึ่งพบว่า เด็กที่มีภาวะทางโภชนาการดีสามารถเจริญเติบโตได้สมบูรณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานของพัฒนาการที่สมวัย ในทางตรงข้ามเด็กที่มีภาวะทางโภชนาการบกพร่องเด็กจะมีสุขภาพอ่อนแอ ภูมิคุ้มกันโรคต่ำ ติดเชื้อโรคได้ง่าย ร่างกายเจริญเติบโตช้า (กรมอนามัย, 2557) และจากการศึกษาที่ในครั้งนี้ บริบทที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนแออัด ผู้ปกครองต้องทำงานรับจ้าง และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท ซึ่งลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยและรายได้ของครอบครัวอาจเป็น ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็ก เมื่อเทียบเคียงกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าเด็กที่อยู่ในชุมชนที่แออัดมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก ลักษณะชุมชนที่หนาแน่นในเขตเมือง ทำให้การดำเนินชีวิตต่างๆของเด็กแตกต่างจากเด็กในเขตชนบท และจากรายได้ของครอบครัวที่น้อย ทำให้ผู้ปกครองต้องคร่ำเคร่งต่อการทำงาน ไม่มีโอกาสให้การดูแลและให้ความใกล้ชิดต่อเด็ก สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก (อรพรรณ, 2560)

ส่วนที่ 2 การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลนคร จังหวัดสงขลา

ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าระยะเวลาในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มตัวอย่าง ในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 2.37 ชั่วโมงต่อวัน และวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ระยะเวลาเฉลี่ย 3.16 ชั่วโมงต่อวัน กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งใช้ระยะเวลามากกว่าหรือเท่ากับ 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 60.5 และ 71.4 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเด็กส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่าพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กอายุ 3-5 ปี ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 3.67 ชั่วโมงต่อวัน (มัทยวีร์, 2549) และสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ของเด็กปฐมวัยใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากที่สุด 1-3 ชั่วโมงต่อวัน (นิเวศนา, อานนท์, และทวีศักดิ์, 2558) อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของรัตโนทัย (2553) ที่พบว่าระยะเวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ของเด็กอายุ 2-5 ปี เพียง 1.9 ชั่วโมงต่อวัน และการศึกษาการดูโทรทัศน์ของเด็กวัยเตาะแตะทั่วประเทศ พบว่าสัดส่วนของเด็กที่ดูโทรทัศน์ขณะอายุ 2, 2.5 และ 3 ปี โดยใช้ระยะเวลาดูโทรทัศน์เฉลี่ยที่ 40, 60 และ 60 นาทีต่อวัน (Intusoma et al., 2013)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าระยะเวลาในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าในปี พ.ศ. 2553 และ ปี พ.ศ. 2556 อาจเกิดจากหลายปัจจัย ปัจจัยแรกอาจเกิดจากครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 36.2) และการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 42.4) ซึ่งอาชีพและการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก โดยมารดาที่มีอาชีพรับจ้าง ค่าขาย มีโอกาสที่เด็กมีพัฒนาการสมวัยน้อยกว่ามารดาที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ เนื่องจากมารดาที่มีอาชีพรับจ้าง ค่าขาย

ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงาน ทารายได้ในการเล่นดูครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้เต็มที่ และพบว่าผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีโอกาสที่เด็กมีพัฒนาสมวัยมากกว่าการศึกษาในระดับอนุปริญญา ปวส. เนื่องจากผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงจะมีความรู้ในการจัดสรรสิ่งที่สามารถนำมาส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ (จินตนาและคณะ, 2557) และอีกปัจจัยหนึ่งเกิดจากปัจจัยด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความทันสมัย ก้าวหน้ามากขึ้น การเข้าถึงที่ง่ายขึ้น ผู้ปกครองหวัหวั่นให้เด็กได้ใช้จึงทำให้ในปัจจุบันมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระยะเวลาที่มากกว่าในอดีต

ฉะนั้นผู้ที่มิชอบกับการดูแลเด็กควรจัดสรรเวลาให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในระยะเวลาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กทั้งในช่วงวันธรรมดาและวันหยุด โดยให้จัดสรรเวลาตามคำแนะนำของสมาคมกุมารแพทย์อเมริกา (American Academy of Pediatrics, [AAP]) นั่นคือ ไม่ควรให้เด็กอายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไปใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลามากกว่า 1-2 ชั่วโมงต่อวัน เพราะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เด็กและพ่อแม่มีปฏิสัมพันธ์กันน้อยลง ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการและสติปัญญาที่ไม่สมวัย ขาดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหาได้ (American Academy of Pediatric, 2010)

จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัย พบว่าจำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ส่วนใหญ่ เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2 ประเภทขึ้นไป (ร้อยละ 81.4) ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในบ้านอย่างน้อย 2 ชนิด โดยร้อยละ 52 มี 3 ชนิด และร้อยละ 33 มีมากกว่า 3 ชนิด โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีในครอบครัวประกอบด้วย โทรทัศน์ มือถือ แท็บเล็ต ดิจิตัล และคอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ปกครองและเด็กใช้มากที่สุด คือ โทรทัศน์ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดที่มีในบ้าน ดังนั้นจากการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าเด็กมีโอกาสเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทและไม่ได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพียงประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่มีการใช้ควบคู่ไปอย่างน้อย 2 ประเภทขึ้นไป โดยพบว่าผู้ปกครองมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทใช้เองและหวัหวั่นให้เด็กได้ใช้ ทำให้เด็กเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้มากกว่า 2 ชนิด เช่นเดียวกับที่ผู้ปกครองหวัหวั่นให้ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคณะอนุกรรมการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ ในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ได้ศึกษาผู้ปกครองและเด็กที่มาตรวจรักษาในหน่วยพัฒนาการและการเจริญเติบโต 300 ราย พบว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ที่ผู้ปกครองเลือกให้เด็กได้รับก็คือโทรทัศน์และดิจิตัล แต่บางครอบครัวก็รับสื่อจากแท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์ (วีระศักดิ์, 2560) จะเห็นได้ว่าการศึกษารุ่นนี้ใกล้เคียงกับการศึกษาที่ผ่านมาในประเด็นที่ว่าเด็กมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์จำนวนและลักษณะที่หลากหลายมากกว่า 1 ชนิดขึ้นไปในแต่ละคน

ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.6 ดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะประเภทที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับเด็กอย่างเดียว เช่น การ์ตูน สารคดี รายการเกี่ยวกับศึกษาสำหรับเด็ก โฆษณาของเล่น เกม เป็นต้น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 82.4 ดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาทุกประเภท เช่น การ์ตูนร่วมกับละคร การ์ตูนร่วมกับรายการบันเทิง เกมร่วมกับละคร โฆษณาของเล่นร่วมกับรายการบันเทิง เป็นต้น การที่เด็กส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาเหมาะสมทั้งกับเด็กและเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่ จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 42.4) ซึ่งผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยและมีอาชีพรับจ้าง อาจมีความรู้ในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมแก่เด็กน้อยกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาในระดับสูง ทำให้เด็กมีโอกาสได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาหลักขณะที่หลากหลายประเภทโดยไม่ได้คำนึงว่าเป็นสื่อที่เหมาะสมกับเด็กหรือสื่อที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่ ซึ่งเมื่อเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าคล้ายกันโดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสื่อสำหรับผู้ใหญ่โดยตรงและขณะดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์เด็กก็อยู่ร่วมกับผู้ปกครองด้วย (Tanimura, Okuma, & Kyoshima, 2007) จึงทำให้เด็กมีโอกาสได้รับชมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะเนื้อหาที่เหมาะสมทั้งกับเด็กและเหมาะสมกับผู้ใหญ่ควบคู่กันไปมากกว่าที่จะดูเพียงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาเหมาะสมกับเด็กเพียงอย่างเดียว ซึ่งต่างจากการศึกษาที่มารดาที่มีการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญา จะมีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้และมีช่องทางรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยบุคคลที่มีความรู้ก็สามารถที่จะนำความรู้ไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้นได้ (จินตนาและคณะ, 2557)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่ามีผู้ปกครองเพียงร้อยละ 32.4 ที่อยู่ร่วมกับเด็กขณะดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา โดยผู้ปกครองพูดคุยแนะนำและมีส่วนร่วมในการเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็ก ในขณะที่ร้อยละ 18.1 พบว่าผู้ปกครองพูดคุยแนะนำและมีส่วนร่วมในการเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็กแค่บางเวลา และร้อยละ 49.5 ผู้ปกครองไม่ได้อยู่ร่วมขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และไม่ได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครองเลย อาจเนื่องจากผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ทำให้ผู้ปกครองต้องใช้เวลาไปกับการทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาในการพูดคุยแนะนำหรือเลือกลักษณะและเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กที่พบว่า มารดาที่มีอาชีพรับจ้าง ต้องใช้เวลาไปกับการทำงานเวลาที่อยู่กับเด็กน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ในขณะที่มารดาที่มีอาชีพราชการ รัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่มีเวลาที่อยู่กับเด็กได้มากกว่าทำให้มีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้มากกว่าอาชีพอื่น (เขาวรัตน์, 2555)

ส่วนที่ 3 พัฒนาการของเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

จากการทดสอบพัฒนาการด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 62.9 มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยทุกด้าน เมื่อแยกพัฒนาการรายด้าน พบว่า พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาล่าช้ามากที่สุด รองลงมาด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ด้านการใช้ภาษา ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา และด้านการเคลื่อนไหว ตามลำดับ (ร้อยละ 22.9, 10.5, 9.50, 6.7, 3.8) การศึกษาในครั้งนี้พบว่าเด็กที่มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยทุกด้านมีจำนวนน้อยกว่ากับการศึกษาในอดีตที่ ศึกษาพัฒนาการเด็กโดยใช้ประเมินด้วยเครื่องมือชนิดเดียวกัน พบว่าพัฒนาการเด็กสมวัยร้อยละ 65.2 ไม่สมวัยร้อยละ 34.8 ด้านที่ไม่สมวัยมากที่สุดคือ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ร้อยละ 18.1 รองลงมาคือ ด้านการใช้ภาษาร้อยละ 13.6 และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ร้อยละ 9.0 ตามลำดับ (สุมาลัย, 2559) ซึ่งต่างจากศึกษาที่ผ่านมาที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กไทย พบว่ามีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 84.9 สงสัยล่าช้า ร้อยละ 15.1 (กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

เมื่อเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการศึกษาครั้งนี้พัฒนาการสมวัยโดยรวมของเด็กลดลงมากกว่าเดิม อาจเนื่องจากบริบทที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนแออัด ผู้ปกครองทำงานรับจ้าง ค้าขาย และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท ซึ่งลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยและรายได้ของครอบครัวอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยต้องใช้เวลาไปกับการทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างเต็มที่ เมื่อเทียบกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าเด็กที่อยู่ในชุมชนที่แออัดมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก ลักษณะชุมชนที่หนาแน่นในเขตเมือง ทำให้การดำเนินชีวิตต่างๆของเด็กแตกต่างจากเด็กในเขตชนบท และจากรายได้ของครอบครัวที่น้อย ทำให้ผู้ปกครองต้องคร่ำเคร่งต่อการทำงาน ไม่มีโอกาสให้การดูแลและความใกล้ชิดต่อเด็ก สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก (อรพรรณ, 2560)

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก

ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก

จากผลการวิจัย พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา และระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาวิเคราะห์รายด้านพบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในวันธรรมดา มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากช่วงเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เด็กมีโอกาสดูรับฟังคำ เสียงต่างๆจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้ ซึ่งเด็กวัยนี้ไม่สามารถคัดกรองได้ว่าภาษาที่ได้ฟังได้ยินว่าคำใดที่เหมาะสมกับตัวเอง จึงส่งผลต่อพัฒนาการด้าน การเข้าใจภาษาของเด็กได้ และทำให้ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่มีโอกาสได้พูดคุยสื่อสารกับบุคคลอื่น ขาด

ประสบการณ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลลดลง มีผลต่อพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมด้วยเช่นกัน ซึ่งคล้ายกับการศึกษาที่ผ่านมาที่ศึกษาประเด็นการดูโทรทัศน์กับพัฒนาการทางภาษา และสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ พบว่าการให้เด็ก 3 ขวบปีแรก ดูโทรทัศน์ในระยะเวลาที่เหมาะสมคือ 30 นาที - 2 ชั่วโมง จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยได้ แต่หากเด็กดูโทรทัศน์ด้วยระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อวันในจำนวนที่มากกว่านี้ อาจทำให้เด็กได้รับผลกระทบต่อพัฒนาการด้านภาษา และสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ล่าช้ากว่าปกติได้ (Intusoma et al., 2013) สอดคล้องกับการศึกษาสื่อยุคใหม่สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าการที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เด็กสนใจสิ่งแวดล้อมลดลงและมีการสื่อสารกับคนรอบข้างน้อยลง การเลี้ยงดูเด็กในช่วงปฐมวัยโดยใช้โทรทัศน์หรือคอมพิวเตอร์เป็นประจำในระยะเวลาต่างๆ อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กได้ (รักทรัพย์, สุจิตรา, ชุติวัลย์ และสรินดา, 2560)

จากผลการศึกษาคั้งนี้ยังพบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา และระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา ด้านการใช้ภาษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภท การ์ตูน รายการบันเทิง เกม โฆษณาของเล่น ซึ่งลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ทำให้เด็กยังคงมีโอกาสได้ร้อง เล่น เต้น ตามจังหวะทำให้พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ยังคงได้ใช้งานตลอด และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กดู เด็กใช้ทั้งจากสื่อประเภทโทรทัศน์ โทรศัพท์ ก็ล้วนมีเสียงและคำพูดเปล่งออกมาให้เด็กได้ยิน เด็กจึงยังคงได้ใช้ภาษาที่ได้รับฟัง ซึ่งจากปัจจัยเหล่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า ถึงแม้เด็กจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยระยะเวลาที่มากหรือน้อยก็ไม่ได้มีผลต่อพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการใช้ภาษา ของเด็กในกลุ่มนี้ เพราะอาจจะด้วยปัจจัยอย่างอื่นที่มีผลต่อพัฒนาเด็กได้

จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้กับพัฒนาการเด็ก

จากผลการวิจัย พบว่าจำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากเด็กจะสนใจแต่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลายประเภททำให้ไม่มีโอกาสได้เล่น ได้ทำกิจกรรม หรือได้พูดคุยกับบุคคลรอบข้างเพราะเด็กจะสนใจแต่ภาพหน้าจอ ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้รับการกระตุ้นพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยอย่างเต็มที่ เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่าจำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กที่สนใจใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลายประเภทนั้นเด็กจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งประเภทโทรทัศน์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต สลับไปมา โดยเด็กจะได้รับฟังคำพูดต่างๆจากแค่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่เข้าใจว่าคำเหล่านั้นหมายถึงอะไร ไม่เข้าใจในภาษาที่อาจไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก จึงทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาที่ล่าช้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ที่พบว่าการที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะทำให้เด็กจะสนใจภาพแสงสีเสียง การเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วบนหน้าจอ ทำให้เด็กไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ได้รับฟังแต่คำพูดจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้ทักษะทางด้านภาษาบกพร่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) และจากการศึกษาคั้งนี้

พบว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กมีแนวโน้มที่ใช้จำนวนมากขึ้น อาจเนื่องด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีจำนวนที่หลากหลายชนิด มีการใช้ที่ง่ายและสะดวกขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าเด็กที่ได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ชนิดหนึ่งร่วมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์อีกชนิดหนึ่ง ส่งผลให้สมาธิทางการเรียนของเด็กลดลง (นิชรา และคณะ อ้างตามทิพวรรณ และคณะ, 2556)

จากผลการวิจัยในครั้งนี้จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการใช้ภาษา ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มากกว่า 2 ชนิดขึ้นไป โดยมีการใช้สื่อที่หลากหลายประเภททั้งสื่อประเภทโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และทีวี ซึ่งลักษณะเนื้อหาที่เด็กเลือกใช้จากประเภทของสื่อเหล่านี้ มีทั้งการ์ตูน รายการบันเทิง ทีวีของเล่น โดยรายการเหล่านี้ทำให้เด็กได้มีโอกาสเล่น เต้น สนุกสนาน ตามรายการที่เด็กเลือกชม ทำให้พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ยังคงได้ใช้งานและได้รับการกระตุ้นตลอด และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทที่เด็กใช้ ก็ล้วนมีเสียงและคำพูดเปล่งออกมาให้เด็กได้ยิน เด็กจึงยังคงได้ฟังภาษาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นที่ได้รับฟัง จากเหตุผลเหล่านี้จึงเห็นได้ว่าถึงเด็กจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยจำนวนและลักษณะเป็นอย่างไรก็ตามก็ไม่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา และด้านการใช้ภาษาของเด็ก

ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็ก

จากผลการวิจัย พบว่าลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์รายด้านก็พบว่า ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทุกด้าน นั่นคือด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการใช้ภาษา ด้านเข้าใจภาษา ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม เนื่องจากไม่ว่าเด็กจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ลักษณะเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็ก หรือลักษณะเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ต่างก็สนใจดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเดียวยกเว้นโดยไม่มีมีการสื่อสารพูดคุยซึ่งกันและกัน และสื่อจากโทรทัศน์ แท็บเล็ต โทรศัพท์ สื่อเหล่านี้ล้วนเป็นสื่อทางเดียวที่เด็กได้ฟัง ได้ยิน แต่ไม่มีโอกาสได้พูด และเด็กที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าลักษณะจะเหมาะสมสำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่ รายการเนื้อหาต่างก็เป็นสิ่งที่เด็กสนใจ เด็กให้ความสนใจในการดู การฟัง การเต้น การแสดงออกตามสิ่งที่เห็นจากเนื้อหาของสื่อเหล่านั้น ทำให้พัฒนาการของเด็กยังได้รับการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง และไม่มีผลต่อพัฒนาการในทุกๆด้านของเด็ก ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาในสหรัฐอเมริกาพบว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นรายการสำหรับเด็ก เช่น เทเลทักบี้ (Teletubbies) หรือเซซามิ สตรีท (Sesame Street) แม้จะเป็นสื่อสำหรับเด็กแต่ไม่ได้เหมาะสมสำหรับเด็กในทุกวัย อาจเพราะเมื่อเด็กสนใจดูแต่รายการเหล่านี้ ถึงจะเป็นรายการสำหรับเด็กแต่เด็กก็จะไม่สนใจสิ่งอื่น ไม่เล่น ไม่พูดคุยกับเพื่อน ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่ารายการนี้ไม่ได้ช่วยให้พัฒนาการด้านภาษาของเด็กดีขึ้น แต่ในขณะที่

ที่รายการที่มีลักษณะพูดคุยกับผู้ชม และให้โอกาสเด็กได้ร่วมตอบสนองเนื้อหา ด้วยการออกเสียงคำต่างๆตาม จะสามารถส่งผลให้พัฒนาการด้านภาษาของเด็กดีขึ้นได้ (Brown, 2011)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากผลการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการที่ผู้ปกครองมีส่วนในการให้แนะนำพูดคุยกับเด็ก มีส่วนในการเลือกลักษณะ เนื้อหาที่เหมาะสมแก่เด็ก ทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการพูดแสดงความคิดเห็น มีโอกาสได้ออกเสียงคำต่างๆ ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านความคิดสติปัญญา การใช้ภาษา เข้าใจภาษา และตลอดจนกล้ามเนื้อต่างๆก็ได้รับการพัฒนาร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ตามลำพัง โดยไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากพ่อแม่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พัฒนาการด้านภาษาล่าช้าได้ (พนิต, 2550) และเมื่อวิเคราะห์รายด้านก็พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการเลือกลักษณะและเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทุกด้าน นั่นคือ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการใช้ภาษา ด้านเข้าใจภาษา ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม อาจเป็นเพราะผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาจไม่มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ฉะนั้นการมีส่วนร่วม แนะนำและเลือกลักษณะและเนื้อหาของสื่ออาจจะไม่ถูกวิธี ซึ่งการแนะนำอย่างถูกวิธีนั้นพ่อแม่ควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมกับเด็ก เพื่อได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ได้รับร่วมกัน มีการพูดคุยกถามตอบ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับอย่างถูกต้องเหมาะสม (American Academy of Pediatric, 2010)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Descriptive correlational study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ คู่ของผู้ปกครองและเด็ก จำนวน 210 คู่ ที่มีอายุ 2-5 ปี ระหว่างเก็บข้อมูล ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครสงขลา คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนกุโบร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อนวัวเก่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรงาม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัธยมมัธยมมาเกาะ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดังนี้ (1) แบบถามข้อมูลทั่วไป (2) แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว (3) แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน และ (4) คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ (5) แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ ซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยวิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest Method) คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ของแบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน เท่ากับ .73 และ .95 ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว

ข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว พบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 2.37 ชั่วโมงต่อวัน และวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ระยะเวลาเฉลี่ย 3.16 ชั่วโมงต่อวัน กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งใช้ระยะเวลามากกว่าหรือเท่ากับ 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 60.5 และ 71.4 ตามลำดับ จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2 ประเภทขึ้นไป (ร้อยละ 81.4) ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในบ้านอย่างน้อย 2 ชนิด โดยร้อยละ 52 มี 3 ชนิด และร้อยละ 33 มี

มากกว่า 3 ชนิด โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีในครอบครัวยุโรปประกอบด้วย โทรทัศน์ มือถือ แท็บเล็ต ดิจิทัล และ คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ปกครองและเด็กใช้มากที่สุด คือ โทรทัศน์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเพียงร้อยละ 17.6 ดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะประเภทที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับเด็กอย่างเดียว เช่น การ์ตูน สารคดี รายการเกี่ยวกับศึกษาสำหรับเด็ก โฆษณาของเล่น เกม เป็นต้น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาเหมาะสมสำหรับเด็กควบคู่กับสื่อที่เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ เช่น การ์ตูนร่วมกับละคร การ์ตูนร่วมกับรายการบันเทิง เกมร่วมกับละคร โฆษณาของเล่นร่วมกับรายการบันเทิง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีผู้ปกครองเพียงร้อยละ 32.4 อยู่ร่วมกับเด็กขณะดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา โดยผู้ปกครองพูดคุยแนะนำและมีส่วนร่วมในการเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็ก ในขณะที่ร้อยละ 18.1 อยู่ร่วมกับเด็กแค่บางเวลา มีการพูดคุยแนะนำและมีส่วนร่วมในการเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เด็กและร้อยละ 49.5 ผู้ปกครองไม่ได้อยู่ร่วมขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และไม่ได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครองเลย

2. ข้อมูลพัฒนาการเด็ก

จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 62.9 มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยทุกด้าน เมื่อแยกพัฒนาการรายด้าน พบว่าพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาล่าช้ามากที่สุด รองลงมาด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ด้านการใช้ภาษา ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา และด้านการเคลื่อนไหวตามลำดับ (ร้อยละ 22.9, 10.5, 9.50, 6.7, 3.8)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม

ผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กโดยรวม พบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการโดยรวมของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\chi^2 = 11.93, p = 0.001$; $\chi^2 = 6.86, p = 0.009$; $\chi^2 = 16.30, p = 0.000$; $\chi^2 = 12.40, p = 0.002$ ตามลำดับ) ส่วนลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก ($\chi^2 = 3.16, p = 0.075$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กแยกรายด้าน

พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว พบว่า ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ($\chi^2 = 0.62, p = 0.803$; $\chi^2 = 0.39, p = 0.531$; $\chi^2 = 0.00, p = 1.000$; $\chi^2 = 0.74, p = 0.389$; $\chi^2 = 3.86, p = 0.125$ ตามลำดับ)

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ($\chi^2 = 2.055, p = 0.152$; $\chi^2 = 0.844, p = 0.358$; $\chi^2 = .612, p = 0.434$; $\chi^2 = .001, p = 0.981$; และ $\chi^2 = 1.136, p = 0.619$ ตามลำดับ)

พัฒนาการด้านการใช้ภาษา พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการใช้ภาษา ($\chi^2 = .002, p = 0.963$; $\chi^2 = 0.022, p = 0.882$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = 1.559, p = 0.212$; และ $\chi^2 = 3.944, p = 0.132$ ตามลำดับ)

พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดา และจำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 9.094, p = 0.003$; และ $\chi^2 = 4.313, p = 0.038$ ตามลำดับ) ส่วนระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านเข้าใจภาษา ($\chi^2 = 2.941, p = 0.086$; $\chi^2 = 1.123, p = 0.289$; และ $\chi^2 = 2.918, p = 0.228$ ตามลำดับ)

พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันธรรมดามีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 4.683, p = 0.030$) ส่วนระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันหยุด จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ($\chi^2 = 0.411, p = 0.521$; $\chi^2 = .000, p = 1.000$; $\chi^2 = .922, p = 0.337$; และ $\chi^2 = 7.326, p = 0.023$ ตามลำดับ)

ข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้ มีการเก็บข้อมูลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กโดยให้ผู้ปกครองนำแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กลับไปบันทึกที่บ้าน และให้นำกลับมาส่งที่ครูประจำชั้นในวันถัดไป เป็นระยะเวลา 7 วันติดต่อกัน แต่พบว่าผู้ปกครองนำมาคืนครูประจำชั้นเฉลี่ยวันละ 3-5 ชุด โดยเมื่อผู้ปกครองไม่ได้นำมาคืนผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดตาม แต่พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ยังไม่นำมาคืน โดยให้เหตุผลว่าลืม แต่เมื่อครบระยะเวลา 7 วัน ผู้ปกครองทุกคนนำแบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว และแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กมาคืนครบจำนวน 230 ชุด ซึ่งจากการที่ผู้ปกครองไม่ได้นำแบบบันทึกมาคืนในแต่ละวันทำให้ข้อมูลและ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงตามความจริงทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า พัฒนาการของเด็กด้านการเข้าใจภาษาไม่สมวัยมากที่สุด (ร้อยละ 22.9) ฉะนั้นผู้ที่บอบบาทในการดูแลเด็ก สามารถใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นพัฒนาเด็กด้านนี้ให้เหมาะสมตามวัยได้ โดยส่งเสริมให้เด็กได้พูด กระตุ้นการใช้ภาษาของเด็กตามช่วงอายุที่เหมาะสมแก่เด็กในแต่ละวัยและความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อกับพัฒนาการเด็ก พบว่าระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันธรรมดาและระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันหยุด จำนวนและลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการเลือกลักษณะ และเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก ส่วนลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก สามารถให้ผู้ที่มีบทบาทในการดูแลเด็กนำข้อมูลส่วนที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็ก ไปจัดเป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมต่อไป โดยให้เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยเวลาที่ จำนวนและลักษณะที่เหมาะสม และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแนะนำเลือกลักษณะและเนื้อหาที่เหมาะสมให้แก่เด็กได้ใช้ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กวัย 2-5 ปี รวมถึงพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ควรตระหนักถึงผลกระทบของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อพัฒนาการเด็กวัย 2-5 ปี โดยเฉพาะผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการใช้นอกจากนี้ทุกฝ่ายควรร่วมกันหาแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กวัย 2-5 ปี มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมวิจัยเชิงทำนาย เชิงกึ่งทดลอง เจาะลึกการเปรียบเทียบเทียบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างใดอย่างหนึ่งว่ามีผลต่อพัฒนาการเด็กในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2555). *แท็บเล็ต (Tablet)*. ค้นจาก http://www.mict.go.th/ewt_news.php?nid=5282&filename=index
- กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2556). *สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ค้นจาก <http://www.local.moi.go.th/2009/home/index1.php>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2558ก). *คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. นนทบุรี: ทีเอสอินเตอร์ พริ้นต์.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2558ข). *รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต 2558*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2558ค). *วิเคราะห์ผลการรณรงค์คัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2558*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2558ง). *สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย*. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัย*. โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ (ฉบับปรับปรุง). นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *เปิดสถานการณ์เด็กปฐมวัย พบ 1 ใน 3 พัฒนาการล่าช้า*. ค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/19353.html>
- กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553) *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. นนทบุรี: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมอนามัย. (2557). *แนวทางการดำเนินงาน เฝ้าระวังภาวะโภชนาการหญิงตั้งครรภ์และการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด -5 ปี*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2544). *สื่อการสอนและมีกิจกรรมจากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชั้นทอง พะชะ. (2551). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2540). *ทักษะไอที*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จินตนา พัฒนพงศ์ธร, ชัยชนะ บุญสุวรรณ, และนฤมล ธนเจริญวัชร. (2557). *การศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไทย ปี 2557*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- จุฑารัตน์ โสดาศรี. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์ และวิวัฒนาการวิทยุและโทรทัศน์ไทย*. ค้นจาก http://www.prd.go.th/download/article/article_20131031170502.pdf
- ไฉไล ช่างคำ. (2550). *ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนของบิดามารดาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 1 - 3 ปี ในตำบลธาตุ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช. (2556). การส่งเสริมพัฒนาการ. ใน ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, นิชรา เรืองดารกานนท์, ซาครียา อีเรนตร, รวีวรรณ รุ่งไพรวลัย, และนิตยา คชภักดี (บรรณาธิการ), *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี* (หน้า 94-107). กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์
- นันทวัลย์ ตันติชนวัฒน์. (2535). *ผลกระทบของการดูโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมเด็กอายุ 4 - 11 ปี*. งานวิจัยแพทย์ประจำบ้าน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี.
- นิเวศนา พุนทรัพย์ทวีกิจ, และธนภณ เจียรณัย. (2557). พฤติกรรมการบริโภคสื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 5(2), 73-78.
- นิชรา เรืองดารกานนท์. (2551). ปัจจัยที่กระทบต่อพัฒนาการของเด็ก. ใน นิชรา เรืองดารกานนท์, ซาครียา อีเรนตร, รวีวรรณ รุ่งไพรวลัย, ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, และนิตยา คชภักดี (บรรณาธิการ), *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก* (หน้า 395-340). กรุงเทพมหานคร: โฮลิสติก พับลิชชิ่ง.
- นิตยา คชภักดี. (2554). พัฒนาการเด็ก. ใน ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, รวีวรรณ รุ่งไพรวลัย, ซาครียา อีเรนตร, อติศรีสุดา เฟื่องฟู, สุรลักษณ์ สุจริตพงศ์, และพงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์ (บรรณาธิการ), *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก สำหรับเวชปฏิบัติทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 1-25). กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์.
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์ มีเดีย.
- พนิต โล่เสถียรกิจ. (2550). เด็กพูดช้า. *วารสารกุมารเวชศาสตร์*, 26(4), 240-246.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2556). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ* (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มัทยวีย์ หนังสือ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา พัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- เยาวลักษณ์ อุดมวรรณกุล. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระตามหลักสูตรปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: เอพี กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- รัตโนทัย พลับฐ์การ. (2556). *เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างไรให้มีความสุข: สถานการณ์สุขภาวะเด็กไทย*. *กุมารเวชสาร*, 17(2), 97-98.
- รัตโนทัย พลับฐ์การ. (2553). *วิเคราะห์สุขภาวะเด็กและวัยรุ่นวัย 1-5 ปี*. ใน วันดี นิงสานนท์, วินัดดา ปิยะศิลป์, สมิตร์ สุตรา, นันทา อ่วมกุล, ลัดดา เหมาะสุวรรณ, สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์, และศรีเวียง ไพโรจน์กุล (บรรณาธิการ), *สุขภาวะของเด็กและวัยรุ่นไทย พ.ศ.2552*. (หน้า 115-136). กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชัน.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2556). *รายงานการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคภาวะโภชนาการและพฤติกรรมสุขภาพเด็กอายุ 6 เดือน-14 ปี ตำบลรัตภูมิ เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2556. โครงการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคและสถานการณสุขภาพระยะยาว (Cohort study) ในโครงการบูรณาการงานสร้างเสริมสุขภาพด้านอาหารและโภชนาการ: กรณีศึกษา จังหวัดสงขลา* (หน้า 1-27). สงขลา: สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิชัย เอกพลกร. (2554). *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4*. นนทบุรี: สำนักวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วีระศักดิ์ ชลไชยะ. (2556). *ผลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อพัฒนาการพฤติกรรมและสุขภาพของเด็ก*. ใน ทิพวรรณ ทรราชคุณาชัย, รวีวรรณ รุ่งไพรวัลย์, สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์, และวีระศักดิ์ ชลไชยะ. (บรรณาธิการ), *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3* (หน้า 356-369). กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์.

- วีระศักดิ์ ชลไชยะ. (2560). *แนวทางการกำหนดช่วงอายุที่เหมาะสมสำหรับเด็กในการใช้สื่อออนไลน์ผ่านสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลภรณ์ จิรวัดนเศรษฐ์. (2560). *เด็กยุคดิจิทัลภายใต้สังคมแห่งสื่อออนไลน์และการเรียนรู้ทางสังคม*. *The Digital Generation Kinds within Social Media Society and Social Learning*. 1-10. ค้นจาก <http://nakhonnayok.dusit.ac.th/wp-content/uploads/2017/02/.pdf>
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน, มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย. (2555). *รู้เท่าทันสื่อ ICT*. ค้นหากจาก <http://inetfoundation.or.th/icthappy/media.php>
- สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย. (2552). *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552 สุขภาพเด็กครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ.
- สำนักโภชนาการกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข. (2557). *แนวทางการดำเนินงานเฝ้าระวังภาวะโภชนาการหญิงตั้งครรภ์และการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด- 5 ปี*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์. (2543). *สื่อโสตทัศน์* (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สุนรี ศรีผุดผ่อง, และเพ็ชรน้อย ศรีผุดผ่อง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ*, 2(7), 39-48.
- สุธรรม นันทมงคล. (2544). ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยในพื้นที่ 4 จังหวัดของประเทศไทย. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 2(1), 5-7.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์, และปราณี สุทธิสุนนท์. (2550). การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 5(1), 105-118.
- ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล. (2544). *เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิทธิพงษ์ โลกุลตรพล. (2556). การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. *นิตยสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 41(161), 49-60.
- American Academy of Pediatrics. (2010). *Media and children*. Retrieved from <http://www.aap.org/en-us/advocacy-and-policy/aap-healthinitiatives/Pages/Media-and-Children.aspx>.
- Benasich, A. A., & Brooks-Gunn, J. (1996). Mater attitudes and knowledge of child-rearing: association with family and child outcomes. *Child Development*, 67, 1186-1205.

- Brito, R. (2010). *Information communication technology in early childhood teachers and children in Portuguese pre-school*. Retrieved from <http://comum.rcaap.pt/bitstream/123456789/2481/1/Edulearn%202010.pdf>
- Brown, A. (2011). Media use by children younger than 2 years. *Pediatrics*, *128*(5), 1040-1045.
- Burn, N., & Grove, S. K. (2005). *The Practice of nursing research: Conduct, critique, & utilization* (5th ed). Philadelphia: W. B. Saunders.
- Couse, L. J., & Chen, D. W. (2010). A tablet computer for young children? Exploring its viability for early childhood education. *Journal of research on technology in education*, *43*, 75-98.
- Frederick, J. Z., & Dimitri, A. C. (2005). Children's television viewing and cognitive outcomes. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine Journal*, *159*, 619-625.
- Hutchisson, A., & Reinking, D. (2011). Teachers' perception of integrating information and communication technologies into literacy instruction: A national survey in the United States. *Reading Research Quarterly*, *46*, 312-333.
- Intusoma, U., Mo-suwana, L., Ruangdaraganon, N., Benjaporn, P., & Virasakdi, C. (2013). Effect of television viewing on social-emotional competence of young Thai children. *Infant Behavior and Development*, *36*, 679-685.
- Jolin, E. M., & Weller, R. A. (2011). Television viewing and its impact on childhood behaviors. *Current Psychiatry Reports*, *13*(2), 122-128.
- Machintosh, N. J. (1995). Psychology: Insight into intelligence. *Nature*, *377*, 581-582.
- National association for the education of young children. (2012). *Technology and interactive media as tools in early childhood programs serving children from birth through age 8*. Retrieved from http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/position/PS_technology_WES2.pdf
- Neetu, M., Nalika, U., Nitin, M., Danni, S. S., Carla, P., & Lucinda, F. (2014). *Mobile device usage among young kids a southeast asia study*. Retrieved from www.theasianparent.com.
- Plomin, R., & Craig, I. (1997). Human behavioural genetics of cognitive abilities and disabilities. *Bioessays*, *19*, 1117-1124.

- Pramod, S., Manju, N., Ruth, B., & Frederick, A. (2009). Factors associated with underweight and stunting among children in rural Terai of Eastern Nepal. *Asia-Pacific Journal Public Health*, 21(2), 144-152.
- Ruangdaraganon, N., Chuthapisith, J., Mo-suwan, L., Kriweradechachai, S., Udomsubpayakul, U., & Choprapawon, C. (2009). Television viewing in Thai infants and toddlers: Impacts to language development and parental perceptions. *Biomed Central Pediatric*, 9, 34.
- Shifflet, R., Toledo, C., & Matton, C. (2012). Touch tablet surprises: A preschool teacher's story. *Young Children*, 67, 36-41.
- Strasburger, V. C., Jordan, A. B., & Donnerstein, E. (2010). Health effects of media on children and adolescents. *Pediatrics*, 125(4), 756-767.
- Strasburger, V. C., Jordan, A. B., & Donnerstein, E. (2012). Children adolescents and the media: Health effects. *Pediatrics Clinics of North America*, 59(3), 533-587.
- Tanimura, M., Okuma, K., & Kyoshima, K. (2007). Television viewing reduced parental utterance and delayed speech development in infants and young children. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 161(6), 618-619.
- UNESCO. (2010). *Recognizing the potential of ICT in early childhood education: analytical survey*. UNESCO Institute for Information Technologies in Education. Retrieved from:
- Vandewater, E. A., Bickham, D. S., & Lee, J. H. (2006). Time well spent? Relating television use to children's free time activities. *Pediatrics*, 117, 181-191.
- Vanscooter, J. & Ellis, D. (2011). Technology in early childhood education. *Pediatrics*, 102(4), 567-577.
- Wang, B., Zhan, S., Gong, T., & Lee, L. (2013). *Iron therapy for improving physical and intellectual development in children under the age of three who are anemic due to a lack of iron*. Retrieved from:
http://www.cochrane.org/CD001444/BEHAV_iron-therapy-for-improving-physical-andintellectual-development-in-children-under-the-age-of-three-who-are-anaemic-due-to-a-lack-of-iron.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane อ้างตามบุญใจ, 2556) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากสูตร	n	$=$	$N / 1 + Ne^2$
เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
		กำหนดให้ค่า	$e = 0.05$
แทนค่า	n	$=$	$441 / 1 + 441 \times (0.05)^2$
		$=$	209
		$=$	209 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane อ้างตามบุญใจ, 2556) โดยมีระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 209 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน ฉะนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือคู่ของผู้ปกครองและเด็ก จำนวน 230 คู่

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

**เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา เป็นวิทยานิพนธ์ในการศึกษาปริญญาโท หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ท่านมีอิสระในการเข้าร่วมวิจัยโดยความสมัครใจ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะถูกปกปิดเป็นความลับ และนำเสนอผลวิจัยในภาพรวม โดยไม่มีผลเสียและผลกระทบต่อท่านและบุตรของท่านแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 หน้า ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็ก จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ดวงพร ชุมประเสริฐ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ข้อคำถามมีทั้งหมดจำนวน 9 ข้อ กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าคำตอบที่ท่านเลือกหรือเติมข้อความในช่องว่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ความสัมพันธ์กับเด็ก

() พ่อ () แม่

() อื่นๆระบุ.....

2. เพศ

() ชาย () หญิง

3. อายุ.....ปี.....เดือน

.

.

.

.

.

7. ลักษณะของครอบครัว

() ครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (ระบุจำนวนสมาชิก..... คน)

() ครอบครัวขยาย ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติๆ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ
(ระบุจำนวนสมาชิก..... คน)

() พ่อหรือแม่ เลี้ยงเดี่ยว (ระบุจำนวนสมาชิก..... คน)

8. ผู้ที่ดูแลเด็กเป็นหลัก (ตอบเพียงข้อเดียว)

() พ่อ () แม่

() ญาติ () คนรับจ้างเลี้ยงเด็ก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเด็ก

คำชี้แจง ข้อคำถามมีทั้งหมด 8 ข้อ กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าคำตอบที่ท่านเลือก หรือเติมข้อความในช่องว่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศของเด็ก () ชาย () หญิง
2. วัน/เดือน/ปี เกิด.....
3. น้ำหนักปัจจุบันของเด็ก.....กิโลกรัม
 - .
 - .
 - .
 - .
 - .
7. ประวัติการรับวัคซีนของเด็ก ตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข
 - () ได้รับและครบตามตามเกณฑ์
 - () ได้รับแต่ไม่ครบตามตามเกณฑ์ ระบุชื่อวัคซีน.....
 - () ไม่ได้รับ
 - () ไม่ทราบว่าครบหรือไม่ จำไม่ได้
8. เด็กได้รับการประเมินพัฒนาการครั้งสุดท้ายเมื่ออายุ.....

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว

คำชี้แจง ข้อคำถามมีทั้งหมด 5 ข้อ กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าคำตอบที่ท่านเลือก หรือเติมข้อความในช่องว่าง

1. ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในบ้านมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() โทรทัศน์

() คอมพิวเตอร์

.

.

() อื่นๆ ระบุ.....

2. ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้ที่บ้านมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() โทรทัศน์

() คอมพิวเตอร์

.

.

() อื่นๆ ระบุ.....

.

.

5. กรณีมีการเลือกรายการต่างๆให้เด็กชม ท่านเลือกรายการประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า

1 ประเภท)

() การ์ตูน

() ละคร

.

.

.

() รายการเกี่ยวกับการศึกษา

() อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 4 แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน

แบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน

คำชี้แจง ให้ท่านลงบันทึกช่วงระยะเวลา ประเภทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กใช้ในแต่ละวัน โดยลงบันทึกทุกวันเป็นระยะเวลา 7 วันติดต่อกัน

ระยะเวลา หมายถึง ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เด็กเริ่มใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์จนหยุดเล่นในแต่ละครั้ง

จำนวนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และทีวี เป็นต้น

ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อที่ผลิตขึ้นมาเพื่อให้เด็กและผู้ใหญ่ดู เช่น การ์ตูน สารคดีสำหรับเด็ก รายการเกี่ยวกับการศึกษา เกมส์ โฆษณาของเล่น ละคร รายการบันเทิง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองขณะเด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละครั้ง มี 3 ประเภท ได้แก่

- 1 อยู่ร่วมตลอด พูดคุยแนะนำมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ
- 2 บางครั้งบางเวลา พูดคุยแนะนำมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ
- 3 ไม่อยู่ร่วม ไม่พูดคุยแนะนำ ไม่มีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ

ชื่อผู้บันทึก หมายถึง ชื่อบุคคลที่เป็นคนบันทึกกิจกรรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละครั้ง และวงเล็บความสัมพันธ์กับเด็ก

ตัวอย่างการลงบันทึก

วัน เดือน ปี	ระยะเวลา	จำนวนของของสื่อ	ลักษณะเนื้อหา	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ลงชื่อ
1 ส.ค 60	8.00-8.30 น.	โทรทัศน์	การ์ตูน	1 อยู่ร่วมตลอด พูดคุยแนะนำมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ	ดวงพร
	11.00-1230 น.	มือถือ	การ์ตูน	3 ไม่อยู่ร่วม ไม่พูดคุยแนะนำ ไม่มีมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ	ดวงพร

แบบประเมินพัฒนาการ เฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual, [DSPM]) ของกระทรวงสาธารณสุข 2558

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 25-29 เดือน

ชื่อ-สกุล.....
 วัน เดือน ปี เกิด.....
 อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
25-29 เดือน	65. กระโดดเท้าพื้นพื้น ทั้ง 2 ข้าง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	66. แก้ปัญหาต่างๆโดย ใช้เครื่องมือด้วยตนเอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	67. ซื่อวัยวะ 7 ส่วน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	68. พูดตอบรับและ ปฏิเสธได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	69. ล้างและเช็ดมือได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 30 เดือน

ชื่อ-สกุล.....

วัน เดือน ปี เกิด.....

อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
30 เดือน	70. กระโดดข้ามเชือก บนพื้นไปข้างหน้าได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 71. ขว้างลูกบอลขนาด เล็กได้โดยยกมือขึ้น เหนือศีรษะ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	72. ต่อก้อนไม้สี่เหลี่ยม ลูกบาศก์เป็นทowers ได้ 8 ก้อน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 73. ยื่นวัตถุให้ผู้ทดสอบ ได้ 1 ชิ้นตามคำสั่ง (รู้ จำนวนเท่ากับ 1) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	74. สนใจฟังนิทานได้ นาน 5 นาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 75. วางวัตถุไว้ “ข้างบน” และ “ข้าง ใต้” ตามคำสั่งได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	76. พูดยุติต่อกัน 2 คำ อย่างมีความหมายโดย ใช้คำกริยาได้ถูกต้อง อย่างน้อย 4 กริยา ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	77. ร้องเพลงได้บางคำ หรือร้องเพลงคลอตาม ทำนอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 78. เด็กรู้จักรอให้ถึง รอบของตนเองในการ เล่นโดยมีผู้ใหญ่คอย บอก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 31-36 เดือน

ชื่อ-สกุล.....

วัน เดือน ปี เกิด.....

อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
31-36 เดือน	79. ยืนขาเดียว 1 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	80. เลียนแบบลากเส้น เป็นวงต่อเนื่องกัน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	81. นำวัตถุ 2 ชนิด ใน ห้องมาให้ได้คำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	82. พูดยติดต่อกัน 3-4 คำได้อย่างน้อย 4 ความหมาย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	83. ใส่กางเกงได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 37-41 เดือน

ชื่อ-สกุล.....

วัน เดือน ปี เกิด.....

อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
37-41 เดือน	84. ยืนขาเดียว 3 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	85. เลียนแบบวาดรูป วงกลม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	86. ทำตามคำสั่ง ต่อเนื่องได้ 2 กริยากับ วัตถุ 2 ชนิด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	87. ถามคำถามได้ 4 แบบ เช่นใคร อะไร ที่ ไหน ทำไม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	88. ทำตามกฎในการ เล่นเป็นกลุ่มได้โดยมี ผู้ใหญ่แนะนำ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 89. ช่วยทำงานขั้นตอน เดียวได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 42 เดือน

ชื่อ-สกุล.....

วัน เดือน ปี เกิด.....

อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
42 เดือน	90. ยืนขาเดียว 5 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 91. ใช้แขนรับลูกบอลได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	92. แยกรูปทรง เรขาคณิตได้ 3 แบบ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 93. ประกอบชิ้นส่วน ของรูปภาพที่ถูกตัด ออกเป็น 3 ชิ้นได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	95. วางวัตถุไว้ข้างหน้า และข้างหลังได้ตาม คำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 96. เลือกจัดกลุ่มวัตถุ ตามประเภทเสื้อผ้าได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	97. พูดถึงเหตุการณ์ที่ เพิ่งผ่านไปใหม่ๆได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 98. พูด “ขอ” หรือ “ขอบคุณ” หรือ “ให้” ได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	99. บอกเพศของตนเอง ได้ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 100. ใส่เสื้อผ้าหน้าได้ เองโดยไม่ต้องติด กระดุม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
		94. เขียนรูปวงกลมตาม แบบได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน			

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 43-48 เดือน

ชื่อ-สกุล.....

วัน เดือน ปี เกิด.....

อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือตัวเอง และสังคม (PS)
43-48 เดือน	101. กระโดดขาเดียวได้ อย่างน้อย 2 ครั้ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	104. เลือกวัตถุที่มีขนาด ใหญ่กว่าและเล็กกว่า ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	105. พูดเป็นประโยค 3 คำ ติดต่อกัน โดยมีความหมาย และเหมาะสมกับโอกาส ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	106. ใส่กระดุมขนาดใหญ่ อย่างน้อย 2 ชม. ได้เอง 3 เม็ด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 49-54 เดือน

ชื่อ-สกุล.....

วัน เดือน ปี เกิด.....

อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
49-54 เดือน	107. กระโดดสองเท้า พร้อมกันไปด้านข้างและ ถอยหลังได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	108. ประกอบชิ้นส่วน ของรูปภาพที่ตัด ออกเป็นส่วนๆ 8 ชิ้นได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	109. เลือกรูปภาพที่ แสดงเวลากลางวัน กลางคืน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	110. ตอบคำถามได้ ถูกต้องเมื่อถามว่า “ถ้า รู้สึกร้อน ไม่สบาย หิว” จะอย่างไร ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	111. ทำความสะอาด ตนเองหลังจากอุจจาระ ได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ 55-60 เดือน

ชื่อ-สกุล.....

วัน เดือน ปี เกิด.....

อายุ.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา (RL)	ด้านการใช้ภาษา (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม (PS)
55-60 เดือน	112. เดินต่อส้นเท้า ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	113. จับดินสอได้ ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	114. เลือกสีได้ 8 สี ตามคำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	115. ผลัดกันพูดคุยกับ เพื่อนในกลุ่ม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	116. เล่นเลียนแบบ บทบาทของผู้ใหญ่ได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

ภาคผนวก ค

ใบพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย

คำชี้แจงและการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย

ดิฉัน นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมี ผศ.ดร. วันธณี วิรุฬห์พานิช เป็นที่ปรึกษาหลัก กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา” มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อหาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กอายุ 2-5 ปี ประกอบด้วยจำนวนและลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาที่เด็กใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการเลือกลักษณะและเนื้อหาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กได้เข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม (2) เพื่อหาพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้านและหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมแก่ผู้ปกครองและผู้มีหน้าที่ดูแลเด็ก

หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย ท่านจะถูกขอให้ตอบแบบสอบถามการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กและครอบครัว จำนวน 1 ครั้ง ในวันแรกที่ตัดท่านสนใจเข้าร่วมการวิจัยและตอบแบบบันทึกการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเด็กในแต่ละวัน จำนวน 1 สัปดาห์ และบุตรของท่านที่เข้าร่วมการวิจัยจะได้รับการประเมินพัฒนาการด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1 ครั้ง เพื่อประเมินความเหมาะสมของพัฒนาการกับช่วงอายุของเด็ก

ความเสี่ยงพื้นฐานกรณีที่เกิดอุบัติเหตุระหว่างประเมินพัฒนาการ เช่น เด็กปาสิ่งของใส่ ผู้วิจัยจะทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่บุตรของท่านทันทีและรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบและดำเนินการช่วยเหลือร่วมกันต่อไป ในกรณีที่เด็กยังไม่ยินยอมและไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยจะหยุดประเมินพัฒนาการและพูดคุยเพื่อลอบโยนให้เด็กสงบ หลังจากนั้นจะประเมินความพร้อมในการเข้ารับการประเมินอีกครั้ง และถ้าเด็กมีความพร้อม ผู้วิจัยจะทำการประเมินต่อไป แต่หากเด็กไม่พร้อมจะรับการประเมิน ผู้วิจัยจะหยุดประเมินพัฒนาการและจะทำการประเมินในวันถัดไปเมื่อเด็กพร้อม แต่หากเด็กยังไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่พร้อมที่รับการประเมินเกิน 3 ครั้ง ผู้วิจัยจะหยุดการประเมิน เด็กสามารถออกจากกรวิจัยได้โดยไม่ผลกระทบใดๆต่อเด็ก

ในการนี้ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือให้ข้อมูลตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยท่านมีอิสระในการตอบ มีอิสระในการเข้าร่วมวิจัยโดยความสมัครใจ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

ครั้งนี้จะถูกปกปิดเป็นความลับและนำเสนอผลวิจัยในภาพรวม ท่านมีสิทธิที่จะถามข้อสงสัย ปฏิเสธข้อซักถาม ท่านสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยได้ทุกเมื่อที่ต้องการ โดยไม่มีผลกระทบต่อบุตรของท่าน ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมืออย่างดีจากท่านในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ถ้าหากท่านมีข้อสงสัยหรือคำถามอันใด สามารถติดต่อสอบถาม ได้ที่นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ หมายเลขโทรศัพท์ 080-8689616

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการพยาบาลเด็ก

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ใบยินยอมการเข้าร่วมในการวิจัย (Informed consent)

เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ของจังหวัดสงขลา”

(กรอกโดยผู้ปกครอง)

ข้าพเจ้า นางสาว/นาง/นาย.....ซึ่งเป็นผู้ปกครองของ
(ต.ช./ต.ญ./นาย/น.ส.)มีความสัมพันธ์เป็น.....ได้รับ
ทราบการชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายละเอียดของการวิจัย และมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของ
การวิจัยในครั้งนี้ ข้าพเจ้ามียินยอมและอนุญาตให้บุตร/หลานของข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้
ด้วยความสมัครใจตามที่ผู้วิจัยได้อธิบายและให้ข้อมูลแก่ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้ามีความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้อย่างถ่องแท้ตามคำอธิบายที่ได้กล่าวมา
ในข้างต้นแล้ว และข้าพเจ้ายินยอมที่จะให้บุตร/หลานของข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ด้วยความ
สมัครใจ

ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง

()

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลงชื่อ.....ผู้วิจัย

(นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผศ.ดร.อรรรรณ หนูแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการ
พยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. แพทย์หญิงจุฑามาส วรโชติกำจร อาจารย์ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. คุณสมจิต เกียรติวัฒน์เจริญ พยาบาลวิชาชีพหน่วยสาคิตการสร้างเสริม
สุขภาพเด็กเล็ก คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวดวงพร ชุมประเสริฐ
รหัสประจำตัวนักศึกษา 5710420017

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จ
พยาบาลศาสตรบัณฑิต	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี	2553

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ประจำปีงบประมาณ 2559 บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ดวงพร ชุมประเสริฐ, วันธณี วิรุฬห์พานิช, และพิสมัย วัฒนสิทธิ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้
สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้.
ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2562 (กำลังดำเนินการ)